

*A nagykarolyi református egyház-
ról parochiális könyvről*

A
NAGYKÁROLYI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1935. évi április 25-ik és október 17-ik napjain
Nagykárolyban tartott

rendes közgyűlésének, ez évi rendes
és időszakai bírósági üléseinek
és a lelkészértekezlet üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

Összeállította :
KOVÁCS LAJOS
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

Nyomatott a „Kölcsey“-nyomdában — Nagykárolyban.

186/60

A
A NAGYKÁROLYI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1935. évi április 25-ik és október 17-ik napjain
Nagykárolyban tartott

rendes közgyűlésének, ez évi rendes
és időszakai bírósági üléseinek
és a lelkészértekezlet üléseinek

JEGYZŐKÖNYVE.

Összeállította :
KOVÁCS LAJOS
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

Nyomatott a „Transilvania“ nyomdánál Carei—Nagykárolyban.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagykárolyban 1935. április 25-én
a nagykárolyi református egyházmegye
tavaszi rendes közgyűlésén.

Jelen voltak :

Elnökség : Gönczy Sándor esperes és Dr. Nagy Sándor
egyházmegyei gondnok.

Jegyzők : Kovács Lajos lelkészi, Dr. Tóth János világi
főjegyzők, Veress Kálmán lelkészi aljegyző.

Tanácsbírák :

Lelkésziek :

Kovács Lajos
Lovász Béla
Gargya Géza
Veress László

Világiak :

Domahidy István
Pásztóhy Dénes
Dr. Tóth János

Egyházmegyei ügyész : Dr. Kölcsey Ferenc.

Egyházak részéről :

Lelkészek :

Bere :

Armós Zsigmond

Börvely :

Horváth Pál h. lelk.

Csomaköz :

Ármós Zsigmond

Dobra :

Kupán István

Domahida :

Diószeghi K. h. 1.

Érdengeleg :

Simon Imre

Érendréd :

Gargya Géza

Érkörtvélyes :

Kovács Lajos

Gencs :

Vöröss Zoltán

Géres :

Kiss Ferenc

Irinyi :

Veress Kálmán

Világiak :

Cs. Nagy Zsigmond
Varga Sándor

Erdei József

—

Sógor János

ifj. Szénási Sándor

Új Ferenc

Szalecki Miklós tan,

—

Horváth Ferenc

Miskolczy Sándor

Bene András tanító

Kaplony :	Lovász Béla	—
Királydaróc :	Szabó Géza	Balogh Sándor
Kismajtény :	Bartus Jenő	Vajda János
Kr.-szentmiklós :	Veress László	Danka József
Nagykároly :	Gönczy Sándor	Dr. Dohy Albert
Szaniszló :	Szabó Tibor	Ozsváth Károly

Tanítóképviselek : Bartha Isfván, Ottmayer Gyula.

Vendégként megjelentek : Nagy Gusztáv krasznami-hályfalvai lelkész és Márton Ferenc nagykárolyi segéd-lelkész.

1. szám. A XC. zs. 1. versének eléneklése után esperes ur buzgó imádságban kéri Isten segedelmét arra a munkára, melynek elvégzésére közgyűlés összejött, erőért és megtartásért esedezik a megpróbáltatások idején s anyaszentegyházunkra, annak tagjaira és vezetőire Isten kegyelmét és gazdag áldását kéri.

2. szám Dr. Nagy Sándor e. m. gondnok ur a következő beszéddel nyitja meg az egyházmegye közgyűlését :

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés !

Régi megállapítás, mikép a jelen magában foglalja a multat, mint annak sirja, s a jövődőt, mint annak bölcsője.

A multnak e sirjából nyujtja ki csontkezét Európa mai 47 állami nacionalizmusa, s őrzi vámhatárral, szuronyok erdeivel azt a békének nevezett, látszólagos nyugalmi helyzetét népek és nemzedékeknek, mely egyre inkább csak távolodik attól a világbékétől, melyet nagy álmódók az emberiség ideális állapotaként irtak zászlóikra, s amely gondolatnak a historiai évezredek alatt igen sok mártirja volt.

De ugyancsak e sirba beágyazva, ott látjuk ennek indító okát is, azt a telhetetlen önzést, melynek eredőjeként Európa viszonylag kis területén, hosszú vajudással, tengernyi küzdelemmel, évezredekig tartó forrongással fejlődött a kultura oly magas nivóra, hogy végül megindul meghódítani majd az egész földet. És innen indult ki a kultura égisze alatt a legkiméletlenebb önzés, a pokoli ravaszsággal kigondolt fegyverek vészes hatalma,

mely gyors egymásutánban pusztitá a művelődésben elmaradt, ellenállásra képtelen őslakosokat.

Ott van mindezekből e sir fenekén annak meglátása, mikép a kultúra csak akkor lehet áldást és örök békét hozó, ha annak hordozói Istenben vetett rendületlen hitel, igaz vallásossággal átitatva törnek céljaik felé, miért is a jelen által azzal párnázandó ki a jövőendő bölcsője, ha elkerülni akarja az emberiség a vég katasztrófát.

A nagy afrikai kutató Stanley mondja emlékirataiban : A vallás olyan mint a kertész, kiirtja a gonosz hajlamokat, melyek mint csalán és gyom nőnek fel a lélek kertjében, ha az nem részesül kellő ápolásban. Az emberi társadalom azon a védelmen alapul, melyet a fegyveres törvény nyújt neki. De akiben elevenen él a hit Istenben, az a vadon erdő mélyén is ép oly biztosan érezi magát. A törvény azonban egymagában nem elegendő az embernek, mert az csak a visszaélés elleni védelemre és az ezt megszegők megbüntetésére készült. Csak a vallás tanít önzetlenségre, jóságra, sőt fenséges közömbösségre még a halállal szemben is. És valóban, a bölcs emberre minden hely boldog kikötő, hol szeme az eget láthatja.

Hogy ez eszmék, vágyak elevenen élnek a mai emberben, az élet minden megnyilvánulásából kimutatható, hasztalan igyekszik azt elszínteleníteni az európai békét alátámasztó 26 millió szurony csillogása. s a sok lezárt vámsorompós országhatár.

Nagyobb annak átütő ereje minden hatalomnál, s végtére is a fejlődésnek ez az egyetlen lehetséges útja, melyet elfojtani képtelen minden fondorkodás és egymást követő diplomatai conferentia sorozat.

Mert valóban csudálatos, de örök törvénye az emberiség fejlődésének, hogy a népek lelkében megfogamzott új eszmék és vágyak, mikor a fejlődés természetes folyamatában megérlelődtek, ellenállhatatlan erővel törnek uralomra. Az erőszakos kezek, melyek akadályt gördítenek ellenök, csak siettetik ezzel diadalukat.

Krisztus egyházának kell hát az élre állnia, hiszen elkötelezi erre a missziói parancs, s a zászlót fennen lobogtatva, vinni az emberiség fejlődését ebben az irányban.

A testvér római egyház pápájának utóbbi béke szózata már e sikon mozog, az örök béke eszméjéért martir halált halt Mórus Tamás most történt szentté avatása a cél szolgálatában áll.

E cél felé zsinatunk kedvezményezésére, egyházkerületünknek a meglazult eresztékek helyreigazítására utaló rendelkezése, az egyházfegyelem intézményes bevezetésével, melynek szabályzat-tervezete itt fekszik előttünk, mai gyűlésünkön hozzászólás végett.

Eppen most van 400 éve annak, hogy Kálvin kiadta nyomtatásban Institutióit, melyben jelentékeny szerepet szán az egyházfegyelemnek. És ha már akkor, a reformáció hajnalán szükség volt annak életrehívására, mennyivel inkább szükséges ez ma, az általános fegyverkezés korában, hiszen ha a béke biztosítására szuro nyok erdeje és képzeletet felülmuló technikai csudák lépnek akcióba : az egyháznak hatványozottan kötelessége szintén fegyverkezni, a lélek, az erkölcs visszavezetéséhez az igaz kutfőhöz, az egyházfegyelem lelki vértetével.

Az egyházi fegyelmezés akkor lép életbe, mikor a sérelem nem egyeseken, hanem Isten szentségén esett, amikor nem ember és ember, de Isten és ember között van elintézni való, melyet a gyülekezeti elvből folyólag, a tisztségre megbizottai, a presbiterium által intéz.

A fegyelem alapjai : Isten suveren törvénye, minden gyülekezeti tagra kiterjedő volta, s annak a gyülekezet egyeteme által történő gyakorlása, úgy az ó, mint az újszövetségben feltalálható.

De hangsulyozottan írja elő a II. Helvét hitvallás, a II. erdődi, tarcal-tordai hitvallás, a komjáti, Gelei kánon, az 1791. budai zsinat. És bár a hitvallások és kánonok ma jogi értelemben nem bírnak kötelező erővel, azokat nem szakíthatjuk ki erővel egyháztörténelmünk változatos fejlődési időrendjéből, miért is föltétlenül kötelező erejük maradnak erkölcsileg az idők végezetéig.

Az ezen előírásokból folyó fegyelmezésnek szeretetben és nem tulszigoruan kell végbe mennie és miután nem speciális bűnöket van hivatva megtorolni, nincs és nem lehet külső kódexe, mely bizonyos vétségeket megenged, vagy elnéz, másokat ítélet alá vesz, mert minden

bűn, mihelyest a nyilvánosság elé lépett, azonnal fegyelem alá vonandó. Minden nyilvános és megbotránkoztató bűn, bármilyen jelentéktelennek látszik is, szükséges, hogy tárgyat képezze az egyházfegyelemnek. Ezekből okszerűen következik, mikép a vétségek felsorolását nem kimerítve, hanem csak példakép lehet eszközölni, különben büntető kódex lenne belőle.

Az egyházfegyelem bevezetésének elengedhetlen feltétele azonban, hogy mielőtt valakit fegyelmezni akar az egyház, hirdette-e Isten fegyelmező, megtérésre hívó igéjét. Megtett-e mindent, hogy a hívők tisztába legyenek az Ige ítéletével? Mert az olyan egyház, melyben az Ige így nem hirdettetett, amely nem kereste meg az elveszettet, nem hívta vissza a tévelygőt, nem tusakodott a bűnösökért, hanem csak fegyvert hoz ellenök: nem lehet jogosult a fegyelem gyakorlására, mert minden ítélet Isten előtt a saját ítéletévé és kárhoztatásává változik, lévén a fegyelem, bűnbánata elsősorban magának az egyháznak és engedelmesség az Igének. (Imre Lajos: „Ige és Fegyelem“).

Megtörténhetik u. i. hogy a gyülekezet érzéke teljesen eltompult bizonyos bűnnel szemben. Például a gyülekezet nagy része nem jár templomba, vagy nem él urvacsorával, divatban van a káromkodás stb.

Megeshetik, hogy a presbiterium nemcsak, hogy nem vállalja az eljárást ezek ellen, de éppen a presbiterium tagjai, az egyház vezetők azok, akik e vétkekben hibásak, vagy ezt maguk is gyakorolják, vagy pedig úgy fogják fel, hogy ezek nem is hibák, s nem lehet ellenök fellépni.

A fegyelmezés bevezetése tehát nemhogy feleslegessé teszi a pastoriáció munkáját, de még szükségesebbé teszi és még jobban megnöveli azt.

Ugyanazért amidőn erre fokozottan hívom fel a lelkeszi kar figyelmét, rámutatok arra, mikép conditio sine qua non: Isten fegyelmező, megtérésre hívó igéjének hirdetése nemcsak a szószékről, de az egyház társadalmi alakulatok célkitűzései közé is beiktatandó annak tanítása és különösen a férfi- nőszövetségek és ifjusági alakulatok munka mezején értetendő meg hűveink seregével,

mikép a fegyelmezés szeretetben történő gyakorlása, Isten igéjéből fakadó egyház megtartó erő.

Ezen elgondolások kell, hogy vezessenek az egyház-fegyelmi szabályzat megalkotásánál, mert a test és világ naponként megújuló kísértéseit nem győzhetjük meg máskép: mint Isten tiszteletéből fakadó azzal a szent érzéssel, mellyel a tékozló fiu gondolt bünére és atyjára. És mert, amint írva vagyon János evangéliumában (I. 2—17), a világ elmulik és annak kívánsága is, de aki Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.

Ezek világításában értjük meg a mennyországról egyik költő által adott meghatározás mélységes értelmét:

Dal a daltalanoknak, látás a vakoknak, boldogság azoknak, kik örökké bujdosnak, hit a szerencsétlen hihetetleneknek. Isten csókja azoknak, kiket soha sem csókolt meg senki.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Egy önhibáján kívül nehéz kisebbségi sorsba jutott magyar nemzettöredékként él itt a hazában, a nagy katalizma után ideszakadt magyar református egyházunk, s folytat élet-halál harcot intézményei létéért és fennmaradásáért.

De hát Üdvözítőnk mondotta: aki meg akarja tartani életét, elvesziti azt, aki elvesziti, megtalálja azt, vedd fel a te keresztedet és kövess engemet.

Melegen köszöntve a megjelent alkotó tagokat, mai közgyűlésünket ezennel megnyitom.

Egyházmegyei közgyűlés a gondnoki megnyitót teljes egészében megörökíti jegyzőkönyvében. Az egyházi fegyelem bevezetéséről, mellyel a megnyitó behatóan foglalkozik, — javaslatot terjeszt fel külön szám alatt egyházkerülethez.

3. szám. Főjegyző beszédvén az egyházi képviselők megbízó leveleit, jelenti, hogy közgyűlésen 36 szavazati joggal bíró tag jelent meg

Közgyűlés fenti számmal megalakul. (Tagok névsorát lásd a jegyzőkönyv elején).

4. szám. Jegyző felolvassa esperes ur évi jelentését :

Esperesi jelentés

Nagytszeteletü és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés !

„Uram miért állasz távol ? Miért rejtőzöl el a szükség idején ?

A zsoltáriróval talán így is sóhajthatnánk fel, amikor egy esztendei rögös uton való vándorlás után ismét itt állunk az Ur színe előtt, hogy sáfárkodásainkról beszámoljunk. Mintha az egy, kettő, öt talentumoknak a birtokosai lennénk, úgy érezzük magunkat s hallanánk a mennyei gazda felhívását, adj számot sáfár a te sáfárkodásodról !

Valóban Nagytszeteletü és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés a mi beszámolóinkat, tehát esperesi jelentésemet ez alá a mérték alá kell állítani s a hűség prizmáján keresztül kell megtekinteni, hogy vajjon nem voltunk-e rosszak, vagy gondatlanok s nem mulasztottunk-e el sok áldott alkalmat, mely által Anyaszentegyházunk javát munkálhattuk volna ? Én úgy érzem s mindnyájunk nevében szólhatok, hogy „igen“, mert előttünk áll a mindennapi élet s az kísért egy esztendei vándorlásunk utján, az élet pedig a maga materializmusával csak követel, csak feladatok elé állít, csak újabb és újabb akadályokat gördít elénk, s mi, ha a magunk erejével akarjuk ezeket az akadályokat leküzdeni, nem tudjuk, mert a mai ember életküzdelmét csupán emberi erővel megvívni lehetetlen.

És miért áll annyi csalódás a hátunk mögött, miért eredménytelen annyira a munkánk, miért csak panaszt és sóhajást hoztunk ide, miért többnyire csak egy talentummal jelentünk itt meg, mert többnyire Isten nélkül járunk s nem figyelmezzünk a zsoltáriróra : „Hagyjad az Urra a te utaidat és bizzál benne“. Talán azt mondhatom, hogy ez a „bizalom“ hiányzik életutainkon s ezért nehéz feladat nekem beszámolót tartani egy évi sáfárkodásunkról.

Mégis megkísérlem, hogy felmutassam azokat a körülményeket, melyek anyaszentegyházunk életerejét mutatják s ha esperesi jelentésem talán szomorú helyzetképet nyújtana, ezért elsősorban magunkat okoljuk s magunkat. tehát az egyházmegyei közgyűlésen keresztül egész egyházmegyénk egyetemét s híveink összességét tegyük felelőssé.

Az általános helyzet nem javult, sem az egyház beléletében, sem pedig az egyház anyagi életében. Híveink általában kiélik református mivoltukat az istentiszteleteken való részvételben s ha önként tesznek eleget az egyházzal szemben fentálló kötelességeknek, már jó reformátusnak tartják magukat. Presbitereink majdnem minden gondjukat az egyház anyagi életére vetik, de sokszor még ebben a munkában is nagyon hanyagok és sem a maguk példaadásával, sem pedig a mások biztatásával, nem munkálkodnak, mint hűséges sáfárok. Ez a mulasztás, sőt azt is mondhatom, hanyagság és lelkiismeretlenség, úgy az egyik, mint a másik életmegnyilvánulásban tapasztalható különösen Dobrán és Irinyben, ahol az előbbi helyen a presbiterek lelki életének üressége miatt a Jehova imádó szekta kezd erőre kapni s a presbiterium tehetetlennek látszik a veszedelmes betegséggel szemben s ez a szomorú jelenség a gyölekezeti életre rányomja bélyegét. Itt a presbitereknek kell elsősorban megteljesedni keresztyén élettel, hogy az ő életükből kiáradó hit gyujtson világosságot a sötétségben s a lelkész, mint jó pásztor menjen a tanítványokkal az eltévedt juhok után, megtalálva azt a kellő pásztori prudeniciát, melyet Krisztus Urunk így fejez ki, legyetek okosak, mint a kigyók és szelidek, mint a galambok.

A másik helyen Irinyben a baj a presbiterek abszolút kormányzásképtelen erő és erélytelenségében gyökerizik. Egyenként is felelősségre volnának vonhatók, de a presbiterium a maga összeségében nem alkalmas az egyház vezetésére, hiányzik a vezetéshez a szükséges

bölcsesség és kellő szigorúság, még a rendelkezésre álló eszközöket sem használja fel arra, hogy az egyháztagekat kötelezettségük teljesítésére figyelmeztesse s szükség esetén arra kényszerítse. Emiatt az egyházi élet szinte teljesen szétmálónak mondható, olyan az, mintha az összehajlitott mogyorófavesszőket lazán megkötném s a kötelék szétbomlik s a vesszők mind jobban széthullanak. Ez különösen a tanítókkal szemben fentálló kötelességének a teljesítésében nyilvánul meg; most is több, mint 40.000 Lei hátralékkal küzd a szerencsétlen tanítócsalád; az elmúlt évben a két tanítójának 10 077 lei termény és készpénzértékű járandóságot fizetett ki. A legszomorubb az, hogy maguk az egyháztagek sem érznek semmi felelősséget, sem kötelezettséget az Anyaszentegyház és iskolák iránt. Az irinyi egyházzal, illetve presbitériummal szemben követendő eljárás különben egyházmegyei közgyűlésünk tárgysorozatában szerepel s az egyházmegyei közgyűlés bölcsessége találja meg a módot a helyzet rendezésére.

A tisztviselői fizetésekkel általában nagy hátralékkal szerepelnek az egyházak, összegszerűleg azonban erről a mai állapotnak megfelelően nem tudok beszámolni, számadatok nem állnak rendelkezésemre, a múlt évi számadásokban a hátralékok kiírva nincsenek csak néhány egyháznál. Különösen nagy hátralék tapasztalható az egyházmegyei és egyházkerületi járulékoknál, s e tekintetben az egyházkerület szerencsésebb helyzetben van, mert a lelkeszi államsegély terhére többféle esedékes járulékot elszámol, az egyházmegyei járulékok behajtására pedig ezideig nem áll semmiféle erélyesebb eszköz rendelkezésére. A nagymérvű hátralékok miatt egyházmegyei közigazgatási pénztárunk állandóan üres s az egyházmegye nem tudja teljesíteni legszükségesebb kötelességeit. Az egyházmegyei jegyzőkönyvek félben kisedve évek óta a nyomdában hevernek, mert a kivetett s beszedett - bár még itt is sok hátralék van - összeg nem fedezi a nyomdai költségeket. A jegyzőkönyveknek a hiánya pedig általában meglátszik egyházmegyei közéletünkön. E helyen is kérem a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlést, hogy olyan intézkedéseket léptessen életbe, ha kell a legszigorubb rendszabályok

alkalmazásával, hogy a nagymérvű hátralékok legkésőbb az ősz folyamán feltétlenül befizettessenek. Anyaszentegyházunkért való felelősségünk súlyát mindnyájunknak egyformán érezni és viselni kell.

Határozottan állítom, hogy a lelki élet hanyatlásával párhuzamban áll anyagi helyzetünk hanyatlása is. Nem szabad és nem lehet minduntalan a mentséget és a kibuvót keresni, az általános gazdasági válság elcsépeelt definícióját, mint ócska szerszámot el kell már vetni, hanem bátran szembe kell nézni a való helyzettel s férfiasan megállni, minden küzdelmek között, mert nem szabad pillanatra sem arra gondolni, hogy nem tudunk megküzdeni a ránk szakadt nyomorusággal, mert a kétségbeesés pusztulást szerez, de aki Istenben vetett hittel és bizalommal tekint a jövőbe, annak a zsoltáriróval háromszor is így kell énekelni: „Miért csüggedsz el lelkem, miért nyugtalankodol bennem? Bizzál Istenben!” S aki a szomjuhozó lelkét az örökélet vizének forrásával enyhíti, az bizonyára erős hittel bizza Istenre utjait.

S ez különösen szól most nektek lelkésztestvéreim, mert a mi tövisekkel kivert utunk egy újabb határkőhöz érkezett és pedig egy hatalmas gránitoszlop mered elénk, melyre rá van vésve: „csalódás“.

Nem új előttünk ez a fogalom, hiszen talán ma az élet egyebet nem is nyújt s az ember útjának ez az utjelző oszlopa, de amikor sok küzdelem árán a lelkészkar anyagi helyzetének némi javulása mutatkozott, most döbbenünk rá, hogy az a párhónapi államsegély emelkedés halvány reménységünk viszfénye volt csupán s most elénk mered a valóság, hogy államsegélyünk 58%-al ismét apadni fog. Súlyosbitja a helyzetet az, hogy a múlt őszén eszközölt vagyoni és jövedelem bevallásnál nem tudunk elég óvatosak és körültekintők lenni s így több lelkész az ujjonon bevallott jövedelem megállapítása alapján nem fog államsegélyt kapni, vagy legalább is olyan lényegtelen, csekély összeget, amely a mai élet standard feljavításánál számításba sem jöhet. Így a lelkészkar a legsúlyosabb feladat elé lesz állítva, mert a hívek nem fizetik a kötelesek javadalmazást sem pontosan s az állam csaknem teljesen megvonja az államsegélyt, mostoha gyermekként kezelve bennünket s a re-

formátus lelkészi kart az anyagi romlásba dönti. Hiveink a bekövetkezett helyzettel szemben nincsenek kellőleg vértézve, mert sok helyen a közöny, az elerőtlenedett, vagy elsekélyesedett lelki élet, más helyen kicsinyes önző egyéni szempontok hiveink markát és sziveit összeszorítják s nem értik meg azt, hogy ma a református egyház fajunk, kulturánk, anyanyelvünk, magyar nemzeti mivoltunk utolsó mentsvára, mert ha iskoláinkban, templomainkban s lelkészeink ajakán elnémul a magyar ige, akkor a gyermekeink ajakán is elnémul ez a legszebben hangzó magyar szó, „édesanyám“ ! A költővel kell belekiáltani hiveink lelkébe, de ez a kiáltás ne legyen pusztába kiáltó szó, református magyar testvéreim : „Ne hagyjátok a templomot, a templomot az iskolát“. Ma a magyar szó nekünk imádság és pedig erre az imádságra édesanyánk tanított, a költő megállapítását ma így változtatom meg, szívet cserél az, ki nyelvet cserél. A kisebbségi sors minden próbáját, hiveinkkel együtt mi is viseljük, de hiveink lássák, érezzék a szent felelősséget, iskoláink, Anyaszentegyházunk iránt, s azoknak, akik az őrfalakon állanak s a támadásokat elsősorban fogják fel, adják meg a szerény, de tisztességes életlehetőséget, s amit az állam a „kisebbségi“ elv alapján elvett haragjában, hiveink adják azt meg jókedvökben ! Kissé talán hosszasan időztem ennél a kérdésnél, de talán azt mondhatom, hogy ma ez a kérdés Anyaszentegyházunk legégetőbb sebe. S nekünk tisztában kell lennünk, hogy ennél a kérdésnél más megoldás nincs, csak hiveink buzgósága, szent kötelességök teljesítése, vissza az eredeti forráshoz az evangéliumi keresztyén élethez s akkor ez a kérdés önként oldódik meg.

Rá kell mutatnom még egy olyan általános körülményre, melynek rendezését az egyházmegyei közgyűléstől várom. Nevezetesen a tanítói díjlevelek igen sok egyházban kiállítva, megerősítve nincsenek. A tanítói fizetéseket csupán csak egy presbiteri határozat szabályozza. Amikor ez a helyzet semmi körülmények között nem tekinthető törvényen belüli állapotnak, ugyanakkor módot és alkalmat nyújt arra, hogy a tanítói fizetések kiszolgáltatásánál az egyes egyházközségek presbitériumai önként saját akaratuk szerint járhassanak el. A tanítói fi-

zetéseket az egyházi törvény VI. t. c. 34-ik §-a s az 1932-ik évi egyházkerületi közgyűlés 21-k. számú határozata szabályozza, szükségesnek tartom tehát, hogy ennek alapján minden egyházközségben, természetesen a régi, érvényben lévő tanítói díjlevelek figyelembe tartása mellett a tanítói díjlevelek négy (4) egyenlő példányban állíttassanak ki s terjesztessenek fel megerősítés végett az egyházmegyei, illetve egyházkerületi közgyűléshez. Ez a rendelkezés természetesen nem érinti azokat az egyházakat, ahol törvényszerűen megerősített tanítói díjlevelek vannak.

Rá kell mutatnom még innen e helyről arra a szomorú tapasztalatra, mely egyes egyházaink presbitériumában előfordult a múlt esztendőben, ami egyházi törvényeink rendelkezésével s az E. T. szellemével homlokegyenest ellenkezik, t. i. presbitériumaink a felelősségérzete nélkül szembehelyezkednek az egyházi felsőbb hatóság rendelkezéseivel s magáva' a törvényes renddel is. A református keresztyén egyház fegyelme azt parancsolja, hogy egyházunkban mindenk szépen és ékesen menjenek. Ez a kötelező rendelkezés nem pusztán csak istentiszteleti rendtartásunkra, hanem általában mindenféle rendes egyház megnyilatkozásainkra s így az egyház kormányzására is vonatkozik. Nem engedhető meg tehát az a szabadosság, amelyet több egyházközség presbitériuma magának akarna biztosítani, mert az egyházi jó rend és fegyelem semmiféle önkényességet nem tűr. Több egyházközségben, így például, Berében, Dobrán, Irinyben, Kismajtényban a felsőbb egyházi hatóság rendelkezésével szembehelyezkedett a presbitérium, részben a tanítói fizetés kiszolgáltatása, részben pedig a köteles egyházi adó kivetése alkalmával. A figyelmeztetést, sőt az eljárást is megtettem s részben eredményre is vezetett. De a leghatározottabban és komolyan kell figyelmeztetnem e helyről is a presbitériumokat, hogy ehez hasonló eljárást ne próbáljanak megkísérelni, mert a törvény teljes szigorával találják szemben magukat. Református anyaszentegyházunk mindannyiúnknak drága áron vett, féltve őrzött öröksége, melynek külső és belső rendjére egyaránt minden őrállónak szent kötelessége vigyázni. Sem a gondnoki, sem a presbiteri tisztség az azokat vi-

selőket egyéni kiváltságokkal nem ruházza fel. Az egyházban a tisztség viselése szolgálat, amely Jézus Krisztus mértéke alá állítandó, aki közöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok. Tehát nem az egyéni akarásokban hanem a szolgálatban kell, ami előjáróinknak versenyezni és kitűnni. Aki pedig ez ellen vét, az anyaszentegyházunk érdeke ellen vét s annak viselni kell a következményeket és az anyagi s erkölcsi felelősséget egyaránt.

Ezekben mutattam be egyházmegyénk életét, általánosságban, igyekeztem feltárni azokat a bajokat, melyeknek orvoslása, egyrészt egyházmegyei közgyűlésünk bölcsességétől, de másként és főként az egyháztagek hitéből fakadó áldozatos jócselekedetétől függ.

Mint az elmúlt években, úgy a múlt esztendőben is a kanonika vizitációt május hó 22—25 ; május 28- június 2 ; június 8—13 ; napjain személyesen megtartottam mindenik egyházban a lelkész, illetve a tanító dékán urak társaságában. Bartus Jenő lelkészdékánt a harmadik dobrai körben Vöröss Zoltán gencsi lelkész helyettesítette. Ebben a munkámban, Dobra, Gencs, Géres Királydaróc, Kismajtény, Krasznaszentmiklós egyházakban segítségemre volt az egyházmegyei gondnok ur Önagysága is, ezért a buzgó önfeláldozásért illesse hálás köszönetünk s kívánjuk azt szívből mindannyian, hogy még nagyon sok ideig mutathassa meg lángoló szeretetét anyaszentegyházunk iránt.

A kanonika vizitáció eredményéről az alábbiakban van szerencsém részletesen beszámolni a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés színe előtt :

*As egyházlátogatási jegyzőkönyvek összesített adatai
a nagykárolyi református egyházmegyében
as 1933 évi állapot szerint.*

I. Az egyház belélete.

1. Isten igéje minden vasárnap és ünnepnap prédikáltatott mindenik gyülekezetben.

1. A Heidelbergi Káté magyaráztatott 13 egyházközségben 322 alkalommal, nem tartatott Kátémagyarázat, Bere, Csomaköz, Dobra, Érdengeleg egyházakban. Be-

rében a lelkészi állás üresedésben léte miatt, Csomaközön vasárnap délután nem tartatott istentisztelet, Dobrán és Érdengelegen az esperesi látogatás alkalmával elrendeltem a Heidelbergi Káté magyarázatának bevezetését.

3. Biblia magyarázat tartatott 13 egyházközségben 339 alkalommal, Berében a lelkészi állás üresedésben léte miatt nem tartatott vasárnap délután istentisztelet; Csomaközön csak három alkalommal bibliamagyarázattal, Domahidán, Érkörtvélyesen, Gencsen, Irinyben, Kaplonyban, Kismajtényban, Krasznaszentmiklóson, Nagykárolyban és Szaniszlón felváltva tartatik Káté és Bibliamagyarázat, sőt Érkörtvélyesen, Nagykárolyban és Szaniszlón a vasárnap d. u. istentisztelet Igehirdetéssel tartatik. Így 28 alkalommal d. u. is prédikáltatott Isten igéje, husvét és pünkösöd elsőnapja kivételével.

Összehasonlítva az előző évi adatokkal 66 alkalommal többször magyaráztatott Káté, illetve tartott bibliamagyarázat, tehát ezen a téren némi haladás tapasztalható.

4. Hétköznap d. e. 13 egyházközségben mindennap tartatott istentisztelet, Gencsen és Kaplonyban a nagykárolyi hetivásár hétfő, péntek kivételével. Berében csak bűnbánati héten, Csomaközön bűnbánati héten háromszor, Krasznaszentmiklóson csak csütörtökön és bűnbánati héten. Hétköznap bűnbánati héten mindennap istentisztelet tartatik: Börvely, Dobra, Domahida, Iriny, Érkörtvélyes, Kismajtény, Krasznaszentmiklós, Nagykároly, Szaniszló egyházakban.

5. Bibliaolvasás minden hétköznapi istentiszteleten van azokban az egyházközségekben, hol hétköznapi istentisztelet tartatik.

6. Hétköznapi istentisztelet alkalmával bibliamagyarázat tartatik Dobrán, Domahidán, Érdengelegen, Érendréden, Érkörtvélyesen, Géresen, Irinyben, Nagykárolyban a böjti és adventi hetekben, több helyen bűnbánati héten, Domahidán ünnep harmadnapján.

7. Templomlátogatók száma nagy ünnepeken: 5401, Vasárnap d. e. 3127, vasárnap d. u. 1892, hétköznapokon: 100. lélek.

8. Gyermekestiztelet tartatott 10 egyházban 39 alkalommal.

9. Iskolásgyermek minden egyházközségben részt vesznek a rendes istentiszteleteken, tanítóik vezetésével, vasárnap és hétköznap is, kivéve a téli nagy hidegeket.

10. Urvacsora kiosztatott mind a hat alkalommal mindenik egyházközségben. A szórványokban a Nagykárolyhoz tartozó Klára majorban osztatott 2 alkalommal urvacsora.

11. Urvacsorával élők száma.:

anyaegyházban :	együtt :	Sorványokban :	együtt.
Bőjtben : fi: 501 nő: 630	1131	fi: — nő: —	—
Húsvétkor : „ 1038 „ 1207	2245	„ 5 „ 7	12
Pünkösdkor : „ 941 „ 1207	2148	„ — „ —	—
Ujkenyérre : „ 538 „ 898	1436	„ — „ —	—
Ujborkor : „ 527 „ 721	1248	„ — „ —	—
Karácsonykor : „ 824 „ 681	1505	„ 3 „ 9	12
Összesen : fi: 4369 nő: 5344	9713	fi: 8 nő: 16	24

12. Beteg mindenik egyházban kívánatra bármikor élhetek az urvacsorával; Géresen, Kaplonyban rendes urvacsoraosztás alkalmával.

13. Házi istentisztelet 3 egyházközségben tartatott, ezek között Érendréden háromszor, betegeknek kiszolgáltató urvacsoraosztás alkalmával; a lelkészek 8 ilyen istentiszteleten vettek részt.

14. 15 egyházközségben 356 családot látogattak meg a lelkészek s ezeken a látogatásokon 24 presbiter vett részt.

15. Vasárnapi iskola Csomaköz kivételével mindenik egyházközségben önállóan működik, a csomaközi ref. gyermekek a berei vasárnapi iskolába járnak.

16. Keresztyén Ifjusági Egyesület 7 egyházközségben van, külön a fiuknak, külön a leányoknak. Érendréden leányszövetség működik. Gencsen, Géresen, Irinyben csak a leányoknak van bibliakörük, Krasznaszentmiklóson együtt van. Berében mivel az egész évben nem volt lelkész, Csomaközön néptelenség miatt, Dobrán a közönnyőség miatt nem működött, Érdengelegen nem volt megalakítható.

17. Férfiszövetség 7 egyházközségben van. Nem működött : Bere, Csomaköz. Dobra, Érendréd, Gencs, Géres, Iriny, Kaplony, Krasznaszentmiklós egyházakban. Csomaközön a gyülekezet kicsiny létszáma miatt nem volt megalakítható. Dobra, Domahida szervezés alatt. Irinyben részvételenség miatt nem alakult meg, Kaplonyban többszöri kihirdetésre nem jelentkezett senki.

18. Nőszövetség van 15 egyházközségben, Csomaközön a gyülekezet kicsiny lélekszáma miatt nem lehet megalakítani. Érdengelegen szervezés alatt áll. Több nőszövetség a belmissziói jelentésben külön jelentést is adott működéséről. Mivel Érdengelegen már az előbbi években is szervezés alatt állott a nőszövetség, kanonika vizitáció alkalmával esperes utasítást adott a nőszövetség megalakítására.

19. Énekkar van 12 egyházközségben, Iriny s Szaniszló kivételével az egyházi munkában tevékeny részt vesz. Ezen a két helyen nem működik, Irinyben nincsen hangszer, melyen az énekeket a kántor betaníthassa.

Férfiénekkar van : Börvely, Dobra, Domahida, Érendréd, Érkörtvélyes. Gencs, Géres, Kismajtény, Nagykároly. Különösen szép eredménnyel működik s hitélet erősítésében nagy szolgálatot tesz, Börvely, Érendréd, Érkörtvélyes, Gencs egyházakban, kiváló kántor-tanítóik illetve karmesterük vezetése alatt. A férfiénekkarnak 9 egyházközségben 377, a női énekkarnak 5 egyházban 120, a vegyeskarnak négy egyházban 117 tagja van. Külön meg kell említenem a kicsiny krasznaszentmiklósi egyházat s oda állítani sokak elé például, hogy nemes ambíció mire képes, ugyanis ebben a maroknyi gyülekezetünkben 14 tagból álló gyermekkar, és 25 tagu vegyeskar működik meglepően szép eredménnyel a kántor vezetése alatt. Az énekkarok 4500 Leit fordítottak egyházi célra.

Egyház szegényeiről általában a nőszövetség gondoskodik s a szegényeket is a nőszövetség tartja nyilván. Külön szegényügyi bizottság megalakulva nincsen. A nőszövetségek felnőttek segélyezésére 8846, az iskolás gyer-

mekek felsegélyezésére 12.222, összesen 21.068 Leut fordítottak

Egyházmegyénk egyházközségeinek sem diakonisa, sem napközi otthon árvaháza nincsen.

21. Idegenbe ment cselédlányok bejelentését az illetékes lelkészi hivatalnál, egy lelkészi hivatal eszközli.

22. Református iparostanulók száma 43. Inasok válásórára járnak. Nagykárolyban az iparostanoncnak külön bibliaköre van 20 taggal.

23. Református egyházi népkönyvtár van: Bövely, Érdengeleg, Érendréd, Géres egyházakban, 318 kötet s használták 172-en. Szaniszlón szervezés alatt.

24. Iratterjesztés Csomaköz kivételével minden egyháznak van, s mindenütt vezetője a lelkész. Eladatott teljes biblia 27, ujszövetség 130, Református Árvaházi Képes naptár 444, Egyéb vallásos irat 671. A gyülekezetekbe 805 példány vallásos néplap jár.

25. Vallásos estély tartatott Csomaköz kivételével minden egyházközségben 118 alkalommal.

26. Gyülekezeti jótékonyág külső célokra (más egyházaknak, legátusoknak stb.) összesen : 25701 Lei.

27. Gyülekezeti tagok önkéntes adományának (perselypénz stb.) összege : 41.890 Lei.

Nagyobb jóltevők adományainak összege : 36150 Lei. Domahidán egy magát megnevezni nem akaró buzgó keresztyén társunk 14900 Leit adományozott.

28. Uralkodó bűn egyházt gjaink között nincsen, legalább is erről az egyházlátogatási jegyzőkönyv nem tesz említést. Egyedül Szaniszlón fordul elő tolvajlás s két esetben hozott ítéletet a polgári bíróság.

29. Vadházasságban élők száma : 31, az egyház előljárósága intette és figyelmeztette a bűnös viszony megszüntetésére az illetőket.

30. Egyik másik egyházközségben a babona szokásban van s a beteg urvacsoráztatásának utolsó kenetszerű felfogása, Nagykárolyban halottak napján temetők kivilágítása a vegyes házasoknál, urnapjának megünneplése. Presbiterium igyekszik e helytelen szokást felvilágosítással megszüntetni. Ilyen szokásokról mindössze 5 egyház tesz említést.

31. Az 1933 évben a következő egyházakban for-

dultak elő sérelmek : Dobrán nem adott az államhatóság jogsegélyt az iskolamulasztásokért kiszabott bírság behajtására. Érkörtvélyesen március 15-én az utazó titkár látogatása alkalmával a főszolgabíró nem adott engedélyt az összejövetel tartására. Irinyben agrár földet nem kapott az egyház, bár törvény szerint megillette volna.

32. Egyházközségi bíróság működik Börvelyben és Nagykárolyban. Börvelyben fordult elő fegyelemsértési eset. A többi egyházban az egyházközségi bíróság hatáskörét szükség esetén presbiterium gyakorolja.

33. Felekezeten kívüliek vannak Dobrán, Erendréden, Érkörtvélyesen, összesen baptisták vannak 107-en.

34. Községek összes lakosainak száma : 52,389 lélek.

II. A gyülekezet külélete.

35. Egyházmegyénk egyházközségeiben a presbiterek száma 186, választók száma 1563, egyházi adózók száma 4084 Egyháztagok száma 14659.

36. Mindenik egyházközségben a presbitérium legalább minden negyedévben gyűlést tart.

37. Egyházközségi közgyűlés tartása alól egyházmegyénk mindenik egyházközsége fel van mentve. Csak választó közgyűlés tartatik.

38. Mindegyik egyházközségnek vagyonleltára van. Csomaközön még a régi vagyonleltár van meg. Az évi változások általában át vannak vezetve.

39. Az ingatlanok általában az egyházközség nevének vannak.

40. Az agrárreform elvett az egyházaktól 201 1/2, lelkészeiktől 320 — tanítóktól 13 kat. hold földet. A kisajátítás árából a csomaközi egyházközséghez tartozó mezőpetrii egyházi földek után fizettetett csupán.

41. Az agrárreform adott az egyháznak 24, — lelkészeknek 59,- tanítónak 45 1/2, összesen : 128 1/2 hold földet, azonban az irinyi egyháztól 33, a kismajtényi egyháztól 16 holdat, összesen 49 holdat visszavett. A meghagyott földeket zavartalanul használhatják.

42. Mindenik egyházközségnek esperesileg aláírott költségvetése van.

43. Kivetett egyházadó összege : 569.095 Lei. Terményben 951·77 Hl. buza, 468·29 Hl. rozs, tengeri 6 Hl. — kivetés mindenik egyházközségben fedezi a szükségletet.

44. Multévi számadást egyházmegye mindenik egyházközségben 1934 ápr. 27-én hagyta jóvá.

45. Számadás eredménye :

	Készpénzben :	buza	rozs	zab
Bevétel :	1,496,343·25	791·08	621·42	2 q.
Kiadás :	1,456,874·—	752·02	394·23	2 q.
Maradvány :	39,469 25	39·06	227·19 Hl.	—

46. Tőkepénzállag 1934 december hó 31-én : 831,621·39 Lei.

47. Takarékmagtár van 14 egyházközségben: 579.016 Lei pénzürtékben.

48. Tőkék, magtárok értékei általában a hűveknél vannak kiadva kötvényen, vagy az egyházak használják mint kölcsönt 6—25% mellett.

49. Az egyházközségek adóssága : 1,012.026 Lei. Ki kell emelnem e helyen is a kismajtényi egyházközséget, melynek nincsen adóssága.

50. Egyházi épületek állapota : a templom általában jó, javítandó Berében, Csomaküzön, Érkörtvélyesen, Gencsen a tető. A lelkészlakás javítandó Berében, Domahidán, Érdengelegen. Az akkori állapot szerint lakhatatlan volt a nagykárolyi, de már Istennek legyen hála, tető alatt áll az új modern lelkészi lakás. Iskolák javítandók Berében, Börvelyben, Dobrán, Irinyben, a többi egyházakban általában jó állapotban vannak.

51. Új építkezésre kiadatott : 5000 Lei.

52. Épületek javítására kiadatott : 158,108·50 Lei.

53. Épületek általában kellő értékig vannak biztosítva. A biztosítási összeg : 7,946,750 Lei, ebből az összegből azonban hiányzik a királydaróci egyház biztosítási összege. Az évi biztosítási díj : 18.212 Lei.

54. Belhivatalnokok mindössze csak 5 egyházban vannak kifizetve a multévről. Hátralék a lelkészek fizetéséből : 41.589 Lei készpénz, 23·79 Hl. buza és 21·75 Hl. rozs. Legtöbb a hátralék a tanítói fizetésekből. Börvely : 31.450, Dobra : 37.465, Gencs : 45.670, Géres : 61.500, Iriny : 33.054.

A múlt évihez képest némi javulás tapasztalható, azonban ez annyira jelentéktelen, hogy az óriási hátralékkal szemben figyelembe se jöhet.

55. Az egyházközségek a különböző egyházkerületi és egyházmegyei járulékokkal hátralékban vannak. Mindössze két egyházközségnek, Kismajtény, Krasznaszentmiklós nincsen hátraléka. Különösen nagy hátralék az egyh. ker. közig. járuléokban, kulturtaxa, zsinattartási költségekben, valamint az egyházmegyei közigazgatási járuléokban. A presbitérium azzal a lakonikus válasszal felel, hogy szorgalmazta az egyházi adóbehajtást, ebből a feleletből nem lehet azonban azt a nyugodt lelkiismereten nyugvó választ nyerni, hogy „mindent megtett.” Egyszer már komolyan és erélyesen hozzá kell fogni ennek a kérdésnek a rendezéséhez, mert az óriási hátralékok örvényében Anyaszentegyházunk hajója hovatovább elsüllyed.

56. Pere 4 egyházközségnek van.

57. Temetője mindenik egyházközségnek van, általában gondozás alatt. Az egyház gondoztatja az egyházfi, harangozó, temetőőr által, több helyen a hívek gondozzák.

58. Hét egyházközség kapott segílyt az egyházkerülettől 78,269 Leit, kilenc egyház pedig községi segílyt kapott 53,468 Leit.

III. A gyülekezet iskolaügyei.

59. Tizenhárom egyházközség tart fenn iskolát.

60. Az iskolák általában a XVI. században létesültek, vannak azonban a XVII., XVIII. században alapított iskolák is, sőt az irinyi iskola a XIX. században alapított s másik iskola 1910. évben. Idáig csak az érendrédi, érkörtvélyesi, gencsi, irinyi iskolák nyilvánossági jogát ismerte el az államhatóság 1933. évben.

61. Egyházközségek az iskolákért 721,903 50 Lei terhet viselnek.

62. Tanulók száma a ref. elemi iskolában 1557.

63. Református tanulók száma a nem református elemi iskolában 363.

64. Tanítás eredménye három iskolában kitünő, 11-ben jeles, 6-ban jó, háromban elégséges, 1-ben

elégtelen. Kitünő iskolája volt Bartha István börvelyi, Cseh Olga géresi, Ottmájer Gyula kismajtényi tanítóknak. Elégtelennek találtatott Szikszay Dénes szaniszlói tanító iskolája.

65. Az iskola felszerelése négy iskolában törvényszerű, a többi iskolákban pótlásra szorul.

66. A tanítók 218 tanuló családját látogatták meg.

67. Az egyházi felsőbb hatóság részéről Szaniszló kivételével mindenik iskolában egyszer volt látogatás, Szaniszlón azonban kétszer. Az állami hatóság részéről 6 iskolában kétszer, Gencsen háromszor volt látogatás.

IV. Anyakönyvi adatok az egyházközségben.

68. Megkereszteltetett törvényes fi : 171, nő : 165, összesen : 336. Törvénytelen fi : 16, nő : 13, összesen : 29. Együtt fi : 187, nő : 178, összesen : 365. Nem kereszteltetett meg fi : 6, nő : 2, összesen : 8. Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint fi : 195, nő : 175, összesen : 370. Ez az eltérés onnan származik, hogy Érkörtvélyesen egy nő 1932-ben született s anyakönyveztetett, de 1933-ban kereszteltetett, Géresen 2 fi keresztelést nem ért ugyan, de az állami anyakönyvbe bejegyeztetett, ugyancsak Nagykárolyban 2 fi kereszteletlenül elhalt, de az állami anyakönyvbe bevezetett. Királydarócon pedig az állami anyakönyvi adatok bejegyezve nincsenek.

69. Eltemettetett fi : 153, nő : 105, összesen : 258. Egyházi szertartást meilőzték 3 esetben. Meghaltak állami anyakönyv szerint : fi 153, nő : 108, összesen 261.

70. Házasságát egyházilag is megkötötte tisztapár : 90, vegyespár 36, összesen 126.

71. Konfirmált fi : 104, nő : 118, összesen : 222.

72. Áttért fi : 2, nő : 7, összesen : 9.

73. Kitért fi : 3, nő : 8, összesen : 11.

74. Elköltözött fi : 27, nő : 35, összesen 62.

75. Beköltözött fi : 4, nő 2, összesen : 6.

76. Lélekszám az 1933-ik év december hó 31-én fi : 7269, nő : 7390, összesen : 14659.

V. Anyakönyvi adatok a leányegyházakban, szórványokban.

77. Megkereszteltetett törvénytelen : 1, összesen : 1.

78. Eltemettetett fi : 1, összesen : 1.

79. Lélekszám 1933, december hó 31-én fi : 67, nő : 73, összesen : 140.

A szórványok statisztikai adatai csak Géres és Krasznaszentmiklósi egyházaknál vannak beírva.

Carei—Nagykároly, 1935, március hó 2-án,

Gönczy Sándor
esperes.

Szükségesnek tartom, innen is felhívni a lelkészurak figyelmét, hogy a szórványok statisztikai adatait az egyházlátogatási jegyzőkönyvekben pontosan tüntessék fel, mert a szórványmissió pontosságát, melyet eddig eléggé elhanyagoltunk, hangsúlyoznom kell, mert minden elvesztett lélek egy-egy kihullott téglá, magyar református Sionunk életéből.

Ime a fentebbiek mutatják egyházmegyénk külső és belső életét, vajha színesebb, melegebb, erőteljesebb volna az a kép, melyet itt bemutattam, hogy még a rideg számadatok is református öntudatról beszélhetnének, ehhez azonban több buzgóság s még több imádság kell. Midőn számot adtam egyházaink munkájáról, röviden beszámolok a magam munkájáról is, melyeket elnökileg intéztem el :

Az irinyi egyházköztségbe az egyházi adó kivetésére a számvevőszéki elnököt kiküldöttem. Börvelyben Kenyeres Lajos s. lelkész eltávoztása után Lovász Béla kaplonyi lelkészt rendeltem ki felügyelő lelkésznek. Megválasztott királydaróczi lelkész részére a koncessát kiadtam azoknak a lelkészeknek, kik több-kevesebb időre szabadságot kértek, szabadságot adtam. Berei lemondott presbitérium újraválasztására engedélyt adtam. Börvelyi lelkészi állásra a pályázat kitűzése tárgyában a kellő intézkedést megtettem. Az irinyi egyházban a tanítói fizetés biztosítása végett az elhelyezett biztosítási váltó rendezése ügyében a kellő intézkedést megtettem. A szaniszlói egyházban megválasztott h. tanítónő választását megerősítettem. A börvelyi egyházban Horváth Pál s. lelkészt h. lelkésszé kineveztem. Csomaközön a lelkészi szolgálatok elvégzésével berei lelkészt megbiztam. Kismajtényban az egyházmegyei gondnok urral a múlt év szeptember hó 7. napján a lelkészi fizetési ügy rende-

zése végett kiszállottunk s egyházmegyei közgyűlésünk határozatát végrehajtottuk, melyet azonban a kismajtényi presbitérium eltávozásunk után átváltoztatott. Ez az ügy tárgysorozatunk rendjén külön szerepel. A törvényi egyház 50,000 Leus, valamint a géresi egyház 9000 Leus kölcsön felvételét egyházmegyei elnökségünk jóváhagyta. Nagy Anna gencsi h. tanítónő választását megerősítettem. A lelkeszi, tanítói törzsalapokat kiállítottam s a múlt év őszén elkészítettem a lelkeszi államsegély alapját képező vagyon és jövedelmi bevallási ivatek úgy, amint azt a Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Ur elrendelte. Általában igyekeztem legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint a reám bízottakat elvégezni. Természetesen fenn tartva azokat a fogyatkozásokat, melyek gyarló emberi erőmből származnak. Csupán tájékoztatásként említem fel a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés előtt, hogy a felsorolt és elintézett ügyekkel kapcsolatosan az elmúlt 1934-ik évben 2055 közigazgatási és 153 bírósági ügyiratot intéztem el iktatókönyvem tanúsága szerint. Egyházmegyei Közgyűlésünket összehívtam, annak tárgysorozatát elkészítettem s összeállítottam. Az elvégzett munkának a megbirálása s az ítélet nem az enyém, hanem a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésé s a Mindenható Istené.

Személyi változások történtek az elmúlt esztendőben : Kenyeres Lajos s lelkész jnnius 15-én eltávozott. Szabó Géza károlydaróci lelkész 1934-ik évi augusztus hó 5-én foglalta el rendes lelkészi állását, beiktatását személyesen végeztem el. Szaniszlóra felfüggesztett és fegyelmi uton elmozdított tanító helyettesítésére a múlt év szeptember 1-én Szabó Teréz h. tanítónő ment. Nagy Anna betegsége miatt szabadságolt gencsi tanító Dancs Sándor helyébe helyetesként alkalmaztatott.

Sajnos esperesi jelentésem szomorú akkordja most sem maradhat el. Jóllehet szervezetünk szerint szorosán már nem, de lélek szerint annál inkább közénk tartozó lelkésztársunk Takács Ferenc ny. szaniszlói lelkész 1934, május hó 21-én elköltözött közülünk, itthagya közöttünk az ő drága emlékezetét. Mindnyájunknak fáj az elvesztés, mert az öreg Feribácsinak a szeretete mindnyájunk szeretetével összeforrott s kötelességet teljesítünk

akkor, amikor legalább így ezuton örökitjük meg emlékezetét az öreg elfáradt szolgának, a hűséges sáfárnak jegyzőkönyvünkben. Egy másik végtelenül szomorú tragikus esetről kell beszámolnom, tantestületünk egyik kiváló tagját Dancs Sándorné, Vadnai Margit tanítónőt f. é. március hó. 13-án rövid szenvedés után kérlelhetlenül elragadta a halál, kicsi családja köréből. A veszteség nekünk is fáj, nekünk is nagy, de szinte elviselhetetlen annak a szerető férjnek, akire reánehezedett az élet keresztje s már hónapokon keresztül próbál gyógyulást keresni, de elviselhetetlen és pótolhatatlan annak a két kicsiny árvának, akik még ma nem képesek felfogni, hogy a földi életben a legdrágábbat, az édesanyai szívet veszítették el. Mi őszinte részvétünket, együttérzésünket fejezzük ki ezuton is a nagyon lesújtott férjnek, tanító testvérünknek.

A borult égre hadd mosojogjon reá egy halvány, derős fénysugár.

A régi nagy multra visszatekinthető mezőpetrii kicsiny templomban a múlt év őszén a templom új ruhába öltöztetése alkalmával ismét felcsendült az ősi zsoltár s az Ige. E kicsiny, Istennek szentelt hajlékot rendeltetésének magam adtam át. Oh legyen ez a szétszórt-ságban élő református hiveinknek menedékhelye s legyen ez a hely szent oltár, hol a református hit fáklyája lobog. Dobrán a hivek buzgósága és áldozatkészsége megújította a templomot, felszentelésén más hivatalos elfoglaltságom miatt — sajnos — nem vehettem részt. Nagykárolyban az új impozáns parochiális épület már felemeltetett, tető alatt van s a hivek további buzgolkodása folytán a munka befejezésre vár. Börvelyben a hivek áldozatkészsége a negyedik iskola céljára gyülekezeti házat vásárolt. Ezek a megmozdulások arra következtetnek, hogy itt-ott mégis csak fel-felcsillan, fel-fellobog az atyák buzgósága és hitből fakadó jócselekedete. Szolgáljon ez például és buzdításul hiveinknek, legyen ez kifejezője annak az erőnek és öntudatnak, hogy a pusztító idők minden vihara között is Sionunk épül és megáll rendületlenül s a kőfalakon belül erőteljesen csendül fel a hitvallás: „Erős várunk nekünk az Isten“.

Midőn jelentésem tudomásulvételét és elfogadását a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűléstől kérem, a hiányok s fogyatékoktól való eltekintést kérve, maradok teljes tisztelettel.

Carei—Nagykároly, 1935, április 23.

Gönczy Sándor
esperes.

Egyházmegyei közgyűlésünk az esperesi jelentést tudomásul veszi, s a bentfoglalt intézkedéseket határozati erőre emeli. Midőn a kedvező jelenségek felett örömeinek ad kifejezést, — szomoruan és — megütközéssel vesz tudomást a dobrai és irinyi állapotokról, valamint az egyházmegye bevételeinek nagymérvű hátralékáról.

Iriny ügyével külön szám alatt foglalkozik, a hátralékokra a számvevőszék jelentésével kapcsolatban hoz határozatot, a Dobrán szükséges missziói teendőkkel pedig a belmissziói bizottságot bizza meg közgyűlés.

Elrendeli egyházmegyei közgyűlés, hogy a hol felsőbb hatóság által megerősített díjlevél helyett presbiteri határozatok szabályozzák a tanítói fizetéseket, kötelesek az egyházak törvényszerű tanítói díjlevelet kiállítani.

Takács Ferencz nyug. szaniszlói lelkész és Dancs Sándorné gencsi tanítónő, elhunyt munkatársaink emlékét jegyzőkönyvünkben megörökítjük.

5. szám. Olvastatott a szavazatbontó bizottság 1934. december hó 21-én felvett jegyzőkönyve, mely szerint az üresedésben levő egyházmegyei egy lelkészi és két világi tanácsbírói állásra a szavazatok így oszlottak meg: Veress László krasznaszentmiklósi lelkész 10, Vöröss Zoltán gencsi lelkész 5, Veress Kálmán irinyi lelkész 3, illetve Dr. Tóth János világi főjegyző 16, Szilágyi Kálmán érendrédi földbirtokos 13, Dr. Domahidy Pál domahidai földbirtokos 2, Bay Miklós csomaközi földbirtokos 2, Dr. Bodoky Zoltán közjegyzőhelyettes, Kandel

Imre érendrédi, s Tóth Endre gencsi földbirtokosok 1—1 szavazatot nyertek. Minden egyház érvényes szavazatot küldött. Ennek alapján abszolút többséggel választottak meg: Veress László 10 szavazattal a lelkészi, Dr. Tóth János és Szilágyi Kálmán 16, illetve 13 szavazattal a világi tanácsbírói állásra. Szilágyi Kálmán azonban nem fogadván el a választást, újabb szavazás történt, s a szavazatbontó bizottság 1935. április 19-én felvett jegyzőkönyve szerint a beadott 17 érvényes szavazat így oszlott meg: Kerekes Zsigmond szamosdobi földbirtokos 15, Dr. Bodoky Zoltán közjegyzőhelyettes 1, Tóth Endre gencsi földbirtokos 1 szavazatot kapott. Tehát a világi tanácsbírói állásra 15 : 2 abszolút többséggel Kerekes Zsigmond választott meg.

Érendréd szavazata érvénytelen volt, mivel tévedésből más szavazatot küldött be.

Egyházmegyei közgyűlés a bizottság jelentését tudomásul veszi, s megválasztott jelen levő tanácsbírákat felhívja az eskü letételére.

Veress László és Dr. Tóth János tanácsbírák közgyűlés előtt a hivatali esküt leteszik és esperes üdvözlő szavai után teljes erejüket ígérik hivataluk betöltésére.

6. szám. Olvastattak az egyházkerület 1934. évi közgyűlésének következő határozatai:

30—2. sz. A minden reggeli istentisztelet és a vasárnap délutáni kátémagyarázat tartását esperesek szigoruan ellenőrizték.

76—b sz. Esperesek vizsgálják felül egyházlátogatáskor, hogy a reformáció vasárnapján hirdettetik-e adakozás a közalapra?

79. sz. A nagykárolyi egyházmegye három évről van hátralékban missziói jelentéssel. Terjessze fel a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésre. Missziói segélyt csak azok kapnak, akikről az esperes igazolta, hogy jelentésüket az utolsó negyedévben végzett munkájukról beküldötték.

90. sz. Az egyházak birtokában levő minden régi történelmi, illetve művészeti beccsel bíró ingóságokról leltár készitendő három példányban: lelkészi, esperesi

és püspöki hivatal számára. Határozat pontosan körülírja a leltár elkészítési módozait.

96. sz. Csomaköz presbitériuma az esperesi látogatáskor kifejezte ragaszkodását az anyaegyházi jelleghez. Ezt áldozatkészségével is bizonyította. Ezért a kerületi közgyűlés nem hagyta jóvá egyházmegyei közgyűlésünk határozatát a Berével való társításra, hanem még egy évi próba időt adott Csomaköznek.

138. sz. Kerületi közgyűlés egyházmegyénk határozatát a szaniszlói kántortanítói javadalomhoz tartozó homok föld szőlővel való beültetési ügyében megváltoztatja, mert a jóváhagyás bizonytalan ellenérték mellett csökkentené az egyház törzsvagyonát.

139. sz. Kerületi közgyűlés a géresi ingatlan eladást sem hagyta jóvá, mert a presbiteri határozat nem tartalmaz elköteleztetést az egyház törzsvagyonának meghatározott időn belüli csorbitatlan visszaszerzésére.

147. sz. Királydarócz 26108 Leu belkölcsönének felvétele jóváhagyást nyer, de mindegyik alap részére szabályszerű adóslevelet kiállítani köteles, amit kerületi elnökség is záradékkal lát el. A kölcsön törlesztését a költségvetésbe is terv szerint be kell illeszteni.

152. sz. Az ujonnan kiállított, s hat tételében átértékelt bőrvelyi lelkészi díjlevelet kerületi gyűlés megerősítette.

153. sz. A kaplonyi lelkészi díjlevél is megerősített.

Egyházmegyei közgyűlés fenti kerületi határozatokat tudomásul veszi azzal, hogy a 147—1935. számban a királydaróci belkölcsön végösszege csak 16108 Leu. Szegényotthon alap nem 16954, hanem csak 6954 Leut tesz ki.

7. szám. Esperes a súlyos vesztés kegyeletes szavaival terjeszti közgyűlés elé főtiszteletű Súlyok István püspök ur hitvesének f. év március 23-án történt elhunytát.

Egyházmegyei közgyűlés meghatva hallgatja esperes megemlékezését arról a gyászról

és veszteségről, mely váratlanul érte egyházkerületünk szeretett főpásztorát s a vele együttérző sziveket. Egész mélységében átérzi közgyűlésünk a gyászt, osztozik a keresztviselés terhében s a lelkek legfőbb pásztorának vigasztaló, gyógyító kegyelmét kéri a fájdalomtól sujtott püspöki családra.

8. szám. Kisjolsvai Szabó Zoltán nyug. tábornok, a nagyszalontai egyházmegye közszeretben és köztiszteletben álló gondnoka 1934. nov. 3-án elhalálozott.

Közgyűlésünk őszinte részvételt vesz tudomást Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok haláláról, amely nagy veszteséget jelent a szalontai egyházmegyére, sőt egyházkerületünkre és egyetemes egyházunkra is. Vele egy erős oszlopa, hithű fia dőlt ki egyházunknak. Hűséges fáradozása jutalmát adja meg az Ur.

Számvevőszéki jelentés.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Tisztelettel van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk minden egyházközségéből a gondnoki számadások és Börvely, Nagykároly egyházak kivételével az 1935. évi költségelőirányzatok beérkeztek. Számvevőszék számadásokat és költségelőirányzatokat átvizsgálta és 1935. április hó 23-án tartott ülésén a következő megállapításokat tette: Bere gondnoki számadásában a lelkésznek kifizetett járandóságot nem vezette be. A múlt évben e. m. közgyűlés által elrendelt lelkészi fa és szántás váltság címén 142 kor. 62 fill. valutáris érték kifizetését 3423 Leit lelkésznek nem fizette ki, sőt presbiteri határozattal megtagadta. A számvevőszéki elnök által kivetett rozs egyház-adó összegét 113 hl.-ről 82 hl.-re leszállította. Természetbeni járandóságot javadalmasoknak mit fizetett ki, sehol sem szerepelteti. Folyó évi költségelőirányzatában sem a lelkész fa és szántás váltságát, sem tanítónő korpótlékát nem állította be, hanem azokat presbiteri határozattal megtagadta. Szabó Tibor beszámoló lelkész hátralékát és a közalapi adót

szintén nem állította be, ellenben beállította fedezeti oldalra a tőkék jövedelmét, de a szükségleti oldalon a tőkésítés rovat alá már ezt sem. Alapjai konvertálás következtében 30%-ot csökkentek.

Börvely. Gondnoki adószedő naplót nem küldött. Az adófőkönyv lerovási összesített tétele nem fedi a gondnoki naplóban e címen szereplő tétel összegét. A községi segély ellennyugtája hiányzik. Gondnokok e. m. közgyűlés eltiltása dacára mult évben is több alkalommal ketten mentek kiküldetésbe és az e. m. közgyűlés eltiltása mellett is, még mindig 60 leus napidijat számítottak. Az adókönyv csak lelkész által van aláírva. A lelkészi javadalomról 17.555 Leit egyházi adóhátralékosoknak adóbefizetésre kölcsön adott, mely tényről presbiteri határozatot nem csatolt. Az üresedésben levő lelkészi állás jövedelmét teljesen felhasználta, holott ennek tiszta jövedelmét, ami 1934. dec. 31-ig, 117.483 Leit tesz ki, az E. T. II. t.-c. 76. §-a alapján tartalékolni kellett volna egyházfenntartási alap javára. Ezen összeg felhasználása következtében az egyházadót felére szállította le, ami két év alatt 106.530 Leit tesz ki. Belhivatalnokai rendszeren ki vannak fizetve.

Csomaköz számadása rendben van, csupán a gondnoki napló 30, 44, 49, 51 tételeiről hiányzanak a pénztár bizonylatok.

Dobra. Templomrenoválási számadásában 59.773 Lei bevétellel szemben 59.773 Lei kiadás szerepel, pedig a kiadási rovat első tétele 2.669 Lei az egyház pénztárában befizetett tengeri áraként van beállítva, így ha bevételt egyenletbe akarta hozni a kiadással, akkor 2.669 leit külön bevételként be kellett volna állítani egy más tétel alatt a gondnoki naplóba. A bortári bevétel az adófőkönyv szerint 11.985 lei és az összes bevétel 47.184 lei, a számadási főkönyvben azonban 35.199 lei egyházadó és 7.500 lei bortári bevétel szerepel. Gondnoki naplója tele van áthuzgálásokkal, kaparásokkal, beragasztásokkal és piros tintával való bejegyzésekkel Alapjaiból 48 lei óra-alapot, mint óra-javításra felhasznált összeget és 420 lei bortári tak.-pénztári alapot, mint behajthatatlan kihitelezett összeget törölt.

Költségvetésébe a tanítók korpótlékát ismét nem állította be.

Domahida. Mult évi költségvetését nem küldte még mindig be. Igen sok a bolti kontója. Konverziós ügyben lelkesz egyház pénztára terhére sokat költött. Természetbeni járandóság kifizetését sehol és egy javadalmas részére sem igazolta. Több kifizetési nyugta lelkesz által van aláírva.

Érdengeleg. Számadási főkönyvében a költségelőirányzatot ugyszintén a hátralékokat is, csak részben állította be. Bevételi részben a gondnoki napló tételszámai a csoportosított részekben nincsenek bejegyezve. Természetbeni járandóságról és annak elszámolásáról sehol semmi adat nincs. Költségvetést csak egy példányban küldött, az is hiánnyal zárult. Pálinkára 652 leit költött.

Érendréd. Nyugtái a Szám. Fkv. csoportosítása szerint vannak sorbaszedve, ami által a számvevőszék munkáját igen megnehezíti. Gondnoki naplója többszöri utasítás dacára sincs számozva és ellenjegyezve s még mindig vannak benne kihuzgált és átírt tétetek. Javadalmasok sok esetben közvetlen hivekkel számolják el fizetésüket. Természetbeni járandóság kifizetéséről elszámolást sehol sem ad. Számadása még mindig nem a legteljesebb hű képe az egyház anyagi életének.

Érkörtvélyes. Számadása rendben. Tiszviselői folyó év szeptemberig ki vannak fizetve.

Gencs. Számadása rendben van. Géres számadása rendez és világos. Cseh Olga tanítónőnek mult évben 61.500 leit fizetett ki hátralékos fizetés címen. Össztartozása még mindig 162.074 lei.

Iriny. Számadása rendben van. Anyagi helyzete gyenge. Nagy tartozási és követelési hátralékai vannak. Tanítói gyengén fizetve.

Kaplony. Gondnoki naplóban 50 leivel több pénzáadó befizetés szerepel, mint amennyit az adófőkönyv mutat. Alapjai konvertáltattak. Adósaival egyezséget kötött, mely szerint elengedi a kölcsönadott összeg 50%-át s a fentmaradt összeg 50%-át adósok tíz év alatt törvényes kamatláb mellett kötelesek visszafizetni. Hegedüs József és Illés Ferencz gondnok által konvertált összegből 25%-ot enged el, a megmaradt 75% tőkét szintén 10

év alatt törvényes kamat mellett kötelesek adósok visszafizetni Ezen egyezségét egyházm. közgyűléstől kéri megerősíteni.

Királydaróc. Számadása és költségvetése annyi sok hiányt és hibát tartalmaz, hogy számvevőszék kénytelen volt az egészet visszaadni.

Kismajtény. Számadása világos. Számadási főkönyve azonban tele van áthuzgálásokkal és átírásokkal.

Krasznaszentmiklós. Számadása rendes és pontos.

Nagykároly. Csak a gondnoki számadása érkezett be, az rendes és pontos. Költségvetése elkészítésére június 1-ig haladékot kér.

Szaniszló. Számadása rendes. Engedély nélkül 27.000 lei kölcsönt vett fel, ebből 13.000 leit vissza is fizetett. Alapjaiból 56.368 lei konverzió által elveszett.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Midőn a beérkezett számadásokat a fenti észrevételekkel számvevőszék megvizsgálta, tisztelettel kérjük a Nt. Ngys. e. m. közgyűléstől Csomaköz, Érendréd, Érkörtvélyes, Gencs, Géres, Iriny, Kaplony, Kismajtény, Krasznaszentmiklós, Szaniszló egyházak gondnoki számadásának és költségelőirányzatának, Nagykároly gondnoki számadásának és Domahida költségelőirányzatának megerősítését. Bere számadását adja vissza e. m. közgyűlés, azzal a megjegyzéssel, hogy a gondnoki számadásba vezetessék be lelkésznek, beszolgáló lelkésznek s tanítónak kiszolgáltatott fizetés. Költségvetésébe állítsa be lelkész részére a múlt évről és a folyó évre is megrendelt fa és szántás váltság címen 3423 leit. A tanítónő fizetésére igazolás esetén állítson be 2400 lei korpótléket. Az 1934 év január hónapban kivetett rozs egyházadó leszállítását, illetve annak összege megváltoztatását igazolja. Börvely község számadását azzal adja vissza e. m. közgyűlés, hogy számadásába vezesse be az 1933-34 évek lelkései javadalmának tartalékolt tiszta jövedelmét. A kölcsönadott 17.555 lei kölcsön ügyéről küldjön presbiteri határozatot, a kölcsönkötvényeket presbiterek, mint készfizető kezesek írják alá. A leszállított egyházadót teljes összegében két év alatt évi egyenlő részletekben állítsa be. A 117.493 lei interkaláris jövedelem tiszta jövedelmét egyházfenntartási alaphoz csatolja. Dobra számadását azzal adja vissza e. m. közgyűlés,

hogy a templomrenoválási számadás kiadásának első tételét ami 2669 leit tesz ki, bevételbe állítsa be. Bortári adóból befolyt 11985 leit teljes egészében vezesse be számadási főkönyvébe. Gondnoki naplóját másolja le és az eredetivel együtt küldje ismét be. Költségvetésébe tanítók kárpótlékát állítsák be. Egyben tisztelettel kérjük a Nt. és Ngys. e. m. közgyűlést, hogy az 1934 évi e. m. közgyűlés határozata alapján a tanítói fizetés csonkítása miatt a dobrai presbiterium ellen méltóztassék a fegyelmit elrendelni.

Domahida számadását pedig azzal adja vissza egyházmegyei közgyűlés, hogy a helyettes lelkész által felvett napidíjak presbiteri határozattal igazoltassanak minden egyes esetre, a mások helyett általa aláírt nyugták helyett az eredeti nyugták csatolandók be a számadáshoz, a bolti kontókról pedig a kereskedőktől részletes jegyzékét mellékeljen.

Érdengeleg számadását azzal az utasítással adja vissza e. m. közgyűlés, hogy a számadási főkönyvbe a gondnoki napló tételszámaint vezesse be, a költségelőirányzatot s hátralékot szintén írja be, terményjavadalmat javadalmas nevére számolja el. Költségvetését hozza egyensúlyba és kettő példányban terjessze be.

Érendréd egyházközséget utasítsa az e. m. közgyűlés, hogy számadását a jövőben tisztábban, rendesebben, az adott utasítások szerint állítsa ki.

Kaplony egyházközség konverziós ügyben beterjesztett presbiteri határozatát azzal adja vissza, hogy 14 nap alatt presbiterium tegyen jelentést arról, hogy a konverziós törvény 40 §-ra hivatkozva tett-e az egyház konverziós bejelentést?

Királydaróc számadását és költségelőirányzatát azzal adja vissza e. m. közgyűlés, hogy azokat teljesen ujonnan készítse el és terjessze be a számvevőszékhez.

Figyelmeztesse e. m. közgyűlés kismajtény egyházközséget, hogy jövőben ha az évihez hasonló átírt és áthuzgált számadási Főkönyvet fog beadni, számadása vissza fog utasíttatni.

Kötelezze el s egyben mondja ki egyházmegyei közgyűlés, hogy Bere, Börvely, Domahida, Dobra, Érdengeleg, Királydaróc visszaadott számadásaikat és költ-

ségelőirányzataikat, továbbá Nagykároly hátralékos költségirányzatát f. é. június 1-ig okvetlen küldjék be azt esperesi hivatalba. E határozatot nem teljesítő lelkészek költsége terhére június 1-én számvevőszék küldessék ki a számadások elkészítésére, a mulasztókkal szemben pedig egyházmegyei elnökség indítsa meg a fegyelmi eljárást.

Midőn ezeket az észrevételeket és javaslatokat tisztelettel beterjesztem, örömmel kell jelentenem, hogy az egyházmegye legtöbb községének anyagi helyzete a krízis mély pontján átment. Viszont a költségelőirányzatok mélyen leredukált tételei beszédes bizonyágtevői annak, hogy gyülekezeteink tagjai, hiveink anyagi helyzete az eddigiekhez viszonyítva mélyebbre esett.

Határozati javaslatunk :

Mondja ki e. m. közgyűlés szigorú elköteleztetés terhe mellett a nyomtatott adószedőnaplók bevezetését és a számadásokkal együtt való beküldését. A számadások nyomtatványai a legnagyobb pontossággal és renddel állíttassanak ki, mert a hibásan kiállított számadások a jövőben visszaadatnak.

A számadások minden év március 1-ig feltétlen beküldendők, a költségelőirányzatok pedig minden év január havában elkészítendők és január 31-ig beküldendők.

Utoljára figyelmezteti egyházak gondnokait, hogy lelkészek utalása nélkül gondnokok sem kifizetést, sem bevételvezést nem eszközölhetnek.

Szigorúan kötelezze el e. m. közgyűlés az egyházak gondnokait és lelkészeit, hogy minden negyedév első napján készítsenek pénztár-mérleget és azt egy héten belül terjesszék be esperesi hivatalhoz.

Mondja ki e. m. közgyűlés, hogy amelyik egyház a törvény mellőzésével, szabadon kölcsönt vesz fel, ott az egész egyházi előljáróság fegyelmi alá veendő.

A legszigorubban hívja fel e. m. közgyűlés az egyházmegyei hátralékokkal adós egyházak gondnokait, hogy hátralékaik 50%-át a kanonika vizitáció alkalmával ; 50%-át pedig anyagi és fegyelmi felelősség terhe mellett szept. hó 1-ig feltétlen fizessék ki.

Javaslataink elfogadását és azoknak törvényerőre való emelését tisztelettel kérve a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűléstől, vagyunk
Nagykároly, 1935. ápr. 23-án.

alázatos szolgálói:

Vörös Zoltán s. k.
e. m. sz. sz. elnök.

Pásztóhy Dénes s. k.
e. m. sz. sz. tag.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Tisztelettel van szerencsénk jelenteni, hogy megvizsgáltuk az egyházmegye közigazgatási számadását és azt 44.346 Lei bevétellel, 44.169.50 Lei kiadással és 176.50 Lei pénztármaradvánnyal megerősítésre ajánljuk.

Az egyházmegyei költségelőirányzat összeállítására és megerősítésére pedig bizza meg az e. m. közgyűlés a tanácsbirói kart számvevőszék bevonásával 1935. június 1 határidővel.

Tisztelettel van szerencsénk továbbá jelenteni, hogy megvizsgálva az egyházmegyei özvegy, árvagyámintézet számadását, azt 25 Lei pénztárállaggal és 14.838 Lei konverzió alá eső betéttel megerősítésre ajánljuk.

Jelentésünk tudomásul vételét és javaslatunk megerősítését kérve, vagyunk a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

Nagykároly, 1935. ápr. 24-én.

alázatos szolgálói:

Vörös Zoltán s. k.
e. m. sz. sz. elnök.

Pásztóhy Dénes s. k.
e. m. sz. sz. tag.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését tudomásul veszi s javaslatait határozati erőre emeli.

10. szám. Belmissziói jelentés.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Ez a jeletésem rövidebb és szintelenebb lesz az előző évekénél. Amiként szorosán összefügg a testi és

ló
os

s!
g-
és
és
ik.
ra
és
ju-
gy
zet
Lei
eg-
gos

lelki élet, úgy függ össze s úgy befolyásolja egymást hűveink gazdasági és vallásos élete. A krízis, a depressió erősen rányomja bélyegét egyházmegyénk belmissziói munkájára is. Az egész vonalon bizonyos lehangoltság, fásultság, ellanyhulás mutatkozik, sőt itt-ott egyes munkaág be is szüntette működését. Különösen a férfiszövetségi munka megy nehezen. Egyházmegyénk 16, illetve 17 gyülekezetek közül legfeljebb egy-két helyen van ténylegesen működő férfiszövetség, a többi helyeken meg sem alakult, vagy ha megalakult, a részvétlenség miatt — pl. Kismajtényban — megszűnt. Tények, tapasztalatok azt mutatják, hogy a férfiszövetség — falusi viszonylatban — nem életképes. Jobb anyagi, gazdasági és politikai körülmények között, ha a kulturális igényekre, pl. újságokra, szaklapokra többet lehetne áldozni s volna egy megfelelő külön helyisége minden egyes faluban, talán jobban össze lehetne tartani az idősebb férfiakat s fent lehetne tartani érdeklődésüket. Az egyházi dalárda, hol ez a felnőtt férfiak nagy részét magába foglalja és foglalkoztatja, sokrészben betöltik a férfiszövetség hivatását és programját, amennyiben annak egyházas és vallásos jellegét a vezetőség nem engedi elszíntelenedni. Fogyatkozása és mulasztása a kerületi belmissziói jelentőivnek, hogy az egyházi dalárdára vonatkoztatva egy sornyi helyet sem áldoz. Pedig ha az újszerű belmissziói alakulatokat oly nehezen tudjuk megszervezni, vagy egyáltalán nem vagyunk képesek megalkotni — mint pl. a férfiszövetséget — ezt a régi, bevált vallásos, egyben kulturális szövet — az egyházi énekkart — támogassuk, istápoljuk érdeme szerint.

Az egyes egyházközségekben észlelhető belmissziói megmozdulásokról főként az e téren mutatkozó változásokról van szerencsém az alábbiakban beszámolót adni.

Azék
áro-

és!
z az
i és

A Bere—Csomaközi lelkész a szokott és ismert ügybuzgósággal fáradozik a belmissziói munka minden ágában a hűvek érdeklődése mellett. Különösen figyelemre méltó és például állitható az iratterjesztési munka lendületes előretörése. A Bere—Csomaközi jelentésben szívet-lelket üdítő részlet a lelkésznek a szórványok gondozására vonatkozó tudósítása. Áldott és dicséretre méltó munka a legszélső szórványok minden egyes tagjának,

ez elszelert báránykáknak felkeresése, anyaszentegyházunk berkeibe való visszaterelése és legeltetése. Ez a jelentés mindenkit meggyőzhet arról, hogy egyházmegyénknek legszentebb kötelessége Csomaköznek, mint szórványközpontnak megőrzéséért küzdeni s az egyházkerületnek érdemes érette anyagi áldozatot hozni.

Börvényben az ifj. ker. egyesület kivételével mindenik belmissziói alakulat működik. Rendszeres, célirányos munka azonban a lelkészválasztással, illetve a lelkési állás betöltetlenségével kapcsolatos rendkívüli állapotok miatt egyelőre nem is remélhető. A leányszövetségnél bizonyos ellanyhulás észlelhető. Ilyen nagy gyülekezetben s ilyen nagy számú lelkes és értelmes ifjuság mellett, mint a törvényi, az I. K. E. megalakítása nélkülözhetetlen. A vallásos estéket úgy a politikai hatóság akadályozása, mint a hallgatóság nagy száma miatt a tempóban kell rendezni.

Dobra. Látható bizonyos megmozdulás, viszont annyi nehézség és akadály alig tornyosul másutt a belmissziói munka elé, mint épen itt. Viszont amennyivel több itt a nehézség és akadály, annyival több reménységgel és bizakodással kell, hogy legyen a belmissziói munkás — különösen az ő fiatalos hevületével és ifjai tehetségével — munkája sikere felől. Ha a felnőttek a helyi speciális viszonyok miatt olyan nehezen kezelhetők, a gyermekeket és az ifjuságot, mint könnyebben hajlítható, kezelhető belmissziói munka-anyagot kell intenzíven foglalkoztatni s belőlük új nemzedéket nevelni. De, ahol az I. K. E. és a leányszövetség nincs elválasztva, ahol a gyermekekkel — megfelelő közvetlenségben — sem a gyermek-istentiszteleten, sem a vasárnapi iskolában nem találkozunk a lelkész, ott nem remélhető és nem képzelhető érdemleges gyermek- és ifjusági misszió.

A domahidai belmissziói jelentés nagy általánosságban mozog. Ténykedések, események megjelölése nélkül, adatok híján is, a jelentés örvendetesen bizakodó hangjából következtetni és megállapítani lehet, hogy Domahidán a vallásos élet és a belmissziói munka régi nivója fent van tartva. Iratterjesztésre szépen áldozott. A gyermekistentisztelet célját, lényegét nem ismerésből, vagy félreismerésből eredhet a jelentésnek azon

indokólása, mely szerint gyermekistentisztelet azért nem volt, mert a gyermekek a rendes istentiszteleteken rendszeresen résztvesznek.

Érdengeleg. A jelentés többet mond, mint az elmúlt évi. Rövidre szabott mondataiból a belmissziói élet bizonyos megmozdulására, megindulására lehet következtetni.

Érendréden feltűnően szembeszökő az ellanyhulás és visszahanyatlás. A belmissziói vezető-lelkész ügybuzgósága s a hivek érdeklődése nagyban megcsappant. Örvendetes kivétel az ifjusági ker. egyesületnek buzgó és eredményes munkába indulása. A dalárda is megőrizte régi szorgalmát és nivóját.

Érköztvélyesen a belmissziós alakulatok csendben, komolyan munkálkodnak.

Gencs. Irábeli jelentés nem érkezett be. Szóbeli jelentés szerint a vasárnapi iskola kivételével minden más belmissziói munka szünetel a főszolgabiróság szigorú rendelete következtében. Szomorú tény, hogy a közigazgatási hatóság ily módon akadályozza azt a munkát, melyet Isten országáért, népünk vallásos és kulturális nevelése érdekében végzünk. De ha belmissziói munkánkban csak egy kicsiny rész van isteni küldetésből, megbízatásból „misszióból“, nem lehet, hogy belmissziói munkánk és életünk világi parancsszóra úgy kialudjon, mint egy csekély fuvalatra a gyertyaláng. Keresni, találni kell helyet, módot, alkalmat, eszközt, ahol ahogyan, ami által belmissziói munkánk mely kitör és eget kér, megfelelő kifejezésre találjon. Adja az Isten, hogy a gencsi eset olyan precedens legyen, amely sehol meg nem ismétlődik. A belmissziót vallásos, lelkiéletünk nélkülözhetetlen elemi megnyilatkozásának kell tekintenünk, s ha valaki minket megakadályozni akar, lelkiszabadságunk ellen támad, lelkiéletünkre tör. A testi élet el sem képzelhető szabad levegőzés nélkül, valamint lelki élet sem vallásos ténykedések, így a belmissziói életmegnyilvánulások szabad gyakorlata nélkül.

Iriyben az eddigi alakulatok munkában vannak. Új munka nem indult, amennyiben a hivek konzervetivizmusa minden ilyen próbálkozást eleve megghusit.

Géres. Alig van egyházmegyénkbe gyülekezet, mely széleskörű és intenzivebb munkára alkalmasabb lenne,

mint ez. A politikai község egy az egyházközséggel, s társadalmi elrétegződés nincs a hivek között. A gyülekezet minden tagja szinte várja, hogy a jelenlegi nehézségek és akadályok elhárítása után új táplálkozást és felüdülést vegyen a belmisszió forrásaiból. Nem lehet azonban szó nélkül hagyni a nőszövetségi munkának azt a félresiklását, elsekélyesedését, mely a jelentésből is kitűnik, s amelyről belmissziói előadó személyesen is meggyőződött. A nőszövetséget, — legyen bár tanult, hivatott elnöknője, — lelkésznek egy pillanatra sem szabad magára hagyni. Mert ez nem nőegylet, hanem elsősorban és főképen vallásos alakulat.

Kaplony. Ha lehet és szabad a belmissziói jelentés szűkszavu információjából következtetést vonni, itt is mutatkozik bizonyos visszaesés. Az ifj. ker. egyesület a közönyösség miatt meg sem tudott alakulni. Az eddigi buzgó leányszövetségi munka feltűnően ellanyhult. A régóta esedékes s hiába sürgetett belmissziós nap tartása bizonyára nem maradt volna eredmény és haszon nélkül.

Kismajtényban komoly, rendszeres munka folyik a belmisszió minden ágában. Dicséretes a majtényi ifjúságnak a konferenciák iránti érdeklődése, s azokon buzgó részvétele. Jellemzően sokat mond például az a tény is, hogy ez a kis gyülekezet 41 példányban járatta a Református Jövőt.

Királydaróc. Különösen a nőszövetség működik buzgón és eredményesen. Amennyiben Királydarócon felekezeti iskola nincsen s dalárda sem működik, az ifj. ker. egyesület nélkülözhetetlen. Miért is okvetlen megalakítandó és munkába indítandó. A gyermek és ifjúsági missziói munkánál szokásos perselyezés nem az adománygyűjtés célját szolgálja, így nem is függvényé a gyermekek és ifjak vagyoni állapotának, hanem azért van, hogy hiveinket zsenge, fiatal korukban reá szoktassuk az áldozatosságra, mely ref. anyaszentegyházunk egyedüli élet alapja.

Krasznaszentmiklós. A gyermekek között és dalárdában intenzív munka folyik, de teljesen ellanyhult az ifjak és felnőttek között. Lelkészi értekezlettel összekö-

tött belmissziói alap tartása a jelek szerint nagyon esedékes és üdvös volna.

Nagykárolyban ez évben az I. K. E. fejtett ki buzgó munkálkodást, — főként az iparos ifjak külön egyesületében. A leányszövetség azonban ugy tagjainak számát, mint munkakörét illetőleg nagyban visszafejlődött. Ennek az oka — mint a jelentés mondja — nagyrészből az a körülmény, hogy az ujonnan épített papirgyár kései munkaórája sok tagot visszatart az egyesületben való megjelenéstől. A férfiszövetség munkája közönyösség miatt teljesen szünetel.

Szaniszló. A szépen meginduló munka szinte megtorpant, a lelkész és tanító személyével kapcsolatos szomorú esemény következtében. Ugyanezen ok miatt maradt el a II. lelkészi körnek Szaniszlóra tervezett belmissziói nappal kapcsolatos lelkészi értekezlete.

Szembeszökő a visszaesés az egyházmegyei értekezleti munkát illetőleg. Az I. kör nem tartott egy összejövetelt sem. A II. körnek Berében, a III.-nak Géresen volt belmissziói nappal egybekötött lelkészi értekezlete. Ez a két értekezlet úgy tűnik fel az egyházmegyei belmissziói élet csendes, szürke hullámai felett, mint a sivatagban az oázis. Nagykárolyban a múlt év őszén volt egyházmegyei nőszövetségi értekezlet, Szaplóczayné, Sziklay Ilona részvételével, tartalmas műsorról, melyen az egyházmegyei egyházközségek belmissziós alakulatai is kellő számu kiküldöttel résztvettek.

Az egyházmegyei közgyűlésnek belmissziói munkára vonatkozó névreszló, s részben általános érvényű határozatai nem lettek betartva. Az érdekeltek sem belmissziói jelentést, sem a határozathozatalt nem hallották, s arra nézve pedig, hogy a határozat tudomásukra hozassék, vagy épen érvényre juttassék, nem történt intézkedés.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés! Hosszu volna elsorolni mindazokat a határozatokat és intézkedéseket, melyeket az utóbbi években egyházmegyei közgyűlésünk hozott és tett a belmissziói munka megindítására és rendszeresítésére vonatkozólag. Ezét csak egy párat említek közülök. Névszerinti utasítást adott egyes egyházközségeknek a hiányzó belmissziói alakulatok megalkotására, illetve a már folyó

egyházársadalmi munka egyesületi életbe való szervezésére. Elrendelte a gyermek-istentisztelet tartásának rendszeres bevezetését, s a végzett munka minden ágáról rendszeres napló, illetve jegyzőkönyv vezetését. Felhívta az egyházközségeket, hogy évi költségvetésükbe megfelelő összeget vegyenek fel és fordítsanak kedvezményes, vagy éppen ingyenes iratterjesztésre. Két izbeni határozatával kötelezővé tette minden lelkészi körre, hogy évente 4 belmissziói nappal egybekötött lelkész-tanítói értekezletet tartsanak, stb. Ha ezeknek, s az ide vonatkozó többi határozatoknak csak 50 százalékban is elég lett volna téve, más képet nyujtana a belmissziói jelentés. Belmissziói bizottságunk ezért nehéz szívvel jön a közgyűlés elé újabb határozati javaslattal, félvén, hogy csak szaporítja ezzel is a szankcióval nem bíró, s érvényre nem jutó egyházmegyei határozatok számát. Ezért határozati javaslat tétele mellett s vele egyidejűleg kegyeskedjék megengedni Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés, hogy tisztünkből kifolyólag bizonyos idevonatkozó megállapításokat szegezzünk le, s a hiányok pótlására, s a bajok orvoslására vonatkozó véleményünket — úgy felfelé az egyházkerülethez, mint lefelé az egyházközségekhez — a legtiszteleteljesebb kérés alakjában juttassuk el.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés! A belmissziói jelentéseknek csaknem mindegyike emliti a világi hatóságok beavatkozását, mellyel akadályozzák, vagy éppen lehetetlenné teszik a belmissziói munkát. Harcos eleink a régi vérzivataros időkben, mikor az ellen őket nagyon szorongatta, a várra erősített templomba vonultak vissza, s azt az utolsó csepp vérig védelmezték. Minden oldalról támadott, zaklatott belmissziói munkánknak utolsó menedékvára — az idők jele úgy mutatja, — ismét a templom lesz. Használjuk ki és tegyük alkalmassá templomainkat a nagy küldetésnek véghezvitelére, reformált anyaszentegyházunk s magyar nemzeti kulturánk védelmére. S tekintve, hogy a belmissziói munka leginkább téli időszakban és esteli órákban folyik, tegyünk mielőbb intézkedéseket a templomi fűtés és világítás bevezetésére. Radikális újítás ez konzervatív gondolkodásu hiveink előtt, de majd ők is

rá fognak jönni nélkülözhetetlenül szükséges és áldásos voltára.

Addig is, míg ezen végvárainkba vissza kellene vonulnunk, Püspökségünk útján kérjük az illetékes legfelsőbb világi hatóságot, hogy iskola helyiségeinkben, — mint falun erre egyedül alkalmas helyen, — vallásos és kulturális előadások szabadon tarthatók legyenek.

1. Felkéri a közgyűlés az egyházkerületi vezetőséget, hogy az egyes belmissziói alakulatok külön jogiszemélyiségének elismertetése végett az erdélyi egyházkerülethez hasonló intézkedést tegyen. Az erdélyi egyházkerület hivatalos lapjának mult évi márciusi számában tudósítja az egyes egyházközségeket, hogy a minisztérium az egyes belmissziói alakulatok jogiszemélyiségét elismerte, s mint ilyenek előadást és összejövotelt minden külön engedélyezés nélkül tarthatnak.

2. Az egyházmegyei közgyűlés adjon megbízatást az egyházmegyei vezetőségnek, hogy az egyházmegyei speciális viszonyainknak megfelelő belmissziói jelentő ivet nyomtasson ki. Belmissziói előadó működjön közre nyomtatvány, illetve a szövegezés elkészítésében, különös tekintettel a lelkész és tanító értekezletre és belmissziói napokra.

3. Ujítsa meg és erősitse meg közgyűlés ama mult évi határozatát, miszerint minden egyes belmissziós alakulat végzett munkájáról naplót, illetve krónikát vezessen.

4. Kérje fel a közgyűlés a főtiszteletű püspök urat, hogy keresse meg a szatmári és szilágymegyei prefektus urakat, hogy főként gyermekeink, ifjaink, de általában hiveink templomon belőli vallásos nevelése zavartalanul, külön engedély nélkül történhessék.

5. Belmissziói bizottságunk, hogy a nehezen induló férfiszövetségi munkának bizonyos célt és irányt adjon, a belmissziói munkavezetők figyelmét felhívja az eddigi tapasztalat szerint nagy érdeklődést kiváltó gazdasági és egészségügyi előadásokra.

6. Hívja fel a közgyűlés az egyházmegyei vezetőséget, hogy ezen belmissziói jelentést és határozati javaslatot, — a közgyűlés, illetve jóváhagyás után azonnal — terjessze fel a kerületi belmissziói bizottsághoz, hogy a bizottság, illetve a kerületi belmissziói előadó megfe-

elő tájékoztatást szerezhessen az egyházmegyénkben folyó belmissziói munkákról.

Mély tisztelettel felkérjük az egyházkerületi belmissziói, illetve iratterjesztési bizottságot, hogy a szekták által veszélyeztetett egyházközségekbe, így pl. Dobrára, s a szórványokba (Csomaköz, Krasznaszentmiklós) megfelelő mennyiségű ingyenes traktatust, bibliát, énekeskönyvet, vallásos néplapot kiutalni kegyeskedjék.

Belmissziói-nappal egybekötött lelkész-tanítói értekezletek tartása minden egyházközségre nézve nemcsak hogy kötelező, de készséggel megragadandó áldott alkalom, személyes boldog tapasztalás a hitélet megújítására, úgy a magunk, mint hiveink lelki, s kulturális életének felfrissítésére.

Jelentésemnek, melyet az egyházmegyei belmissziói bizottság f. hó. 24-én tartott ülésén jóváhagyott — tudomásul vételét kérve maradtam a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlésnek

Carei-Nagykároly, 1935. ápr. 25

alázatos szolgája :

Gargya Géza

egyházmegyei belm. előadó.

Egyházmegyei közgyűlés a belmissziói bizottság borulató jelentését is bizakodó szívvvel veszi tudomásul. Erősen hiszi, hogy az Isten ügyéért folyó munka szégyent nem vall, kárba nem vész, félben nem marad. A most jelentkező megfáradás csak pihenés, erőgyűjtés a belmissziói munka újabb, lendületesebb folytatására. Ezért a munkák élénkítésére, akadálytalan folytatására tett javaslatokat készséggel hozza határozatba, s felkéri esperest, hogy a határozatok végrehajtásáról anyaszentegyházunk feltett jövője érdekében gondoskodni méltóztassék. Végül tudomásul veszi közgyűlés börvényi helyettes lelkész előszóiban tett részletes jelentését, mely szerint Börvényben a legújabb időben szorgos munka indult a belmissziói minden területén.

11. szám. Tanügyi jelentés.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Tisztelettel van szerencsém jelenteni, hogy a félévi iskolai látogatásokat egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlés határozata alapján a kör látogatók február hó. folyamán elvégezték. Az iskolalátogatások eredményét a következőkben van szerencsém tisztelettel a Nt. és Ngs. egyházmegyei közgyűlésnek tudomására hozni.

B e r é b e n tanító Vargáné, Kupán Etelka. Tanításának eredménye jeles. Tanító működése megfelelő. Az iskola felszerelése megfelelő. Rend, fegyelem imponáló. Nemzeti tárgyakban az iskola gyenge, a magyar helyesírásra nem volt kellő gond fordítva. Az iskola 7 osztályu. Tanulók száma: 51.

B ö r v e l y. Iskolája három tanerős. Bartha István iskolájában a tanítás eredménye kitünő. Tanító működése megfelelő. Czirják F. iskolájában tanítás eredménye jeles. Tanító működése megfelelő. Kulcsár Ilona iskolájában tanítás eredménye jeles. Tanító működése megfelelő. Mindhárom iskolában a felszerelés törvényszerű. Az iskolai rend, fegyelem, tisztaság megfelelő. Bartha István iskolájában a gyermekek felelete nyílt, határozott és értelmes. Czirják Ferenc iskolájában a magyar olvasás és nyelvtan nagyobb gyakorlatot követel. Kulcsár Ilona iskolájában az olvasás az I. osztályban nagyon szép, számtan azonban jobban gyakorlandó. Általában megállapított, hogy Börvelyben mindhárom tanerő komoly, szorgalmas törekvéssel dolgozik. Növendékek száma 236.

D o b r a. Iskolája szintén három tanerős. Jászberényiné, Szabó Ilona iskolájában a tanítás eredménye kitünő. Tanító működése megfelelő. Iskolai rend, fegyelem megfelelő. Az iskolai felszerelés pótlásra szorul. Jászberényi Mihály iskolájában a tanítás eredménye jó. Tanító működése megfelelő. Rend, fegyelem megfelelő. Iskolai felszerelés pótlásra szorul. Győrfi Endre iskolájában tanítás eredménye jó. Tanító működése megfelelő. Rend, fegyelem megfelelő. Iskolai felszerelés pótlásra szorul. Szemléltető képek egy tanteremben sincsenek kifüggesztve. Írásbeli dolgozatok egy tanítónál sincsenek kijavítva és kijavítatva rendesen. Növendékek száma 279.

D o m a h i d a. Tanítója Kovács József. Tanítás eredménye alig elégséges. Tanító működése elfogadható. Az iskolai rend, fegyelem lanya. Felszerelés mértan és fizikai részen pótlásra szorul. Tananyag feldolgozása nem rendszeres. írásbeli dolgozatok nincsenek kellő számban. Javítás a dolgozatokon nagyrészt hiányzik, de a kijavítottak is újabb javításra szorulnak. Magyar nyelvtan és helyesírás nagyon gyenge. A számtan teljesen bizonytalan. Hiányzik a számtan alapja, a szorzótábla biztos ismerete. Gyermek nincsenek kellőképp irkával ellátva. Szülők a tanfelszereléseket nem akarják beszerezni. Iskolaszék iskolaszolgát költségkimelés szempontjából már nem alkalmaz, s a takarítást, fűtést a gyermekek végzik. 1935, január 10.-én Piskorán János és Flóra gyermekeket tanfelügyelő átkényszerítette az állami iskolába s tanító január 12.-én át is adta őket. Az áttétel oka az apa román eredete. Növendékek száma 33, de csak 25 jár iskolába.

É r d e n g e l e g. Állami iskolában lelkes szép eredménnyel végezte a hittan tanítást. Növendékek száma 41.

É r e n d r é d. Iskolája két tanerős. Lovász Róza iskolájában tanítás eredménye jeles, tanító működése megfelelő. Rend, fegyelem megfelelő. Iskola felszerelése pótlásra szorul. Nemzeti tárgyakban tanítónő megfelelő eredményt ért el. Szalecki Miklós iskolájában a tanítás jeles, tanító működése megfelelő. Rend, fegyelem megfelelő. Iskola felszerelésben a padok feltétlen kijavítandók, tábla átfestendő. Iskola szellemi állapota kielégítő, de a tantermek elhanyagoltak. Ezt már állami hatóságok is kifogásolták.

É r k ö r t v é l y e s. Iskolája két tanerős. Radványi Mihály iskolájában tanítás eredménye kitűnő, tanító működése megfelelő. Báthori József iskolájában tanítás eredménye kitűnő, tanító működése megfelelő. Iskolákban rend, fegyelem példás. A két tanító összesen 4 osztályt vezet 100 növendékkal Iskola felszerelése törvényszerű. Iskolai szünet volt febr. 4—18 között náthaláz miatt.

G e n c s. Iskolája két tanerős. Dancsné, Vadnay Margit iskolájában tanítás eredménye jeles, tanító működése megfelelő. Rend, fegyelem megfelelő. Dancs Sán-

dor helyettesítését, ki nov. 18 óta tudószanatóriumban van, Nagy Anna okl. tanítónő látja el jó és megfelelő eredménnyel. Tananyag mindkét iskolában kellőkép feldolgoztatott. Nagy Anna jól bírja a román nyelvet és eredménnyel tanítja a nemzeti tárgyakat. Iskola felszerelése törvényszerű, növendékek száma 100.

G é r e s. Iskolája két tanerős. Cseh Olga iskolájában a tanítás eredménye kitünő, tanító működése megfelelő. Rend, fegyelem lanyha, mivel a jegyzőkönyv megállapítása szerint növendékek figyelmeztetés dacára is hangosan sugnak. Tanító nem engedi önállóan gondolkozni növendékeket, a feladott kérdésekre azonnal szájukba adja a feleletet. Számтан nem eléggé gyakorlott. Naplók rendesebb vezetést igényelnek. Tanítónő nem tud románul. Iskola felszerelése pótlásra szorul. Ez már a mult évben is megállapított, de iskolaszék nem hajtotta végre a rendelkezést.

Mikó Árpád iskolájában a tanítás eredménye elégséges tanító működése elfogadható. Iskolája szellemi állapota gyenge Magyar nyelvből nincsen elvégezve a tananyag, hiányzik a magyar nyelvтан alapja, a legfelsőbb osztály is csak a beszédrészeket ismeri és gyakorolja. A számтан bizonytalan. Az iskola felszereléséből hiányzik három világrész térképe. Naplók nincsenek vezetve a törvényes követelmények szerint. Növendékek száma 144.

I r i n y. Dékáni látogatás idején az iskola szellemi állapota járványszünet miatt nem volt megállapítható. A tantermek elszomorító képet mutatnak. A falak, padló piszkosak, a tábla használhatatlan. Elhanyagolt minden berendezés. Padok helyett is teljesen ujak kellenének. Iskolai naplók rendszeren vezetnek. Növendékek száma 84.

K a p l o n y. Tanító Török Jolán Ilona. Tanítási eredménye jó, tanító működése elfogadható. A tanítónő itt sem engedi önállóan gondolkozni növendékeit s rögtön szájukba adja a leleletet. A magyar nyelvтан gyakorlatlan. Szorzótábla használata nagyon lassu. A gyermekek feleletadásnál félénkek. Román nyelvben a nyelv nemtudása miatt járatlanok. Tanítónő jól beszél a román nyelvet. Felszerelés hiányos, hiányzik Szilágymegeye

térképe és több mértani, fizikai eszköz. Rend, fegyelem megfelelő. Növendékek száma 31.

K i r á l y d a r ó c o n az állami iskolába járó református növendékek hittan vizsgálata járványszünet miatt nem volt megtartható.

K i s m a j t é n y. Tanító Ottmayer Gyula. Tanítás eredménye jeles, tanító működése megfelelő. Iskola szellemi állapota teljesen megfelelő. Számtanban a szorzótábla gyakorlata követelne többet. Rend, fegyelem megfelelő. Felszerelés törvényszerű. Növendékek száma 50.

K r a s z n a s z e n t m i k l ó s o n hittant lelkész, éneket Váry Imre kántor tanítja szép eredménnyel. Növendékek száma 28.

N a g y k á r o l y. Iskolája három tanerős. Bőjthe János iskolájában tanító működése kifogásolható, tanítás eredménye jó. Magyar nyelvtan és olvasás általában gyenge. Számtanban következetesen mindig tévesztenek. Szorzás és kivonás módszere nem elemiiskolai. Éneklésben szöveg és dallam hibás. Dolgozatok jórészen javítatlanok. Rend, fegyelem többet kíván. Tyukodi Ilona iskolájában tanítás eredménye jeles, tanító működése megfelelő. A magyar nyelvtan nem elég gyakorlott. Földrajz és történelem gyakorlati oldala nincs eléggé kimeilyítve. Különben növendékek szépen és határozottan felelnek. Rend, fegyelem példás. Vadnay Irma iskolájában tanítás eredménye jeles, tanító működése megfelelő. Magyar nyelvtan itt is gyenge, ugyszintén a szorzótábla ismerete is. Éneklés szövege és dallam bizonytalan. Rend, fegyelem megfelelő. Felszerelés törvényszerű. Iskola febr. 4—18 között szünetelt. Általában több eredmény kívánatik a nagykárolyi iskolától, mint amennyit felmutatott.

S z a n i s z l ó. Az elégtelen tanítási eredmény miatt bírósági uton elbocsátott Szikszay Dénes helyett Szabó Terézia okl. helyettes tanítónő működik itt jó és megfelelő eredménnyel. Írás-, olvasásban érzik a multak hanyagsága. Helyettes tanítónő nagy munkakedvvel dolgozik és sok reményre jogosít. Rend, fegyelem megfelelő. Felszerelés törvényszerű.

Általában meg kell jegyezni, hogy egyházmegyénk iskoláiban szorgalmas, komoly, felelősségük fontos tudatában élő tanerők működnek. Ki kell emelni ismétel-

ten, hogy kitünő eredményt mutattak fel Bartha István, Jászberényiné Szabó Ilona, Radványi Mihály, Báthory József, Cseh Olga tanítók.

Midőn a félévi iskolalátogatásokról ezekben volt szerencsém jelentésemet tisztelettel megtenni, határozati javaslatomat a következőkben van szerencsém előterjeszteni:

Mondja ki egyházmegyei közgyűlés a régi magyar nyelvű tantervnek a tanügyi bizottság által való elkészítését minden iskola részére, hogy a jövő 1935—36. iskolai év kezdetére ez az új tanterv minden iskola részére készen legyen.

Keresse meg egyházmegyei közgyűlés egyházkerületi közgyűlést, hogy új tankönyvek, vagy tanterv bevezetésénél kérje ki egyházkerület az egyházmegyei tanügyi bizottságok és tanítóegyesületek véleményét és ennek alapján hozza meg a maga határozatát.

Az iskolai hiányok f. évi szept. 1-ig való pótlására fegyelmi felelősség mellett kötelezze el egyházmegyei közgyűlés a gondnokokat. A hiányok pótlását lelkészek azonnal jelentsék esperesi hivatalnak.

A gyengébb szellemi állapotot mutató Domahida, Géres és Nagykároly tanítói köteleztessenek el, hogy a látogatási jegyzőkönyvekben feltüntetett hiányokat a kanonika vizitációig igrákoznak kipótolni.

Mondja ki egyházmegyei közgyűlés, hogy a dékánok napidíjai egyházmegyei közigazgatási pénztárból fizetessenek ki.

Tekintve, hogy a dékáni látogatások már megtörténtek, mondja ki egyházmegyei közgyűlés, hogy a kanonika vizitáció alkalmával a tanítói dékánok közreműködésétől eltekint.

Iskolalátogatási jegyzőkönyvbe veendő az állami iskolába járó ref. tanulók vallástani eredménye is. Erre is terjedjen ki a dékáni látogatás.

Ezekben terjesztettem tisztelettel elő a tanügyi bizottság javaslatát s midőn tisztelettel kérem azoknak elfogadását, vagyok a Nt. Ngs. egyházmegyei közgyűlésnek

Gencs, 1935. április 24-én. alázatos szolgálója:

Vöröss Zoltán
tanügyi biz. tag.

Egyházmegyei közgyűlés a tanügyi bizottság jelentését és javaslatait tudomásul veszi s a javaslatokat határozati erőre emeli.

12. szám. Egyetemes Lelkészerkezetünk a következő határozatait terjeszti egyházmegyei közgyűlés elé, tudomásvétel, illetve határozathozatal végett:

1. sz. Elnöki megnyitó kapcsán kéri a múlt évben letárgyalt és elfogadott Értekezleti Ügyrend elfogadását egyházmegyei szabályrendeletképpen s annak függeléként kinyomatását az e. m. jegyzőkönyvben.

5. sz. A főtiszteletű püspök ur által leküldött, egyik lelkésztársnak Temetkezési Segélyegyletre vonatkozó javaslata ügyében közelebbi tájékozódás szerzésére esperes urat kéri fel.

6. sz. Református jellegű napilap érdekében csak úgy hajlandó meghozni minden tőle telhető áldozatot, ha a lap teljes egészében a reformátusoké lesz.

9. sz. A református árvák ügyének felkarolása végett szükségesnek tartja, hogy minden gyülekezet rendezzen árva-napot s azon legjobb tehetsége szerint adakozzék. A tanulók segélyezése ügyében a szatmári gimnázium segélyezését látja célravezetőnek.

10. sz. Megütközéssel fogadja lelkészkar a kongrua nagymérvű leszállításáról kapott értesülést s hivatalos felsőbbségünk útján a sérelem orvoslását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk az egyházmegyei Lelkészerkezet Ügyrendjét egyházmegyei szabályrendeletül elfogadja, függeléként az Értekezlet jegyzőkönyvével együtt kinyomatja s az előterjesztés többi pontjait is helyeslőleg véve tudomásul, felkéri esperest, hogy az árva-nap rendezésére külön is hívja fel az egyházközségek figyelmét. A kongrua ügyben pedig felterjesztést tesz e. m. közgyűlés az egyházkerülethez, hogy karöltve az erdélyi kerülettel, terjesszen memorándumot a miniszteriumba a kongrua-leszállítás hatályon kívül helyezése végett.

13. szám. Tárgyalta közgyűlésünk egyházmegyei gondnok ismertetésében a 100—1934. sz. kerületi hatá-

rozattal kiküldött bizottság által készített egyházfegyelmi szabályzat tervezetét.

Közgyűlésünk kihangsúlyozza, hogy az egyházfegyelemnek, bibliai és hitvallásos lényege szerint minden egyháztagnak alá van vetve. Ezt a fegyelmezést gyakorolják :

a) Az egyháztagnak felett a presbitérium.

b) Lelkész, tanító, énekvezér, egyházi tisztviselők felett az egyházmegyei tanács, illetve annak megalkotásáig a tanácsbírói kar.

c) Az esperes, az egyházmegyei godnok, egyházmegyei tisztviselők felett az egyházkerületi tanács, illetve annak megalkotásáig az egyházkerületi tanácsbírói kar.

d) A püspök, egyházkerületi főgodnok és egyh.-ker. tisztviselők felett az esperesi és gondnoki kar.

A kerületi bizottság javaslata ilyen értelemben dolgozandó át, míg annak egyéb rendelkezéseit közgyűlésünk magáévá teszi és kéri a szabályzat azonnali hatállyal történő életbe léptetését.

Felhívja közgyűlés a lelkészeket, hogy az Isten parancsából fakadó fegyelmezés egyházmegtartó erejét hathatósan tanítsák az igehirdetésben és illesszék be a belmissziós alakulatok célkitűzései közé.

14. szám. Királydaróc az 1934. év folyamán választotta el meghívással új lelkészét, Szabó Géza szatmári segédlelkészt, ki az állását a választás jogerőre emelkedése után el is foglalta.

Egyházmegyei közgyűlés a választást tudomásul veszi, megerősíti, nevezett lelkészt egyházmegyénkbe bekebelezi s életére, munkájára Isten gazdag áldását kéri.

15. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk 24—1934. sz. határozatában kimondotta, hogy Csomaközt, mivel anyaegyházi jellegének további fenntartására képtelen, 1935. január 1-től külön templom és külön presbitérium

fenntartásával társegyházként a szomszédos Beréhez kapcsolja. Esperesi látogatáskor azonban ragaszkodott Csomaköz az önállósághoz s tettekkel is igyekezett életképességének bizonyosságát adni. Ezért egyházkerületi közgyűlés 96—1934. sz. határozatában egyévi próbaidőt adott Csomaköznek. Most pedig a presbitérium 9—1935. sz. határozatában maga kéri a Berével való társulást, mert belátta, hogy Csomaköz önálló anyaegyházként tovább fennállni képtelen.

Egyházmegyei közgyűlés megismétli múlt évi 24. sz. határozatát s Csomaközt külön templom és külön presbitérium fenntartásával Beréhez csatolja, mihez a kerületi közgyűlés jóváhagyását kéri. Társegyházakat pedig felhívja, hogy 1936. július 1-től a társegyházakra vonatkozó t.-c.-ek értelmében járjanak el; egyben utasítja a csomaközi presbitériumot, hogy a lelkészlakásnak kulturház jellegét mondja ki határozatban és használja ilyen célra. A szükséges intézkedések megtételével esperes urat bizza meg közgyűlés.

16. szám. A törvényi egyház betérjeszti jóváhagyás végett a f. évi március 27-én tartott presbitériumi gyűlésen megállapított pénz és termény új adókulcsot.

Egyházmegyei közgyűlés a törvényi egyház betérjesztett új adókulcsát visszaadja, mivel a kérvényből az tűnik ki, hogy egyház a lelkészi állás üresedése idején adócsökkentést eszközölt s a hiányzó fedezetet lelkészi javadalma fennmaradó részéből állította be. Ezért egyházmegyei közgyűlés kimondja presbitériummal szemben a vagyoni felelősséget és utasítja, hogy az egyházi adók csökkentett összegét szedje be és fektesse egyházfenntartó alapba.

Végül megbizza közgyűlés egyházmegye elnökségét, hogy esperesi látogatás alkalmával a törvényi adózási ügyet tisztázza s fentiek szemmeltartása mellett lehetőleg nyugvópontra juttassa.

17. szám. Olvastatott Bodoky Zoltán és társai börvelyi egyháztagnak felebbezése az egyházi új adókulcs megállapítása ellen.

Közgyűlésünk a börvelyi presbitérium által 1935. év március 27-én megállapított pénz és termény adókulcsot visszaadja, így a felebbezés tárgyalása szükségtelen.

18. szám. A kismajtényi presbitérium 3—1935. sz. határozatában egyezséget kötött Ottmayer Gyula kántortanítóval, mely szerint nevezettnek az e. m. 20—1934. sz. határozatával az 1933. évre 24707 Leura értékelt természetbeni fizetése és fizetéskiegészítésképen 6493 Leu korpótléka helyett 1935. január 1-től csak a természetbeni javadalmat adja s évi 2000 Leu kiegészítést; sőt ez az összeg is a termények vásárló ereje szerint változtatható.

Egyházmegyei közgyűlés az egyezséget el nem fogadja, presbitérium határozatát feloldja s utasítja egyházat, hogy kántortanítóját a törvény szerint megillető javadalommal fizesse.

Az egyezésnek fizetés csonkítási jellege van, ami fennforgó esetben csupán szükkeblőséggel indokolható.

19. szám. Ottmayer Gyula kismajtényi kántortanító természetbeni javadalmának 1934. évi értékelését kéri és fizetéskiegészítésének összegszerű megállapítását.

Egyházmegyei közgyűlés a kismajtényi kántortanítói természetbeni fizetést a múlt évi 24707 Leu értékelésben hagyja meg; elkötelezven egyházat, hogy a három korpótlék kiegészítéséül természetbeniek mellett a múlt évre megállapított 6493 Leut az 1934. évre is fizesse ki javadalmasnak.

20. szám. Vargáné Kupán Etelka, berei tanítónő megfelebbezi a berei presbitérium 10—1935. sz. határozatát, mivel a költségvetésbe tanítói korpótlék nem vétetett fel részére s kéri elkötelezni egyházat úgy az 1934., mint a folyó évre a korpótlék folyósítására.

Ha a lényeg fontossága miatt eltekint is a e. m. közgyűlés amaz alaki hibától, hogy a március 17-én hozott határozatot a jelen levő presbiteri jegyző 15 napnál később: április 6-án felebbezi meg, — a felebbezésnek helyt adva sem áll módjában közgyűlésnek összehszerűen elkötelezni a berei egyházat, t. i. a tanítónői díjlevél, vagy annak értékelése nem található a beadványban. Hiányzik a szolgálati bizonyítvány is, miből megállapítható lenne a korpótlék jogossága.

Ezért egyházmegyei közgyűlés méltányossági szempontból felhívja a presbitérium figyelmét a tanítónői díjlevél értékelésére s amennyiben panaszos tanítónő már átlépett a hatodik szolgálati évébe, ez esetben köteles az egyház a 24000 lei alapfizetésen felül még 2400 lei évi korpótléket is folyósítani részére, ha t. i. az értékelés nem éri el a 26400 leit.

21. szám. A királydaróci egyház 94-1934. sz. presbiteri határozatban bejelenti egyházmegyei közgyűlésnek, hogy az egyházfenntartó alapból négy egyháztagnak kölcsönadott 8000 Leuból csak egy adós fizet vissza 1000 Leut 100 százalékosan, míg a 7000 Leuval adós másik három élt a konverziós joggal s csak 30 százalékot, vagyis 7000 Leu helyett a kamattal 2295 Leut fizettek vissza teljes kiegyenlítés címén.

Közgyűlés a törvényen nyugvó kedvezményes visszafizetést tudomásul veszi, ellenben elvárta volna a valláshoz ragaszkodó református embertől, hogy egyházával szemben csak végző kényszerből él a törvényes kedvezménnyel.

Viszont presbitériumtól is elvárta volna, hogy a konverziós törvény 41. szakasza értelmében élt volna a bejelentési joggal, mely szerint a teljes összeg visszafizetéséhez ragaszkodik.

22. szám. A királydaróci egyház a 40 és 42.—1934 sz. egyházmegyei, illetve a 147—1934. sz. egyházkerületi határozatok alapján 8/a és 8/b—1935. sz. presbiteri határozatok csatolásával felterjeszt három drb.

Biztosító okiratot az alapoktól felvett kölcsönökről: Iskola alap 2770, Szegény alap 6954, s Egyházfenntartó alap 2000 L. együtt 11724 Leuról.

Kéri ugyanakkor, hogy a megállapított 4%-os kamat az egyház nehéz helyzetére tekintettel engedtesse el. Végül kéri ismét a Templomfelszerelési (3853 L.) és Orgona (2786 L.) alapok rendeltetésszerű felhasználásának engedélyezését.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett szabályszerű adósleveleket a jóváhagyási záradék rávezetése végett esperesi hivatalhoz teszi át; a 4 %-os kamatot nem törli, hanem 1935. január 1.-től mondja ki kötelezőnek, végül a Templomfelszerelési és Orgona alapok orgona beszerzés céljaira felhasználását, a 39—1934. sz. határozatával egybehangzóan, engedélyezi.

Egyben elkötelezi a királydaróci egyházat, hogy a kölcsönök törlesztését a kötvényben előírt részletek szerint vegye fel évenként a költségvetésbe és fizesse rendszeresen.

Fentiekkel kapcsolatban megállapítja egyházmegyei közgyűlés azt is, hogy a 147—1934. sz. egyh. ker. határozatban 6954 Leu Templomfelszerelési alap helyett 16954 Leu szerepel tévedésből, vagyis az alapok végösszege valóságban csak 16.108 Leu.

23. szám. A dobrai egyház 2—1935. sz. presb. határozatban kéri, hogy presbiterium helyett a magtár-bizottság intézhesse a magtár és bortár ügyeit, mint régen.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy az E. T. I. tc.-e a presbiterium mellett önálló gazdasági bizottságot nem ismer, a 26. par. alapján pedig fenti jog a presbiterium hatáskörébe tartozik. A magtár-bizottság csak mint meghatározott időre, s presbiterium által kiküldött bizottság, javaslat tétel, vagy a presbiteriumtól nyert megbízások végrehajtása által működhet.

Ezért közgyűlés a dobrai presbitérium 2—1935. sz. határozatát nem erősíti meg.

24. szám. A dobrai presbitérium 1935. április 5-én hozott határozatában az egyházi közmunkamegváltás engedélyezését kéri. Igás munkára 100 Leu, gyalogos munkára 50 Leu megváltási díjat állapít meg.

Egyházmegyei közgyűlés a szokásban levő szolgálmányokat az E. T. III. tc. 2. par.-a alapján egyházi adónak tekinti, azt kötelezőnek tartja s megváltását a presbitérium által megállapított összegek s feltételek szerint engedélyezi.

25. szám. Esperes ur a jelentésben elszomorító képet rajzolt az irinyi egyház állapotáról. Mivel pedig az ott levő bajokat feltétlenül orvosolni kell, külön számban is előterjeszti, hogy az irinyi presbitérium szinte teljes erőtlenséget tanusít az egyház kormányzásában, midőn a rendelkezésére álló eszközöket nem használja fel, hogy befolyjanak az egyház nagyösszegű kintlevőségei, s a tanítók is megkaphassák hátralékos fizetésüket. Az egyház adóssága és az iskolák létének veszélyeztetése az egyháztagok előtt is közömbös. Nemcsak az anyagiakban, de jóakarásban is szegény az irinyi egyház.

Egyházmegyei közgyűlés a hátralékban levő tanítói fizetések befizetésére f. év szept. 1-ig ad haladékot, ha pedig a jóakaratnak semmi jele nem mutatkozik, felhatalmazást ad esperesnek, hogy feloszlassa a presbitériumot, ellene fegyelmi eljárást indítson, s ezen esetre közgyűlés az érkörtvélyesi egyháznak ad megbízást az irinyi ügyek vezetésére.

Egyben felir egyházmegye a kerülethez, hogy Iriny számára soronkívül rendkívüli segílyt folyósítson

26. szám. A kismajtényi lelkész bejelenti, hogy egyházközségének presbitériuma az 1934. évi adókivetés alkalmával nem vette figyelembe az egyházm. közgyűlés 33—1934. sz. határozatát, mely szerint a fiatal házasok is tartoznak lelkésznek párbért fizetni és figyel-

men kívül hagyta presbitérium az egyházmegyének 31—1934. sz. határozatát is, mely szerint a Kismajtény határában levő és a hivek tulajdonát képező minden földek után fiztessék a buza járandóság. Előadja még lelkész, hogy egyházmegyei elnökség jelenlétében, 1934. szept. 7-én tartott presbiteri gyűlésen a lelkészi díjlevél 1. pontjában írott buza járandóságra vonatkozóan az a megállapodás jött létre presbitériummal, hogy kinek-kinek birtokában levő 1200 négyszögöles hold földje után 6 liter buza számítandó, akinek földje nincs, zsellér és lakó, adókulcsa 10 literben állapított meg.

Panaszolja még lelkész, hogy ezen presbiteri határozat ellenére az 1934. évi adókiivetés a fenti presbiteri és egyházmegyei határozat figyelembe vétele nélkül történt s így a 1934. évre 14 köböllel (56 véka) kapott kevesebbet, ennyivel károsodott s kéri, hogy e panasa orvosoltassék.

Egyházmegyei közgyűlés helybenhagyja és megerősíti a kismajtényi presbitérium által az egyházmegyei elnökség jelenlétében 1934. szept. 7-én, a lelkészi díjlevél 1. pontjában írott, a buza járandóságra vonatkozó adókulcsnak azon megállapítását, mely szerint birtokkal rendelkezők 1200 öles hold föld után 6 liter buzát, a földdel nem rendelkezők, zsellérek és lakók, 10 liter buzát fizessenek.

Egyénenként és fegyelmi vétségükre utalással utasítja egyházmegyei közgyűlés a kismajtényi presbitériumot, hogy a fentirt, módosított adókulcs értelmében gondoskodják lelkész buza járandóságának ezen határozat jogerőre emelkedése előtt azonnali hatállyal az elmúlt és folyó évre leendő kivetéséről és annak lelkész részére leendő kiszolgáltatásáról.

Egyebekben egyházmegyei közgyűlés az E. T. III. t.-c 11. paragrafusában irtakra figyelemmel a kismajtényi egyházközség módosított adókulcs javaslatát, ezt helybenhagyó e. m. határozatát megerősítés végett az egyházközségi közgyűléshez felterjeszti,

Természetesen érintetlenül marad a kismajtényi egyház azon joga, hogy ezen határozat ellen a törvényes időn belül felebbezéssel élhet.

27. szám. A börvelyi egyház a Lelkészi Nyugdíj, Özvegy-Árvagyámintézettől 50000 Leu kölcsönvételének jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés hozzájárul ahhoz, hogy a börvelyi egyházközség a Lelkészi Nyugdíj, Özvegy-Árvagyámintézettől 1935. szept. 15-i visszafizetés kötelezettségével 50000 Leu kölcsönt vett fel azért, hogy ezzel a börvelyi 1292 tkv. 87. hrsz. és 29/11. térképi szám alatt felvett ingatlan vételárát pótolva azt kifizesse.

Ezen kölcsönt úgy az egyházmegyei, mint egyházkerületi elnökség jóváhagyta s ennek alapján a pénzügybizottság azt ki is fizette, miután a vétel sürgős természetű volt.

Egyházmegyei közgyűlés a kölcsön felvételét utólagosan jóváhagyja és a határozatot összes iratok kapcsán hasonló határozathozatal céljából egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni rendeli.

28. szám. A börvelyi egyház a gróf Károlyi Lajostól vásárolt ingatlan vételi szerződés jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés a börvelyi egyházközségnek a börvelyi 1292. tkv. 87. hrsz. és 29—11. térképi szám alatt felvett ingatlanak gróf Károlyi Lajostól 87975 Leu összegért történt megvételét a maga részéről megerősíti és megnyugvással tudomásul veszi, hogy ezen épületet kulturház és IV. tanítói lakás céljaira fogja fordítani.

Utasítja egyházközséget, hogy ezen épületnek tűz elleni biztosításáról gondoskodjék.

Ezenfelül egyházmegyei közgyűlés 40000 Leu önkéntes adománynak 2 héten belül történt befizetéséért egyházközségnek dicséretet mond és példaképen állítja a többi egyházközségek elé.

Ezután iratokat egyházkerület jóváhagyása céljából oda felterjeszteni rendeli.

29. szám. A géresi ref. egyházközség, tulajdonát képező, béltekhodosi határban levő 768 négyszögöl területű szőlőföldnek eladásához akként leendő hozzájárulását kéri egyházmegyének, hogy egy földvásárlási alapot létesít 4000 Leu értékkel s ettől az alaptól 3 %-os kamatfizetési kötelezettséggel kölcsön veszi egyház a 4000 Leut, melyet 2 éven belül teljes összegében visszafizetnek, s erre presbiterek egy Kötelezvényt alá is irtak.

Egyházmegyei közgyűlés az összes iratokat visszaadja a géresi egyházközségnek azzal, hogy a presbiterium olyan kötelezvényt írjon alá, melyben arra kötelezik magukat, hogy ez év végéig az eladott föld árán földet vásárolnak és hogy ez így meg fog történni, illetve, hogy a megveendő föld vételára még ez év végéig ki lesz fizetve, ezért a kötelezvényben egyénenként is készfizetői kezességet vállalnak.

Ez a rendelkezés felel meg az egyházkerület 139 – 1934. sz. határozatának, melynek teljesítése után jöhet szóba az iratoknak az egyházkerülethez leendő felterjesztése.

30. szám. Az Egyházmegyei Tanítóegyesület április hó 13-án tartott közgyűlésén kérelemmel fordul egyházmegyei közgyűléshez, intézzen felterjesztést az egyházkerületi közgyűléshez a magyar nyelv tantervének megváltoztatása érdekében, mivel a modern paedagogia a gépies elemeztetés, nyelvtani szabályok időt pazarló és gyakorlati életben kevés jelentőséggel bíró munkája helyett az elemi oktatásban a fősúlyt a nyelv elemeinek ismerete mellett a gyakorlati életben nagyobb fontossággal bíró fogalmazásra és helyesírásra helyezi. Kéri továbbá a régi tanterv VI. osztály anyagát új rendezésben hét osztályra való beosztásba elrendelni, kéri a magyar nyelv tantervének fenti szellemben való új kiadását.

Egyházmegyei közgyűlésünk pártolólág terjeszti fel Tanítóegyesület kérését egyházkerületi közgyűléshez.

31. szám. Egyházmegyei Tanítóegyesület április hó 15-én tartott közgyűlése a Közoktatásügyi miniszter ur román nyelvű tanfolyam rendezéséről szóló rendelkezésével foglalkozva, kéréssel fordul e. m. közgyűléshez, hogy tanítóink érdekében főtiszteletű és méltóságos püspök ur útján a rendezendő tanfolyamra eszközöljön ki ingyenes ellátást, ingyenes, vagy kedvezményes vasuti utazást, s ha ez nem volna lehetséges, akkor egyházkerületünk részéről a résztvevő tanítók pénzsegélyben részesüljenek, végső szükség esetén pedig az egyházak nyújtsanak segílyt.

Egyházmegyei közgyűlés készséggel siet a tanítók támogatására román nyelvű tanfolyamon való részvételben és Tanítóegyesület kérését pártolólág terjeszti egyházkerületi közgyűlés elé.

32. szám. Tárgyaltatott a börvelyi egyház azon kérése, hogy az eddigi 1933 lélekszám javíttassék ki, illetőleg szállíttassék le 1585-re. Ugyanis a legutóbbi összeírás alkalmával 1933 lélek találtatott, de e számban benne van 132 cigány, 140 telepen lakó és 76 gyári munkás, összesen 348 lélek, kik az egyházfenntartáshoz nem járulnak hozzá.

Egyházmegyei közgyűlés Börvely kérését csupán aként teljesíti, hogy az eddigi 1988 lélekszám helyett elfogadja a legutóbbi összeíraskor talált 1933 lélekszámot.

33. szám. A domahidai egyház kéri, hogy 178 véka és 8 liter buzakészletét adóssága törlesztésére eladhassa.

Közgyűlésünk ismerve a kérelmező egyház helyzetét, a presbiteri határozatban hozott kérést teljesíti.

34. szám. Ifj. Nyiri János és társai kaplonyi egyháztagnak felebbezéssel élnek a kaplonyi presbitérium 16—1935. sz. határozata ellen, mellyel Nagy Lajos idős egyháztagnak felmentetett az egyháziadó fizetése alól.

Egyházmegyei közgyűlés a felebbezésnek helyt ad, a kaplonyi presbitérium 16—1935. sz. határozatát feloldja, s utasítja presbitériumot, hogy Nagy Lajosra az egyházi adót rója ki.

35. szám. A berei egyház templomjavítás céljaira 21 Hl. és 64 lit. magtári rosz eladásához szabályszerű presb. határozattal engedélyt kér.

Közgyűlés a berei egyház kérését indoklásánál fogva teljesíti.

36. szám. Olvastatott a csomaközi egyház kérése, hogy 9400 Leu, összes kerületi tartozásának kiegyenlítésére segílyt kaphasson valamelyik egyházkerületi alapból.

Egyházmegyei közgyűlés Csomaköz kérését indokoltnak látja, mert e kicsiny gyülekezet nehéz harcot viv a fentmaradásért. Ezért a kérést a legnagyobb pártfogással terjeszti egyházkerületi közgyűlés elé, kérve, hogy a Baldácsy alapból nyujtson segílyt e kicsiny egyháznak a hátralékok kiegyenlítésére.

37. szám. Olvastatott Simon Imre érdengelegi lelkész javaslata az egyházi látogatóság költségeinek mérséklétére 1. Látogatótársak napdija 50 Leu de esperesé 100 Leu marad. 2. Fuvart egyházak adjanak, mint a törvény előirja. 3. Napidijakat közigazgatási pénztár fizesse 50 banis uj kivetésből. 4. Látogatótársak lehetőleg közelből választassanak.

Egyházmegyei közgyűlés a látogatótársak napidiját 50 Leura leszállítja, a javaslat többi pontjának elfogadását különféle nehézségek gátolják, ezért azokat nem teszi magáévá.

38. szám. Tárgyaltatott a főtiszteletű püspök ur által 1327—1935. sz. alatt leküldött, egy egyházkerületi Önszegélyző megalakítására vonatkozó, névtelenül beadott javaslat, mely az államsegély terhére havi 100 leus járulékokból lelkészek részére alakulna meg, s a család minden tagját felölelve, betegség és halál esetére nyujtana segílyt.

Közgyűlés a javaslat részletes tárgyalásába nem bocsátkozik, hanem bevárja az egyházkerületi közgyűlést, amikor tárgyalásra kerül a kerület központjából kiinduló biztosítási mozgalom.

39. szám. Pásztóhy Dénes e. m. világi tanácsbíró hivatkozva egészségi állapotára, a kerületi képviselőségről lemond.

Egyházmegyei közgyűlés a lemondást az indokolás miatt elfogadja, s kerületi világi képviselőül Dr. Tóth János világi főjegyző, tanácsbírókat választja meg.

40. szám. Mészáros Ferencz világi aljegyző lemondott tisztségéről.

Egyházmegyei közgyűlés a lemondást elfogadja, s a megüresedett világi aljegyzői tisztségre július 1. határnapkal szavazást rendel el, melynek keresztül vitelével esperes urat bizza meg.

41. szám. Gargya Géza e. m. belmissziói előadó nagymérvű elfoglaltsága miatt tisztségéről lemondott. A belmissziói bizottsági tagok megbízatása is lejárt.

Egyházmegyei közgyűlés Gargya Géza belmissziói előadónak értékes, buzgó munkálkodásáért jegyzőkönyvi köszönetet mond, s lemondását tudomásul veszi. Előadónak Bartus Jenő kismajtényi lelkészt, bizottsági tagokul pedig esperes elnöklete alatt : Gargya Géza, Veres Kálmán, Vöröss Zoltán lelkészeket, Ottmayer Gyula, Bartha István, Lovász Róza tanítókat és Kovács Gyula, Szabó Zoltán, Miskolczy Sándor egyháztagokat választja meg.

42. szám. Lovász Béla e. m. tanügyi előadó tisztségéről lemondott.

Egyházmegyei közgyűlés tanügyi előadóul Vöröss Zoltán gencsi lelkészt választja meg.

43. szám. Kacsó Károly építetű bizottsági tag lemondásával

egyházmegyei közgyűlés Jakabfy Gábor építész, nagykarolyi lakost választja meg.

44. szám. Jegyzőkönyv hitelesítésre

Bartus Jenő lelkészt és Domahidy István tanácsbíró-t küldi ki közgyűlés.

45. szám. A tárgysorozat kimerítettvén

a 245. dics. 10. versének eléneklése után esperes ur imádsága zárta be a gyűlést.

K. m. f.

Kovács Lajos
egyház-m. lelkési főjegyző.

Gönczy Sándor
esperes.

H i t e l e s i t ő k :

Bartus Jenő

Birósági ügyek.

1. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási és fegyelmi bíróság Kiss Sándor és társai panaszosoknak a börtvényi lelkészválasztás elleni felebbezési ügyében 1935. április 25-én Nagykárolyban megtartott tárgyalás után a következőképpen

i t é l t :

Egyházmegyei időszaki közig. és fegyelmi bíróság panaszosok által az 1934. évi szept. 4-én megtartott börtvényi lelkészválasztás ellen beadott felebbezésnek aként ad helyt, hogy az E. T. II. tc. 44. paragrafus f) pontjában irt szabálytalanságok folytán Nagy Gusztávra adott 89 szavazatból 23 szavazatot, mint kifogásolhatót leszámít, így Nagy Gusztáv jelenleg krasznamihályfalvai lelkészt 66 szavazattal börtvényi megválasztott lelkésznek nyilvánítja.

Tizenöt egyháztagot vétkesnek nyilvánít, s őket együtt 12000 lei költség megtérítésére kötelezi.

Csatolni rendeli iratokhoz a börtvényi lelkészválasztásnak Kiss Gézára vonatkozó iratait, hogy a fentforogni látszó vétségek miatt eljárás indíttassék.

Elrendeli az iratok áttételét a nagybányai e. m. bírósághoz Siető Pál amaci és Bara József szamosdobi lelkészekre vonatkozóan fegyelmi elbírálás végett.

Végül a felebbezők által előlegezett 5000 leit a marasztaltak által befizetendő összegből visszaadni rendeli.

Indokolás:

Bíróság az iratokból és a tanu-
vallomásokból megállapította, hogy a
lelkészválasztás során megválasztott
lelkész tudtán kívül történtek szabály-
talanságok, amik ellen a törvény ren-
delkezései szerint kellett eljárni. Mivel
bíróság az előbbi ítélethozatalkor nem
rendelkezett azok ellen, kiknek hibá-
jából a választást megsemmisíteni kel-
lett, azért intézkedett e tárgyban most,
belül az elévülési időn. Siető Pál és
Bara József lelkészekre, valamint a
költségekre vonatkozó rendelkezési
rész is indokolt.

2. Egyházmegyei rendes fegyelmi bíróság Szabó
Tibor szaniszlói lelkész ellen miniszteri felszólításra és
egyházkerületi elnökség végzése alapján indított fegyelmi
bírószági ügyben következőképen

ítélt:

Bíróság Szabó Tibor szaniszlói
lelkészt az E. T. V. tc. 34. paragra-
fus a) pontja alapján rosszalásra ítéli,
az E. T. II. tc. 5. paragrafusa alapján
pedig utasítja az egyház érdekében,
hogy határmenti állomásról csere ut-
ján f. év végéig gyengébb javadalmu
egyházközségbe távozzék.

Indokolás:

Szabó Tibor lelkészt a hadbírószág
1933. máj. 10-iki ünnepélyen elmondott
beszédéért bűnösnek találta, ezért őt az
enyhitő körülmények figyelembevételé-
vel, az E. T. V. tc. 34. paragrafusának
7) pontja értelmében büntetni kellett.
Enyhitő körülménynek vette a bíróság,
hogy vádlott a beszédet cenzurált
könyvből vette és államgyalázás nem
volt szándékában.

3. Egyházmegyei bíróság előtt Bartus Jenő kismajtényi és Kiss Ferenc géresi lelkészek között anyagi természetű ügyben egyezség jött létre, mit bíróság végzésileg vett tudomásul.

V é g z é s :

Bíróság a felek közt létrejött megegyezést jogerős birói ítélet hatályával ruházza fel, s panasz visszavonása folytán a további eljárást megszünteti. Panaszlott Kiss Ferenc lelkészt az esetleg felmerült költségek megfizetésére kötelezi.

I n d o k o l á s.

Bíróság a megegyezést tudomásul vette így az eljárást megszüntetni kellett.

4. Gönczy Sándor esperes közli e. m. bírósággal, hogy a berei presbitérium 4000 Leu követelését, mit egyház a lelkészválasztás felebbezési ideje alatt beszolgáló lelkésznek fizetett, s presbitérium a felebbezőktől kíván visszatéríttetni, — elnökileg elutasította.

V é g é s.

Egyházmegyei rendes közig. bíróság esperes intézkedését fenti ügyben jóváhagyólag veszi tudomásul.

I n d o k o l á s.

Bíróság tudatában annak, hogy a berei felebbezők megfizették a felebbezéssel járó, terhükre megítélt költségeket, továbbá mivel fenti kérést egyházi törvényeinkre alapozni nem lehet — esperes intézkedését, t. i. a kérés elutasítását jóváhagyta.

Jegyzőkönyv

Felvétellett Nagykárolyban 1935. évi október hó 17.
napján a nagykárolyi református egyházmegye
őszü rendes közgyűlésén.

Jelen vannak :

Elnökség : Gönczy Sándor esperes és Dr. Nagy Sándor
egyházmegyei gondnok.

Jegyzők : Kovács Lajos lelkészi főjegyző, Veress Kál-
mán lelkészi, ifj. Nagy Sándor világi al-
jegyzők.

Tanácsbírák : Kovács Lajos, Lovász Béla, Gargya Géza,
Veress László lelkészi tanácsbírák. Világi
részről senki.

Egyházmegyei ügyész : Dr. Kölcsey Ferenc.

Egyházak részéről :

	<i>Lelkészek :</i>	<i>Világiak :</i>
Bere :	Ármós Zsigmond	Nagy Zsigmond
Börvely :	Horváth Pál h. lelk.	Csáki Ferenc
Csomaköz :	—	Bay Miklós
Dobra :	Kupán István	Győrfi László
Domahida :	Diószeghy K. h. l.	Szénássy Sándor
Érdengeleg :	—	Ujj Ferenc
Érendréd :	Gargya Géza	Nagy Albert
Érkötvélyes :	Kovács Lajos	—
Gencs :	Vöröss Zoltán	Csomay Károly
Géres :	Szabó Tibor	Miskolczy Sándor
Iriny :	Veress Kálmán	Molnár József
Kaplony :	Lovász Béla	Ilyés Pál
Királydaróc :	Szabó Géza	Balogh Sándor
Kismajtény :	Bartus Jenő	Vajda János

Kr.-szentmiklós :	Veress László	Csizma Géza
Nagykároly :	Gönczy Sándor	Dr. Dohy Albert
Szaniszló :	Kiss Ferenc	Osváth Károly

Tanítóképviselek : Bartha István, Ottmayer Gyula.

46. szám. A XC. zs. 1. versének eléneklése után esperes ur a következő imádságot mondotta :

Örök Isten, szerető Atyánk a Jézus Krisztusban ! Leborulunk te előtted erőért, segedelemért hozzád fohászunk, mert tudjuk, hogy emberi erő nincs sehol ; te vagy az erő és hatalom óh Örök Isten. Mi gyermekeid vérző szívvvel járjuk az élet golgotás útját s egyedül a te isteni erőd által tudunk földre esésünkből felemelkedni. A te erőd átöleli, átfogja a világmindenséget s benne a mi gyöngye, erőtlenségünket is. Te irányítod a csillagok járását, te intézed a szelek járását, az évszakok forgását, te rendezed az idők szakaszait, a te akaratodtól függ a vetés és aratás. Minden a te isteni gondviselésed szárnyaid alatt nyugszik. A mi akaratunk és munkánk is isteni gondviselésed alatt van és nem vagyunk abból kifeledve. Hányszor érezzük, hogy erőnk mindennapi munkánk elvégzésére is mennyire elégtelen s mily sokszor érezzük, hogy mennyire elég mindenre a te mindenható isteni erőd. Most mikor idejöttünk a te színed elé építeni, munkálkodni, új bástyát rakni földi anyaszentegyházadban, úgy érezzük, hogy a mi igyekezetünk semmirevaló, ha te Örök Isten meg nem áldod azt. Hiszen az élet terhe lenyűgözi minden erőnköt, az élet keresztje olyan sullyal nehezedik reánk, hogy alig bírunk egy lépést tenni és szinte vágyunk arra, hogy megszűnjön földi életünk terhe. Mégis nekünk erőseknek kell lennünk, nagyobb reménységre van szükségünk, hogy megállhassunk azon az őrfalakon, melyre bennünket állítottál, hogy megvédhessük azt a bástyát, melyen a mi Jézusunk zászlaja leng s mely alatt boldogan valljuk, hogy érette adjuk életünket és mindenünket. Óh Szentlélek Isten bátorítsd és erősítsd meg a mi féltékenységünket. Szolgáljon munkánk a te dicsőségedre, hogy akármilyen tomboló vihara jöjjön az életnek, mi bátran énekelhessük : „Erős várunk nekünk az Isten, balsor-

sunkban megvéd Ő hiven.“ Óh védj meg minket, őrizz meg minket s ezt a hitet ad nekünk Szentfiad az Ur Jézus Krisztus által.

Amen.

47. szám. Dr. Nagy Sándor egyházmegyei gondnok a közgyűlést a következő beszéddel nyitja meg :

Nagytszeteletű Egyházmegyei Közgyűlés !

A világ és az emberiség történetének a tulajdonképeni és egyetlen legmélyebb témája, melynek minden más alá van rendelve, a hitetlenségnek és hitnek küzdelme marad mindenkor. Minden olyan korszak, melyben a hit uralkodik, bármilyen is legyen annak a formája : ragyogó, s szívet felemelő és termékenyhatású kortársakra és utódokra egyaránt. Viszont mindazok a korszakok, melyekben a hitetlenség akármilyen formában aggasztó győzelemre jut, még ha egy pillanatig tűnékeny fényben pompáznak is : eltűnnek az utókor szeme elől, mert senki sem győtrődik szívesen a természetlenség a megismerésével.

Mintha a má-nak lenne revelatio-szerű intuitív meg-látása Göthének ez a megállapítása. A folyamatos jelennek, melyben a természettudomány is a világegyetem tágulásának tanát hirdeti, amely szerint : a világegyetemben egy általános szétesési hajlam érvényesül, amely egyöntetű, minden irányban egyenlő mértékben bekövetkező tágulásban nyilvánul meg s melynek bizonyítéka-ként a tükrös teleszkóp kimutatja, hogy a tejút rendszeren kívüli ködök nagy sebességgel távolodnak tőlünk.

De nem is szükséges a világegyetem szédületes távolságaiba keresnünk a bizonyítékokat, sajnos lel-jük fel azok sokaságát kicsiny világunkban.

Eduard Sprenger német filozófus, a budapesti tudományegyetem jubiláris ülésén nyilatkozott zürzavaros korunkról s a benne élő ember közérzetéről. Két milliárd ember él napjainkban minden életöröm nélkül. Hiányzik a központi mag, mely értelmet ad az életnek, vagy legalább is elviselhetővé teszi azt. Ma csak kis élet magvacskák vannak, ideiglenes, néhány hétig, hónapig tartó életcélok.

Szerencsés korszakban ez a központi mag egy nagy eszme, egy állandó alap, melyen biztosan lehet mozogni. De a múlt század rendezett és biztos világképe összeomlott és nem kaptunk újat helyette. A tömegek elvesztették Istenöket és nem találtak semmit, ami helyét betöltené. A kollektív ideálok óriásit és kiábrándítót zuhantak arról a magas piedesztálról, hova pedig a rajongó emberi elme helyezte. Lehet, hogy ez a szinte intézményes destruktív, az új építést megelőző elengedhetetlen nagytakarítás, de sajnos, a nagytakarítás alatt levő lakásban és egy destruktív korban nem kellemes és nem biztos az élet.

Az eszme, a szilárd alap, mely a múlt század emberét oly biztos urrá tette a világban, soha sem volt élesebb fogalmi ellentétben azokkal a triviálításokkal, melyek a mai szellemi és erkölcsi tömegáramlatok szótárában helyettesítik azt.

Szinte még az államalakulatok berendezésén és vonalvezetésén is felismerhető nyomokat hagy a napjainkat uraló kultusza a komolytalanságnak. Az a szellemellenes irány ez, mely intézményesen akarja távol tartani az embert az élet valóságának megismerésétől s a komolyság tiszteletétől. És ez a kultusz hódít az élet minden vonatkozásában, legfeltűnőbbben ott, hol közvetlen hatást gyakorol a tömegre: irodalom, színház, film. Alapvető értelme és célja: az üzletesség, a tömegizlés nivójának minél alacsonyabbra leszorítása. Eszköze: a tömegizlés erotizálása, a testkultusz, az emberi vágyalmok állandósítása, mely viszont a ködös ábránd kultuszhoz visz.

A komolytalanságnak ez a napjainkban tömegeket hódító kultusza, hamis isteneknek állít bálványt rajongóiból és az élet igazi megismerése helyett, az élet hamis szépségeinek felelőtlen kiélvezését predikálja, kizárólag és egyedül csak alapvető célja, az üzletesség érdekében s igyekszik elzárni az embert az élet komolysága elől.

Ezért kell állást foglalnunk ellene, mert a fenyegető gazdasági, szellemi és erkölcsi katasztrófáktól csak a komolyság tisztelete, az élet komolyan vétele mentheti

meg az emberiséget, már pedig a komolytalanság kultusza egyik előkészítője e katasztrófáknak.

Most van 50 éve, hogy a világ leggazdagabb aranymezőit felfedezték a Transvali hegyekben. Micsoda szédületes utat tett meg az arany ez 50 év alatt és ime a körülötte duló örült láz, a komolytalanság meredélyére vitte az emberiséget: vissza tehát, különben könyörtelen lendülettel ránt le a mélységbe.

Hisszük is, hogy muló jelenség ez, átmeneti, ideiglenes megnyilvánulás a 2 milliárd ember életében s talán jogos reménnyel állapítható meg, mikép fel-felcsillannak a maradandó központi mag, az örök nagy eszme jelei.

És ennek az örök nagy eszmének, a vallásnak jegyében, egyházunk jövőjének szolgálatában jóleső érzéssel látjuk, mikép állandóan egy-egy lépéssel haladunk előre.

Őszi kerületi közgyűlésünk végleges formába fogja önteni a tovább már nem odázható egyházfegyelmi szabályzatot s még ez év folyamán összeül a zsinat, hogy megalkossa a még hiányzó törvényeket, valamint szentesítés alá terjessze, avagy zsinati rendelettel életbe léptesse a már rég elfogadott alkotmány-törvényt.

Komoly formában merült fel a lelkészképzés terén az a helyes reform, hogy lelkész-jelöltjeink egy éven át gazdasági és szövetkezeti kérdésekben nyerjenek oktatást és utmutatást. Messze kihatással lesz ez a jövőre nézve, hiszen a lelkészek nagy része falun helyezkedik el és fizetésének jelentékeny része földjárandóságból áll, hol nemcsak saját érdekében kell minél többet produkálnia, de mint mintagazda és szövetkezeti vezető is kell, hogy tündököljön hivei előtt.

Nagytiszteletű Közgyűlés !

A pessimismusnak egyetlen biztos ellenszere : a hit. És mint a régi bráhma bölcse mondja : minden jelenség, minden eszme is csak felcsillanó felszín, látszat, mely ezer és ezer formát ölthet, de e sokrétű változatlanság mögött egy ugyanazon osztatlan Igazság és Valóság honol. Ha tehát az eszmélő lélek megközelítette ezt az egyetemes Valóságot, akkor a sok-sok, látszólag

ellentmondó tüneményt és megnyilatkozást már könnyű szerrel tudja beállítani a nagy Értelem egészébe.

A szaktudományok értékes feladata, hogy az élet egészét részletkérdésekre bontsa és az elhatárolt területekre vonatkozó ismereteket összegezze. De az emberhez általánosságban semmi sem lehet közelebb, mint az Ember. Minden egyéb csak akkor kap lelket és értelmet, ha az Embert látjuk meg bennük, mintegy változó keretben.

Ezen szaktudományok egyike kimutatja, mikép az agyközpont kormányozza az egész világot, melytől minden teremtmény boldogulása függ. Mely enged bennünket este nyugodtan lefeküdni és reggelre kelve új reményekkel felébredni. Mely könnyel öntözi szemünket, ha édesanyánkra gondolunk és átmelegíti szívünket, ha szenvedő embertársunk s ha anyaszentegyházunk jut az eszünkbe. Ez a központ a szeretetnek, az igazságnak agyi központja, melyet agyunk legelejére helyezett a Teremtő. Homlokunk közepén székel, hogy mindenki megláthassa első pillantásra, hogy olvasni lehessen róla, hogy kiragyogjon egész arcunkból és mint egy tündöklő fárosz az éjben, bevilágítsa sugaraival az egész mindenséget.

Ez a szeretet irányítsa minden érzésünk, minden működésünk, bizonyára elkövetkezik ránk a boldogabb jövő.

Szívem mélyéből köszöntve a megjelent alkotó tagokat : közgyűlésünket ezennel megnyitom !

Egyházmegyei közgyűlésünk a gondnoki megnyitó beszédet jegyzőkönyvileg megőrökíti.

48. szám. Egyházak képviselői megbízó leveleiket lelkeszi főjegyzőnél leadván,

közgyűlés 36 szavazati joggal bíró taggal megalakul. Domahidy István és Pásztóhy Dénes világi tanácsbírók betegség miatt levélben mentik ki távolmaradásukat, amit a közgyűlés tudomásul vesz.

49. szám. Lelkeszi főjegyző felolvassa esperes úr következő jelentését :

Esperesi időszaki jelentés.
Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Ezuton is ismételten fel kell hívnom a presbitériumok figyelmét arra, hogy egyházi törvényeinkkel s felsőbb egyházhatósági rendelkezéseikkel szemben a legnagyobb tisztelettel viseltessenek s egyházi hivatalosaink tartsák szent kötelességüknek, hogy letett esküjükhöz hiven egyházi törvényeinknek az azokon alapuló felsőbb egyházhatósági rendelkezéseinknek ellentmondás nélkül engedelmeskedjenek. Ha mi nem tartjuk tiszteletben törvényeinket, hogy kívánjuk azt, hogy az egyháztól teljesen idegen hatóságok, vagy magánosok azokat tiszteletben tartsák. Egyházi autonomiánk drága és féltett kincsünk, melyet ha elveszítettünk, elvesztettük az önkormányzathoz való jogunkat is. Ma minden református keresztyén embernek és presbiternek kettős felelősséget kell hordoznia, az egyiket az Isten előtt, a másikat pedig a történelem ítélőszéke előtt s mindkét felelősségnek az érzete a lelkiismereten nyugszik.

A sok elszomorító körülmény után mint sötét éjszakában felcsillanó gyér világosság tűnik fel egyházi közéletünk egén az a javulás, melyet elmúlt közgyűlésünk óta az irinyi egyházközség helyzete mutat. Az egyházi nagyarányú adóhátralékból tekintélyesebb összeg folyt be, úgy hogy a tanítói fizetési hátralékból az egyházközség nagyobb összeget törlesztett s a hivatalomhoz beérkezett jelentés szerint az egyházi adóhátralék behajtása után az irinyi hívek is nagyobb igyekezetet mutatnak az egyházzal szemben fenntálló kötelességeik teljesítésére s talán kevés megerőltetéssel azt mondhatom, hogy irinyi egyházközségünkben a helyzet némileg javult. Evégből ezideig nem tartottam szükségesnek, hogy az irinyi egyházközség presbitériumával szemben alkalmazzam egyházmegyei közgyűlésünk 25—1935. sz. határozatában foglalt szankciókat a presbitérium feloszlatására nézve s ennek tudomásulvételét kérem az egyházmegyei közgyűléstől azzal a hozzáadással, hogy a fenti számú egyházmegyei közgyűlési határozatban foglalt szankciók alkalmazása egyelőre függesztessék fel, fenntartván azonban szükség esetén az elnökség részére a további intézkedési jogot.

Dobrán a negyedik tanerő ideiglenesen beállított. Berében pedig f. hó 13-án a hivek áldozatkészségéből kívül-belül megújított templomot szenteltem fel. Halavány fénysugarak ezek, de mindenesetre jel egyházi életünk beborult horizontján.

A f. évben a kanonika vizitációt május hó 13-tól 18-ig, május 20—24-ig és május hó 31-től június hó 6-ik napjain személyesen megtartottam, mindenik egyházközségben lelkész, illetve tanítódékán urak társaságában. Börvelyben és Irinyben az egyházmegyei gondnok ur is megosztotta a kanonika vizitáció munkáját. Szives fáradozásáért ezuton is hálasköszönetet mondok.

A kanonika vizitáció eredményéről az alábbiakban van szerencsém tisztelettel beszámolni a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés előtt:

As egyházmegyei jegyzőkönyvek összesített adatai a nagykárolyi református egyházmegyében az 1934. évi állapot szerint.

I. Az egyház belélete.

1. Isten igéje minden vasárnap és ünnepnap prédikáltatott mindenik gyülekezetben.

2. A Heidelbergi káté magyaráztatott 14 egyházban 369 alkalommal, nem tartatott kátémagyarázat Csomaköz, Érdengeleg, Királydaróc egyházakban. Csomaközön vasárnap délután nem tartatott istentiszteletet, Érdengelegen, Királydarócon bibliamagyarázat tartatott helyette minden vasárnap délután.

3. Bibliamagyarázat tartatott 15 egyházközségben 38 alkalommal. Berében, Börvelyben, Dobrán, Érendréden, Érkörtvélyesen, Gencsen, Géresen, Irinyben, Kaplonyban, Királydarócon Kismajtényban, Krasznaszentmiklóson, Nagykárolyban és Szaniszlón, felváltva tartatik Káté és bibliamagyarázat, Krasznaszentmiklóson, Nagykárolyban, Szaniszlón vasárnap d. u. igehirdetéssel is tartatott istentiszteletet, mintegy 45 alkalommal.

Összehasonlítva az előző évi adatokkal 92 alkalommal többször magyaráztatott káté, illetve biblia s ezenkívül 17-szer több alkalommal prédikáltatott Isten Igéje a vasárnap délutáni istentiszteleteken.

4. Hétköznap d. e. 15 egyházközségben mindennap tartatott istentisztelet, Gencsen hétfő, Kaplonyban hétfő, péntek kivételével, amikor Nagykárolyban hetivásár van. Csomaközön a bűnbánati heteken 3 napon reggel, d. u. tartatik istentiszteletet. Bűnbánati héten d. u. 13 egyházban tartatik istentisztelet.

5. Bibliaolvasás mindenik hétköznapi istentiszteleten van azokban az egyházközségekben, ahol istentisztelet tartatik.

6. Hétköznapi istentisztelet alkalmával bibliamagyarázat tartatik : Bere, Dobra, Domahida, Érdengeleg, Érkörtvélyes, Iriny, Nagykároly egyházakban a bűnbánati, böjti, adventi heteken bizonyos napokon, Érkörtvélyesen bűnbánati héten mindennap reggel 33 alkalommal.

7. Templomlátogatók száma nagy ünnepeken : 5603, vasárnap d. e. : 3293, vasárnap d. u. : 2320, hétköznapokon : 117 lélek. A mult évihez viszonyítva emelkedés tapasztalható minden alkalommal.

8. Gyermekeistentisztelet tartatott 10 egyházban, 31 alkalommal.

9. Iskolásgyermekek mindenik egyházközségben résztvesznek a rendes istentiszteleteken, tanítóik vezetése mellett, vasárnap és hétköznap is.

10. Az urvacsora kiosztatott mind a hat alkalommal mindenik egyházközségben. A szórványokban : Dobrához tartozó szórványokban háromszor, a Nagykárolyhoz tartozó szórványban kétszer osztatott urvacsora. Krasznaszentmiklóshoz tartozó szórványban lakó ref. hivek a hozzájuk legközelebbi egyházközségben urvacsoráznak, az esztrói hivek Krasznaszentmiklóson. A többi szótványoknál nincsen feljegyzés.

11. Urvacsorával élők száma :

	anyaegyházakban			szórványokban		
	fi	nő	együtt	fi	nő	együtt
Böjtbén :	544	637	1181	—	—	—
Husvétkor :	1204	1286	2490	9	17	26
Pünkösdkor :	1017	1171	2188	10	11	21
Ujkenyérkor :	738	1032	1770	—	—	—
Ujborkor :	813	1033	1846	—	—	—
Karácsonykor :	1064	1118	2182	12	14	26
Összesen :	5380	6277	11657	31	42	73

12. Betegek általában kívánatra bármikor élnek urvacsorával, Börvelyben, Géresen, Kaplonyban, Kismajtényban urvacsoraosztás alkalmával, Érendréden súlyos betegség esetén.

13. Házi istentisztelet csupán egy egyházközségben tartatott : Érendréden.

14. 15 egyházközségben 234 családot látogatott meg a lelkész s ezeken a látogatásokon négy egyházközségben 25 presbiter vett részt. Börvelyben h.-lelkész családösszeírás alkalmával minden családot meglátogatott.

15. Vasárnapi iskola Csomaköz kivételével minden egyházközségben önállóan működik a csomaközi ref. növendékek a berei vasárnapi iskolába járnak.

16. Keresztyén Ifjusági Egyesület 15 egyházközségben működik, míg a múlt évben csak 7 egyházban volt. Külön a fiuknak, külön a lányoknak van : Bere, Börvely, Érendréd, Érkörtvélyes, Iriny, Kaplony, Királydaróc, Kismajtény, Nagykároly. Csak a lányoknak van : Érdengelegen, Gencsen, Géresen ; együtt fiuknak, lányoknak : Dobrán, Krasznaszentmiklóson ; csak a fiuknak : Szaniszlón. Kaplonyban bibliakör van, külön a fiuknak, külön a lányoknak. Működéséről mindenik külön jelentést adott.

17. Férfiszövetség 6 egyházközségben van. Szervezés alatt van : Domahidán, Géresen, Dobrán. Gencsen és Géresen működését politikai hatóság nem engedélyezi. Ahol működik külön jelentést adott.

18. Nőszövetség van 16 egyházközségben. Gencsen működését a hatóság betiltotta. Külön jelentést működéséről mindenik Nőszövetség adott.

19. Énekkar van 12 egyházközségben, Iriny, Szaniszló kivételével az egyházi munkában tevékeny részt vesz. Ezen a két helyen nem működik. Irinyben nincsen hangszer, melyen az énekeket a kántor betanithassa. Szaniszlón működése szünetel.

Férfiénekkar van : Bere, Börvely, Dobra, Domahida, Érendréd, Érkörtvélyes, Gencs, Géres, Nagykároly. Különösen szép eredménnyel működik s a hitélet erősítésében nagy szolgálatot tesz, Börvely, Dobra, Érendréd, Érkörtvélyes, Gencs egyházakban kiváló kántortanítói, illetve karmesterek vezetése alatt. A férfiénekkarnak

266, a női énekkarnak három egyházban 48, a vegyeskarnak hat egyházközségben 140 tagja van. Külön meg kell említenem a kicsiny krasznaszentmiklósi egyházközséget s oda állítani sokak elé például, hogy a nemes ambíció mire képes, ugyanis ebben a maroknyi gyülezetben 12 tagból álló gyermekkar és 26 tagból álló vegyeskar működik meglepő szép eredménnyel a kántor vezetése alatt. Az énekkarok egyházi célra 18,000 leit fordítottak.

20. Az egyház szegényeiről általában a nőszövetség gondoskodik s a szegényeket is a nőszövetség tartja nyilván. Külön szegényügyi bizottság megalakítva nincsen. A nőszövetségek felnőttek segélyezésére 7162, az iskolásgyermek felsegélyezésére 11952 Leit, összesen 19114 Leit fordítottak.

21. Idegenbe ment cseléd lányok bejelentését az illetékes lelkészi hivatalnál négy lelkészi hivatal eszközli.

22. Református iparostanulók száma 49. Inasok vallásórára járnak. Nagykárolyban az iparostanulók tagjai az I. K. E.-nek.

23. Református egyházi népkönyvtár van: Érdengelegen, Érendréden, Géresen 256 kötet, 87-en használták. Szaniszlón szervezés alatt van.

24. Iratterjesztés Csomaköz kivételével mindenik egyházközségben van s a vezetője mindenütt a lelkész, illetve a h. lelkész. Eladatott leljes biblia 26, ujszövetség 161, Református Árvaházi Képesnaptár 598, egyéb vallásos irat 441. A gyülekezetekbe 745 példány vallásos néplap jár.

25. Vallásos estély tartatott Csomaköz, Érdengeleg kivételével mindenik egyházközségben 154 alkalommal, a múlt évihez képest haladás mutatkozik.

26. Gyülekezeti jótékonyág külső célokra (más egyházaknak legátusoknak stb.) összesen: 34.033 Lei.

27. Gyülekezeti tagok önkéntes adományának (perselypénz stb.) összege: 87.738 Lei.

Nagyobb jóltevők adományainak összege: 17.100 Lei.

28. Uralkodó bűn egyháztagjaink között nincsen. Dobrán verekedés fordult elő három esetben.

29. Vadházasságban élők száma 41. Az egyház előjárósága intette és figyelmeztette a bűnös viszony megszüntetésére az illetőket.

30. Egyik másik egyházközségben a babona szokásban van s a betegek urvacsoráztatásának utolsó kenetszerű felfogása, nagypénteki böjt, urnapján a mezei munkától való tartózkodás, Nagykárolyban halottak napján vegyes házasoknál a sirok kivilágítása, Érkörtvélyesen a halottakat nyugatnak fejjel temetik. Presbitérium igyekszik e helytelen szokást felvilágosítással, meggyőzéssel megszüntetni. Ilyen szokásokról mindössze 6 egyházközség tesz említést.

31. Az 1934-ik évben a következő egyházakban fordultak elő sérelmek Bórvényben az anyakönyvvezető az áttérési jegyzőkönyvet nem adta ki, Dobrán egyházi összejöveteleket a csendőrség nem engedélyezi, anyák napjának megtartását betiltotta. Gencsen semmiféle belmissiói munkát nem engedélyez a csendőrség, Géresen a csendőrség a belmissiói összejöveteleket beszüntette. Irinyben agrárföldet nem kapott az egyház, bár törvény szerint megillette volna.

32. Egyházközségi bíróság működik Nagykárolyban. A többi egyházakban az egyházközségi bíróság hatáskörét szükség esetén a presbitérium gyakorolja.

33. Felekezeten kívüliek vannak : Dobrán 20 Jehova-imádó ; Érendréden, Érkörtvélyesen, Kismajtényban számuk 35. Krasznaszentmiklóson Jehova tanúi vannak, számuk feltüntetve nincsen. Géres lappangó babtizmusról jeient.

34. Községek összes lakóinak száma : 50.594.

II. A gyülekezet külélete.

35. Egyházmegyénk egyházközségeiben a presbiterek száma 182. Választók száma 1814. Egyháziadózók száma 4172. Egzháztagok száma 12.562.

36. Mindenik egzházközségben a presbitérium legalább minden negyedévben gyűlést tart.

37. Egyházközségi közgyűlés tartása alól egyházmegyénk mindenik egyházközsége fel van mentve, csak választóközgyűlés tartatik.

38. Mindenik egyházközségnek vagyonleltára van, az évi változások általában át vannak vezetve.

39. Az ingatlanok általában az egyház nevében állanak, kivéve Érendrédet, ahol az agrárreform útján elcserélt 24 hold lelkészi föld még telekönyvileg nincsen az egyház nevére átírva. Esperesi látogatás alkalmával az átíráshoz vonatkozólag a presbitériumnak szigorú utasítás adatott.

40. Az agrárreform elvett az egyháztól $201\frac{1}{2}$, a lelkészeiktől 320, tanítóktól 13 katasztrális hold földet. A kisajátítás árából a csomaközi egyházközséghez tartozó mezőpetrii egyházi földek után fizettetett kisajátítási ár az 1933-ik évben.

41. Az agrárreform adott az egyháznak : 24, lelkésznek 59, tanítónak $45\frac{1}{2}$, összesen $128\frac{1}{2}$ hold földet, azonban az irinyi egyháztól 33, a kismajtényi egyháztól 16 holdat, összesen 49 holdat visszavett. A meghagyott földeket zavartalanul használhatják.

42. Mindenik egyházközségnek esperesileg megerősített költségvetése van.

43. Kivetett egyháziadó összege : 541,490 Lei, pénzben, terményben : 551 Hl. 67 liter buza, 756 Hl. 74 liter rozs, 15 Hl. zab és 6 Hl. tengeri. A kivetés mindenik egyházközségben fedezi a szükségletet.

44. Mult évi számadásokat 6 egyház kivételével egyházmegyei közgyűlés 1935. április hó 25-én jóváhagyta. Bere, Börvely, Dobra, Érdengeleg, Domahida és Királydaróc számadásait az egyházmegyei közgyűlés pótlás végett visszaadta.

45. Számadás eredménye :

	Késpénzben :	buza	rozs	zab	tengeri
Bevétel :	1,733,746.— Lei	1087·98 Hl.	741·72 Hl.	4·6 q	60 q
Kiadás :	1,696,362·50 Lei	943·39 Hl.	639·89 Hl.	4·6 q	— q
Maradvány :	37.389 50 Lei	144 59 Hl.	101 83 Hl.	—	60 q

46. Tőkepénzállag 1934 év december hó 31-én : 465,528 Lei 75 bani.

47. Takarékmagtár van 14 egyházközségben 660,699 Lei pénzértékben.

48. Tőkék, takarékmagtárak értékei általában a hivatásnál vannak kiadva kötvényen, vagy az egyházak használják mint kölcsönt 6—25%-os kamattal mellet.

49. Az egyházközségek adóssága : 1,730,779 Lei.

50. Egyházi épületek állapota : Templom általában jó, a tető javítandó Érendréd, Érkörtvélyes, Gencs, Nagykároly. Lelkészlakás javítandó Kismajtényban, Domahidán. Nagykárolyban építés alatt áll. Iskolák javítandók : Börvely, Dobra, Iriny, Kismajtény, Nagykárolyban egy tanterem átalakítandó, többi egyházakban általában jó állapotban vannak.

51. Új építkezésre kiadatott 185,920 Lei.

52. Épületek javítására kiadatott 186,378 Lei.

53. Az épületek általában kellő értékig vannak biztosítva. A biztosítási összeg : 8,035,500 Lei, az évi biztosítási-díj : 15,720 Lei.

54. Belhivatalnokok mindössze csak 5 egyházban vannak kifizetve a múlt évről. Hátralék lelkeszi fizetésekből : 31,088 Lei készpénz, 45.65 Hl. buza és 81.86 Hl. rozs. Tanítói fizetésekből hátralék : 158,588 Lei készpénz, 5.5 Hl. buza, 27.88 Hl. rozs. Legtöbb a hátralék a tanítói fizetésekből, Gencsen : 27,834, Géresen : 36,000, Irinyben : 40,998 Lei. A múlt évihez viszonyítva javulás tapasztalható, azonban még egyes egyházközségekben tanítóink igen nagy hátralékos fizetéssel küzdenek.

55. Az egyházközségek különböző egyházkerületi és egyházmegyei járulékokkal hátralékban vannak, mindössze 2 egyházközségnek, Kismajtény, Krasznaszentmiklós nincsen hátraléka. Különösen nagy a hátralék az egyházkerületi közigazgatási járuléokban, kulturtaxa, zsinattartási költségekben, valamint az egyházmegyei közigazgatási járuléokban.

56. Pere 5 egyházközségnek van.

57. Temetője mindenik egyházközségnek van. Általában kellő gondozás alatt. Az egyház gondoztatja, egyházi, harangozó, temetőőr által, több helyen a hivek gondozzák.

58. Hét (7) egyházközség kapott segílyt az egyházkerulettől, 41,016 Leit, Bere és Iriny egyházkerulettől kapott segíly összegét nem tüntette fel. Községi segílyt mindössze három egyházközség kapott : 11,281 Leit. A múlt évivel összehasonlítva, amikor 9 egyház-

község kapott 53,468 Leit, igen nagy csökkenés mutatkozik, 42,187 Lei apadással.

III. A gyülekezet iskola ügyei.

59 Tizenhárom egyházközség tart fent iskolát.

60. Az iskolák általában a XVI. században létesültek, vannak azonban a XVII—XVIII. századba alapított iskolák is, sőt az irinyi iskola a XIX. században alapított s a másik iskola 1910. évben. Idáig csak az érendrédi, érkörtvélyesi, gencsi, irinyi iskolák nyilvánossági jogát ismerte el az államhatóság 1933. évben.

61. Egyházközségek az iskolákért 707,661 Lei terhet viselnek.

62. Tanulók száma a ref. elemi iskolában : 1373.

63. Református tanulók száma a nem református iskolában : 469.

64. Tanítás eredménye négy iskolában kitünő, 8 iskolában jeles, 10-ben jó, kettőben elégséges. Kitünő iskolája volt Bartha István börvelyi, Jászberényiné Szabó Ilona dobral, Báthory József, Radványi Mihály érkörtvélyesi tanítóknak.

65. Az iskola felszerelése négy iskolában törvényszerű, a többi iskolában pótlásra szorul, Endréden hiányos. Iskolafenntartók utasították a hiányok pótlására.

66. A tanítók 76 tanuló családját látogatták meg.

67. Az egyházi felsőbbhatóság részéről mindenik iskolában egyszer volt látogatás. Az állami hatóság részéről négy iskolában egyszer, nyolc iskolában kétszer, Gencsen háromszor volt látogatás.

IV. Anyakönyvi adatok az anyaegyházközségekben.

68. Megkereszteltetett törvényes fi : 169, nő : 165, összesen : 334. Törvénytelen fi : 24, nő : 17, összesen : 41. Együtt fi : 193, nő : 182, összesen : 375. Nem kereszteltetett meg Irinyben 1 fi. Dobrán három olyan gyermek kereszteltetett meg, akik 1931—32-ik évben születtek. Kismajtényban a megkeresztelték közül kettő idegen, 1 fi, 1 nő Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint fi : 188, nő : 184, összesen : 372.

69. Eltemetett fi : 133, nő 127, összesen : 260. Meghaltak állami anyakönyv szerint fi : 132, nő : 127,

összesen : 259. Egy fi Dobrán temettetett el, de Béltéken halt meg, ott anyakönyveztetett.

70. Házasságát egyházilag is megkötötte tiszta pár : 102, vegyespár, ahol a vőlegény református : 18, ahol a menyasszony református : 11, összesen 130 pár. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta pár : 103, vegyes : 38, összesen : 141. Házasságát egyházilag nem kötötte meg 1 tiszta pár Krasznaszentmiklóson.

71. Konfirmált fi : 146, nő : 114, összesen : 260.

72. Áttért fi : 5, nő : 3, összesen : 8.

73. Kitért fi : 9, nő : 5, összesen : 14.

74. Elköltözött fi : 54, nő : 71, összesen 125.

75. Beköltözött fi : 21, nő : 22, összesen : 43.

76. Lélekszám az 1934-ik év december hó 31-én : fi : 7199, nő : 7407, összesen : 14,606.

*V. Anyakönyvi adatok a leányegyházakban,
szórványokban.*

78. Eltemettetett nő : 1, összesen : 1.

79. Egyházi házasságot kötött vegyes pár, ahol a vőlegény református : 1, összesen : 1. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött vegyespár : 1, összesen : 1.

80. Lélekszám 1934. december 31-én fi : 104, nő : 125, összesen : 229. A szórványok statisztikai adatai csak Csomaköz, Krasznaszentmiklós és Nagykároly egyházaknál vannak beírva.

Talán még korai a jelentésem, mégis hiszem, hogy egyházmegyei közgyűlésünk is megnyugvással veszi tudomásul, hogy Bőrvényben a lelkészválasztás f. hó 6-án megejtetett s remélhetőleg ez a csaknem három év óta vajudó kérdés nyugvóponthoz ér. Kiss Ferenc géresi, Szabó Tibor szaniszlói lelkészek cseréjét mindkét egyházközség presbitériumának határozata alapján egyházmegyei elnökségünk jóváhagyta s Kiss Ferenc szaniszlói, Szabó Tibor géresi lelkészi állásába f. é. július hó 14-én, illetve 28-án beiktattattott, mindkét helyen a beiktatást személyesen végeztem. Lelkészi karunkban tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk óta egyéb változás nem történt.

Kovács József domahidai, Bőjthe János nagykarolyi kántortanító állásáról szeptember hó 1, illetve szeptember hó 30-iki hatállyal lemondott.

Tanítói karban történt egyéb változások a következők: Szaniszlóra Szabó Teréz, Gencsre Nagy Anna, Domahidára Molnár Vilmos, Géresre Lengyel Jenő tanítók, illetve tanítónők választattak meg rendes tanítóknak. A tanítóválasztásokat ideiglenesen az egyházi törvények 6. t. c. 29-edik §. alapján megerősítettem, végleges megerősítéseket az egyházmegyébe való bekebelezéseket az egyházmegyei közgyűléstől kérem. Nevezett tanítók közül azokat, akik még esküt nem tettek, mai közgyűlésünk elé eskütételre behívtam. Dobrára a negyedik tanítói állásra Bilkay Gizella h. tanítónő választását megerősítettem. Nagykarolyban Bőjthe János kántortanító lemondása folytán megüresedett állásra helyettesitanítónak Diószeghy Erzsébet hivatott meg, kinek választását megerősítettem. Kozma Sándor Királydarócra h. kántornak megválasztatott.

Gargya Géza érendrédi, Ármos Zsigmond berei, Kovács Lajos érkörtvélyesi lelkészeknek és Horváth Pál börvelyi h. lelkésznek két-háromheti időre szabadságot adtam.

A szomszéd érmelléki egyházmegyei esperes beiktatásán az egyházmegyei gondnok urral együtt egyházmegyénk képviselőjében résztvettünk.

Mindazokat a közigazgatási és bírósági ügyeket, melyek mult közgyűlésünk óta hivatalomhoz beérkeztek, amennyiben az ügy természete engedte, elintéztem. Mai napra összehívott egyházmegyei közgyűlésünk tárgysorozatát összeállítottam. Általában igyekeztem kötelességemnek eleget tenni s ha va'amiben mulasztást követtem el emberi gyarlóságból, a Nagytiszteletű és Nagyságos Közgyűlés szives elnézését kérem. Jelentésem tudomásulvételét és elfogadását kérve, maradok teljes tisztelettel

Nagykaroly, 1935. október hó 14.

alázatos szolgálja:

Gönczy Sándor
esperes.

Egyházmegyei közgyűlés Esperes ur időszaki jelentését, melyet lelkészi főjegyző egészben felolvasott, tudomásul veszi. Esperes urnak mindenre kiterjedő figyelméért, mellyel jelentését összeállította, a felelős vigyázásért, mellyel megmaradt értékeink felett őrködik, a fáradhatatlan munkásságért, melyet féltve őrzött egyházunk jövőjéért kifejt, hálás köszönetet mond s a következőket határozza :

1. Megütkezésessel értesül azon sérelmekről, melyek szabadvallásgyakorlatunkat és egyházi autonomiánkat több oldalról érték. Gencsen egy gör. kath. anyának a ref. apa halála után született gyermekét, kit a betegágyban fekvő anya ref. vallásra akart kereszteltetni, éjjel vitte el s keresztelte meg a gör. kath. lelkész. A dobrai Jehovaimádókat, kik becsmérlően, gyalázkodva beszéltek templomainkról, harangjainkról, vallásunkról, felmentette a vád alól a törvényszék, mert a becsmérlés csak néhány ember hallatára történt. A nagykarolyi presbitérium anyagi felelősséget mondott ki a gondnok ellen s erre a világi bírósági illet megállapította, hogy az egyház nem hatóság, hanem magán alakulat, tehát a presbiterium hatóságként nem intézkedhet s egyéneként marasztalta lelkészt, főgondnokot és a határozatban résztvevő presbitereket, mert presbitérium jegyzőkönyvben megállapította gondnok hanyagságát.

Közgyűlés utasítja a sérelmet szenvedett egyházakat, hogy az eseteket okmányokkal is igazolják s határozatot a kerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.

2. Az iskolai sérelmek, melyek a beirattással kapcsolatban Domahidán, Érkörtlényesen, Gencsen, Géresen és Irinyben történtek, szomorú kilátást engednek magyar református tanügyünk jövődjére. Az állami igazgatók ezekben az egyházakban az állami oktatási törvény IV. fejelet B. paragraf. 65. cikke alapján

hét osztály beállítását követelték s 50, illetve 30 tanulót engedtek felvenni egy-egy tanterembe. Ennek következtében a beíretkozás több helyen máig sincs rendben, mert az iskolák a közoktatásügyi miniszterium határozott válaszát várják. Sérelmek orvoslását egyházi főhatóságunk kérte a miniszteriumtól, mégis szükségesnek tartja közgyűlés, hogy az egyházkerületi közgyűlés ezuton is tudomást szerezzen iskolainkat ért séreilmeinkről s elrendeli a határozat felterjesztését.

3. Ahol a helyi hatóságok a belmissziói munkát megakadályozzák, utasítja közgyűlés egyház vezetőségét, hogy a konkrét tények pontos közlésével, esetleg okmányokat csatolva, azonnal tegyenek jelentést felsőbb egyházi hatóságunknak.

4. Egyházi autonomiánk és egyházi törvényeink gyakori mellőzése, szabad vallásgyakorlatunk korlátozása, a jus advocatiae megvonása élet-halál harcot jelent számunkra s nekünk kötelességünk jogorvoslatot keresni akár a legfelsőbb fórumig. Nem mellőzhető tovább a zsinat összehívása, amit államjogi helyzetünk tisztázása végett közgyűlés szükségesnek tart.

5. A lelkészek több oldalról való érdekeinek megvédésére, valamint a többségi lelkészekkel egyenlő elbánás kivivásáért, mulhatatlanul szükséges az egyházkerületi lelkésztervezlet összehívása s e tárgyban intézkedni ezuton is tisztelettel felkéri közgyűlés a Főtiszteletü Püspök Urat.

6. Örömmel értesül közgyűlés az irinyi egyházi helyzet javulásáról, ezért a szankciók alkalmazását kimondó 25—1935. sz. határozatot felfüggeszti s a további intézkedés jogát elnökségre bizza.

7. Utasítja lelkészeket, hogy egyházlátogatási jegyzőkönyvben a belmissziói alakulatokra vonatkozólag ezt a feleletet: „Szervezés alatt van“, mellőzzék.

8. Az egyházi adókkal hátralékos egyház-
községeket szigoruan utasítja közgyűlés a hát-
ralékok befizetésére, mint többszörös köteles-
ség teljesítésére, mert ezáltal egyházi, kulturá-
lis és nemzetiségi kötelezettségeiknek tesznek
eleget.

9. Az egyházmegyébe újonnan belépő egy-
házi munkásokat közgyűlés szeretettel fogadja
s úgy reájuk, mint a távozókra Isten áldását
kéri.

50. szám. Olvastatott a szavazatbontó bizottság je-
lentése, mely szerint az egyházmegyei világi aljegyzői
tisztségre 17 egyházból 18 szavazat érkezett be. Ebből
17 szavazatot kapott ifj. Nagy Sándor és 1 szavazatot
Biró Lajos. Így ifj. Nagy Sándor abszolút többséggel
megválasztott világi aljegyzőnek jelentetett ki.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudom-
másul véve, megválasztott aljegyzőt felhívja a
hivatali eskü letételére.

Eskütétel után esperes meleg szavakkal üd-
vözli aljegyzői tisztségében egyházmegyei gond-
nokunk fiát, aki megköszönve a bizalmat, teljes
erejét igéri anyaszentegyházunk szolgálatára.

51. szám. Olvastattak az egyházkerület 1935. évi
tavaszi közgyűlésének következő határozatai :

25. szám. Az egyházak vezetői mindent tegyenek
meg az egyházak védelmére és erősítésére. A kitérések
ellen a szövetségek is buzgólkodjanak lelki és szociális
téren. Esperesek a kitérőkről részletes jelentést kérjenek
be, továbbá a törvény szigorával járjanak el ott, ahol a
Heidelbergi káté magyarázást, vagy a minden reggeli
istentiszteletet mellőzik. Az iratterjesztés minden lelkeszi
hivatalban megszervezendő. A kulturszabadság megsér-
tését minden egyes esetben a valóságos tények hiteles
igazolásával azonnal jelenteni kell esperesi hivatal útján
püspöki hivatalnak.

26. szám. A rendes tanítói fizetés összege és érté-
kelési módja az eddigi marad. Helyettes tanítói fizetés,
mit az esperes esetenként állapít meg, 14.400 Leunál
kevesebb nem lehet. Teljes élelmezés havi 600 Leunál

feljebb nem értékelhető. A szünidőre 5—7 hónapl szolgálat után 1 hónap, 7 hónapnál több szolgálat után 2 hónapi fizetés szolgáltatandó ki. A tanítói fizetés a szolgálatba lépés napjától a kilépés napjáig számítandó. Amelyik tanító az iskolai évet szabályszerűen befejezte, úgy tekintendő, mint aki aug. 31-én lépett ki a szolgálatból s szolgálati bizonyítványa is ezen határnappal állítandó ki. A kántori szolgálat ez idő alatt is kötelező.

33. szám. A nyugdíjjárulékok szept. 1. után levonhatók a kötelezett tagok államsegélyéből, más esetben pedig perelhetők. A nagypénteki perselypénzek beküldéséről esperesi hivatal intézkedik s július 1. után püspöki hivatalnak jelenti a hátralékos egyházakat.

38. szám. Amely egyház a közalapi járulékot nem fizeti, azt felelősség terheli a szórványmissiói munka romlásáért. A hátralékok ügyében esperesi vizsgálat indítandó. A reformáció perselypénzt be nem küldő egyházakat püspöki hivatalnak jelenti esperesi hivatal. A Gusztáv Adolf egylet javára is beküldendő a perselypénz, mert ez az egylet külföldön tanuló ifjainknak segélyt szokott nyújtani.

53. szám. Az összes illetékes tényezők szigoruan ellenőrizték, hogy az egyes egyházakban nem használnak-e más konfirmációs könyvet, mint a Debreczeni félért.

70. szám. A belmissziói szövetségekben a lelkek evangélizálása legyen a főcél s a lelki vezetést a lelkészek lássák el, mert a mostani ellanyhulást az anyagi alapokon való felépülés okozta. Az IKE és a férfiszövetség megalakítá a minden egyházközségben kötelező. Énekkarok a férfiszövetséget nem helyettesíthetik, csupán alapul szolgálhatnak annak. A vasárnapi iskolai órák lehetőleg vasárnap délután tartandók és pénz-, vagy természetbeni adakozás által adakozásra kell nevelni a gyermekeket. Leány és nőszövetségek kórházmisziót kezdjenek. Lelkészi hivatalok értesítsék egymást a cselédek és betegek lakásváltoztatásáról a lelkigondozás végett. Az összes belmissziói alakulatok kötelesek működésükről naplót, illetve krónikát vezetni, bevezetve abba a végzett munkát, bibliaórák és előadások tárgyait. A belmissziói munkák igyekezzenek gyakorlativá lenni. Céljuk legyen a szegény gondozás, kerületi árvaház lé-

tesítés. Köri értekezletek, belmissziói napok és szövetségi konferenciák tartandók.

. . . szám. A szórványgondozás nagy áldozatokkal jár, lankadni itt még sem szabad, mert nagy veszteséget jelentene számunkra. Segítsük a munkát a közalap és reformáció perselypénz befizetésével. Egyházmegyénk jelentéstételre hivatott fel, hogy a csomaközi missziói kör gondozására mily összegű segélyre volna szükség.

100. szám. Királydarócnak az alapok kölcsönvételét engedélyezi ker. közgyűlés, de megbizsa egyházmegyei elnökséget, hogy a visszafizetést pontosan ellenőrizze.

Egyházmegyei közgyűlés fenti határozatokat tudomásul veszi. Az egyházközségek elöljáróitól elvárja, hogy a legjobb igyekezettel munkálkodnak egyházunk jövőjéért, lelkiismerettel végezvén mindenkor hivatali kötelességüket s éber vigyázattal őrködvén a lelki és anyagi károkkal szemben. Utasítja közgyűlés a belmissziói szövetségek vezetőit, hogy az alakulatokat lelki alapra helyezték s elérendő céljuk mindinkább gyakorlativá legyen. A csomaközi missziói kör kilátásba helyezett segélyezését hálás köszönettel veszi tudomásul közgyűlés. A Debreczeni-féle konfirmációs káté használata ügyében lelkészértekezletünk előterjesztése alapján külön kérést nyújt be egyházmegye az egyh. ker. közgyűléshez.

52. szám. Főtiszteletű Püspök Ur a vigasztalódás érzésével mond köszönetet közgyűlésnek ama részvétnyilvánításért, melyet 7—1935. sz. határozatunkban tolmácsoltunk a Főtiszteletű Asszony elhunytá alkalmából.

Egyházmegyei közgyűlésünk a köszönetnyilvánítását tudomásul veszi.

53. szám. Olvastatott a következő számvevőszéki jelentés :

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés !

Tisztelettel van szerencsém jelenteni, hogy a tavaszi egyházmegyei közgyűlés által visszaadott számadások és költségelőirányzatok minden egyházközségből beérkeztek.

Az átjavított számadásokkal és költségelőirányzatokkal kapcsolatban a következőket van szerencsém előterjeszteni.

Bere egyházközség presbitériuma a lelkészi díjlevél természetbeni szolgálmányának rozs tételét az adósnaplóban való teljes egészbeni kivetéssel igazolta. A tanítónő korpótlékának folyósítása nem teljesíthető, mivel C. listás segéllyel fizetése meghaladja az egyházkerület által megállapított fizetés minimumot. A lelkész fa és szántás váltságát a múlt és folyó évre csak azon feltétel alatt állította be költségvetésbe a presbitérium, ha lelkész az ezen címen felvett összeget a paróchia renoválásra adományozza. Jövőre azonban a lelkészi díjlevél ezen tételét csak 1 : 2 arányban óhajtja teljesíteni.

Börvely egyházközség gondnoki számadását és költségelőirányzatát egyházlátogató küldöttség előtt a kanonika visitáció alkalmával rendezte és így gondnoki számadása és költségelőirányzata rendben van.

Dobra egyházban a templomrenoválási kiadásokból visszatérítésre rendelt összeg a folyó évi gondnoki naplóba mint bevétel felvétel. A bortári alap kamatainak differenciális bevételezése a folyó évi költségvetésbe állított be, mint hátralékos fedezet. A gondnoki naplót lemásolva ismét beterjesztette. A tanítók korpótlékának költségelőirányzatba való beállítását egyházmegyei közgyűlés többszöri elrendelő határozatával szemben ismét megtagadta.

Domahidai presbitérium presbiteri határozattal igazolta a lelkész által mások helyett aláírt pénztári kiadási bizonylatokat. A Számadási Főkönyvben megkérdőjelezett rovatokat azonban nem állította ki.

Érdengeleg az egyházmegyei közgyűlés által adott utasítások alapján gondnoki számadását és költségelőirányzatát átjavította.

Királydaróc alapjainak kezelése és nyilvántartása annyira kuszált és zavaros, hogy azoknak valóságos állagát csak a helyszínen lehetne megállapítani. Magtárból engedély nélkül eladott 7 Hl. 20 liter búzát. Költségelőirányzata 168 Lei hiánnyal zárul. Lelkésznek díjlevélben biztosított szántást, mint természetbeni szolgálmányt nem szolgáltatva ki és költségelőirányzatba a díj-

levélileg megállapított 90 kor. készpénzfizetést csak 1:2 arányban hajlandó beállítani.

Nagykároly költségelőirányzata rendben van.

Ezeknek előrebocsátása mellett tisztelettel kérem a Nagyt. és Nagys. Egyházmegyei Közgyűléstől a beérkezett gondnoki számadások és költségelőirányzatok megerősítését. Mondja ki továbbá egyházmegyei közgyűlés, hogy a berei presbitérium 1935. máj. 26-án tartott ülése 5. számú határozatát — a költségelőirányzatba a lelkész fa és szántás váltságát 6846 Lei értékben csak úgy állítja be, ha lelkész ezen összeget a parochia rendbehozására adományozza — megsemmisíti, továbbá a presbitériumnak azon kérését, hogy lelkészi díjlevél készpénztételét 1:2 arányban számíthassa, e. m. közgyűlés nem teljesíti és elrendeli, hogy ezen tétel a költségvetésbe 1:24 arányban vétessék fel. Ezen határozat első részéért a presbitérium tagjai ellen, mivel folyó évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk határozatát negligálták, az E. T. V. t.-c. 34. § 4. pontja alapján a fegyelmet ezennel elrendeli. Utasítja továbbá berei presbitériumot, hogy költségvetését ily módon állítsa ki, minden kikötés nélkül, mert ellenkező esetben számvevőszék által fog hivatalból kiállíttatni.

A dobrai presbitériummal szemben mondja ki egyházmegyei közgyűlésünk, hogy az 1935. május 30-án tartott 7. sz. presbiteri határozatért — amely szerint az egyházmegyei közgyűlés többszöri határozata dacára a tanítói korpótlék költségvetésbe való beállítását megtagadta — a presbitérium az E. T. V. t.-c. 34. §. 4. pontja alapján a fegyelmi eljárást ezennel elrendeli. Utasítja továbbá a dobrai presbitériumot, hogy nov. 15-ig költségvetésébe a tanítói korpótlékokat állítsa be, mert ellenkező esetben a számvevőszék által fog hivatalból beállíttatni.

Mondja ki továbbá egyházmegyei közgyűlésünk, hogy Királydaróc alapjainak kezelését nevezett egyház házi kezeléséből az E. T. I. t.-c. 14. §. f) pontjának be nem tartása miatt kiveszi és az E. T. I. t.-c. 56. §. e) pontja figyelembe tartásával az egyházmegyei közigazgatási pénztár kezelésébe utalja. Kötelezze el továbbá Királydaróc egyházközséget az engedély nélkül eladott

7 Hl. 20 liter magtárüzának a takarékmagtárba való visszafizetésére, továbbá a lelkésznek díjlevél szerint biztosított természetbeni szántás szolgáltatásának és 90 kor. készpénz értéknek megfelelő 2160 Leinek 14 napon belül való kiszolgáltatására és költségvetésének egyensúlyba való hozására. Mindezek megtörténtét lelkész 14 nap múlva jelentse esperesi hivatalnak. A fenti rendelkezések végre nem hajtása esetén az egyházmegyei közgyűlés a királydaróci presbitérium ellen az E. T. V. t.-c. 34. §. 4. pontja értelmében indítsa meg a fegyelmi eljárást. Nevezett tételek pedig számvevőszék által hivatalból állíttassanak be a költségelőirányzatba.

Határozati javaslatom, hogy a kanonika vizitációval az egyházak anyagi ügyeinek átvizsgálása és rendezése végett a számvevőszék is szálljon ki.

Midőn javaslatom elfogadását és törvényerőre való emelését tisztelettel kérem, vagyok a Nagyt. és Nagys. Egyházmegyei Közgyűlésnek

Gencs, 1935. okt. 16-án

alázatos szolgálója :

Vörös Zoltán

e. m. sz. sz. elnök.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék jelentését tudomásul veszi, javaslatait elfogadva, azokat határozati erőre emeli.

54. szám. Tárgyaltatott az egyházmegye közigazgatási pénztár költségelőirányzata : Fedezet : 79.355 Leu ; Szükséglet : 71.210 Leu. Mutakozó maradvány : 8145 Leu. (Részletesen 1. a jkv. végén.)

Egyházmegyei közgyűlés a költségelőirányzatot azzal a módosítással erősíti meg, hogy az esperesi segédlelkész újonnan beállított 6000 Leu tiszteletdíját 3000 Leura szállítja le. Ezen összeget is személyhez kötve adja a folyó évre.

Az egyházmegyei számadás és költségelőirányzat megvizsgálására számvevőszék mellé Kovács Lajos és Lovász Béla lelkészi tanács-

birókat ellenőröknek küldi ki egyházmegyei közgyűlés.

55. szám. Egyházmegyei lelkészértekezlet a következő határozatait terjeszti egyházmegyei közgyűlés elé:

3. szám. A református napilap alapítását Daróci Kiss Lajos lapszerkesztő konkrét javaslata szerint megvalósíthatónak találja. Az 1000 darab 500 leis részvény jegyzését református jövőnk érdekében már most meg kell kezdeni. Egyházmegyénk területén 50—60 darab részvény jegyzésére számítunk. Lelkészértekezlet tudatában van annak, hogy a református napilap olvasó tábora a Református Jövő előfizetői közül toborzódik, ami az utóbbinak feltétlen anyagi veszteséget fog jelenteni. Ez esetben a Református Jövő megmarad kisebb terjedelmű vallásos napilapnak, de a református napilapot a mai időkben református érdekeink erősebb fegyverét nem nélkülözhetjük.

Egyházmegyei közgyűlés a felterjesztést elfogadja, s határozati erőre emeli.

4. szám. A Lelkeszi Önszegélyző Egylet megalkotására lelkészértekezlet elfogadja a kiküldött bizottságnak a Reformátusok Lapja 24. számában leközzölt javaslatát s kéri az Egylet mielőbbi megalkotását.

Egyházmegyei közgyűlés a felterjesztést elfogadja.

6. szám. A vallástani kézikönyvek átdolgozásának tervét örömmel veszi tudomásul lelkészértekezlet. Előterjesztését pedig röviden a következőkben óhajtja megtenni: A kerületi előadói jelentés alapján elfogadott elveket lelkészértekezlet magáévá teszi, azonban a VI. és VII. o. kézikönyvében lényeges változtatásokat kíván. A VI. o. tankönyvében a stílus egyszerűsítésén kívül kívánatos, hogy az általános egyháztörténelemből kevesebb, s református történelmünkben több anyag legyen tanítandó. A Debreczeni-féle VII. o. tankönyv a szöveg tagolásával és stílárís egyszerűsítéssel lehet eredményel tanítható a VII. osztályban, de az alsóbb osztályból konfirmáló falusi gyermek képtelen azzal megküzdeni. Tejnek italával kell ezeket táplálni, nem pedig kemény eledellel.

(I. Kor. III. 2., Zsid. V. 12. Péter II. 2.) mert nemcsak hitben, de értelemben is gyengék. Sok gyermek a bibliai történeteken kívül csupán azt a vallásos ismeretet viszi ki az életbe, amit konfirmáció alatt tanult, mert azt az anyagot örömmel szokták tanulni a gyermekek. De ha a konfirmációs anyag elsajátítása leküzdhetetlen nehézségekkel jár, úgy a konfirmandus alig jut többre az imádságok megtanulásánál. Konfirmációs előkészítő könyvül ma is legkívánatosabb a Szoboszlai Papp István féle, amelyet gyermekeink az imádságaival együtt hamar elsajátítottak és aminek egyes kérdéseire a felnőttek is emlékeznek. A III. o. tankönyvében előirt kötelező imádságok is átdolgozandók volnának. A tanulás előtti és utáni imádságokban pedig azonos mondat-kezdések vannak, ami miatt egész osztály téved át nem egyszer egyikből a másikba. Előterjesztésünket több éves gyakorlat után tesszük, s a való élet kényszerít erre. Tisztelettel kérjük a Főtiszteletű és Méltóságos egyházkerületi elnökséget, hogy előterjesztésünket tárgyalás alá bocsátani méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészértekezlet előterjesztését változatlanul elfogadja, határozati erőre emeli, s pártolólágg terjeszti fel az egyházkerületre.

11. szám. Adott esetekből kifolyólag elhatározza lelkészértekezlet, hogy egyházmegyei közgyűlésen keresztül felterjesztéssel él az egyházkerülethez, orvoslást kérve azon sérelmekért, hogy a világi bíróságok kétségbe vonták a református egyház hatósági jellegét.

Egyházmegyei közgyűlés a felterjesztést változatlanul elfogadja annyival is inkább, mivel a fenti szomorú tény már az esperesi jelentésben is kifejezésre jutott. A felterjesztést határozati erőre emeli, s azt az egyházkerülethez feljebbterjeszteni rendeli.

56 szám. Olvastatott a Királyhágómelléki református egyházkerület egyházfegyelmi szabályrendelet tervezete, mely minden egyházközségnek megküldetett s október 11.-én egyházmegyei lelkészértekezleti gyűlésünkön is tárgyalatott.

Egyházmegyei közgyűlés a következő módosításokat óhajt eszközölni a tervezeten :

A 2. paragr. e szavai helyett : „minden konfirmált egyháztagnak“ ez veendő be „minden 14 életévét betöltött egyháztagnak. Ugyan e paragrafban törlendő az egyházi tisztviselőket kiemelő rendelkezés, s beveendő 13—1935. sz. e. m. határozatunk, vagyis „Ezt a fegyelmet gyakorolják :

a) Az egyháztagnak felett a presbitérium.

b) Lelkész, tanító, énekvezér, egyházi tisztviselők felett az egyházmegyei tanács, illetve annak megalkotásáig a tanácsbírói kar.

c) Az esperes, az egyházmegyei gondnok, egyházmegyei tisztviselők felett az egyházkerületi tanács, illetve annak megalkotásáig az egyházkerületi tanácsbírói kar.

d) A püspök, egyházkerületi főgondnok és egyházkerületi tisztviselők felett az esperesi és gondnoki kar.

A 3. par. első bekezdése végére beveendő : „A fegyelmezés megindítandó szóban, vagy írásban történt feljelentésre, avagy hivatalból is.“

A 3. par. b) pontja pótlendő ezzel : „végülül akik házasságkötésnél az egyházi szertartást igénybe nem veszik.“

A 3. par. c) pontjában e szavak után : „születendő gyermekeik“, beveendő : „más vallásra irattassanak vagy“.

A 4. par. e) pontja pótlendő ezzel : „A kirekesztettek, valamint az egyházból kilépettek minden jogukat elvesztik egyházukkal szemben. Temetésüknél sem funkcióra, sem harangozásra igényt nem tarthatnak, temetőinkben megvásárolt régi családi sírhelybe, vagy sírboltba sem temethetők el.“

A 9. par. kibővül ezzel : „A fegyelmező hatóságok határozatai ellen a d) és e) pontok esetében helye van elsőfoku felelősségnek.“

Egyházmegyei közgyűlés elrendeli fenti módosító javaslatok felterjesztését az egyházkerülethez, s kéri a fegyelmi szabályrendelet mielőbbi életbeléptetését.

57. szám. Egyházkerületi közgyűlés Csomaköz társhatározati ügyében azzal az utasítással tette vissza 15—1933 sz. e. m. határozatunkat, hogy egyházmegyei közgyűlés Csomaköz és Bere társhatározatok között az E. T. I.-tc. 56. paragr.-ban előirt kölcsönös jogviszony megállapítása után terjessze vissza határozatát kerületi közgyűléshez.

Egyházmegyei közgyűlés az E. T. I. tc. 12., valamint az I. tc. 56. paragr. g) pontja alapján Bere és Csomaköz társhatározatok között a jogviszonyt következőkben állapítja meg :

Csomaközt 1936. január 1-i hatállyal, külön templom és külön presbitérium fenntartásával csatolja Beréhez társhatározatként.

A csomaközi egyház tulajdon- és birtokjogilag ezután is megtartja ingó és ingatlan javait presbitérium kezelésében, de a lelkészi javadalom minden szükséges átadható java a társhatározatok lelkészének javadalmát fogja képezni. Vagyis a föld, kert, iroda, lelkészi javadalomból származó értékpapírok, párbér, lelkészi szolgálati díj a társhatározatok lelkészét illetik.

A csomaközi hívek — az eddigi szokás alapján — lélekszám szerint hozzájárulnak a lelkészi fizetéshez és az egyházfenntartáshoz, s ezzel szemben — a választói jogot kivéve — lelkészválasztói jogukkal együtt olyan jogokat élveznek, mintha a berei egyház tagjai volnának.

A csomaközi hívek gyermekei ugyanolyan díjért járhatnak a berei iskolába, mint a bereiek.

Mivel a társulással a csomaközi lelkészi lak megüresedik, utasítatik presbitérium, hogy nyilvánítsa azt kulturházzá és használja erre a célra.

Hogyha Csomaköz valamikor önálló egyházzá lesz, akkor minden jogába csorbitatlanul visszalép.

Egyházmegyei közgyűlés a kölcsönös jogviszony megállapításában hozott fenti határozatát mindkét egyházközségnek leküldi és utasítja a presbitériumokat, hogy az egyezségkötés tárgyában hozott határozatukat 8 nap alatt terjesszék esperesi hivatalhoz.

58. szám. Tanítóválasztó egyházközségek kérik a választás megerősítését. Domahida Molnár Vilmost, Géres Lengyel Jenőt, Szaniszló Szabó Terézt, Gencs Nagy Annát választotta meg. A szükséges okmányok kellő időben beterveztettek.

Egyházmegyei közgyűlés a megválasztottakat állásukban megerősíti, egyházmegyénkbe bekebelezi, elkötelezi őket 250 leu bekebelezési díj lefizetésére s a hivatali eskü letételére.

59. szám. Molnár Vilmos domahidai tanító és Szabó Teréz szaniszlói tanítónő hivatali szolgálatukra az esküt közgyűlés előtt leteszik.

Eskütétel után esperes szeretettel üdvözli egyházmegyénk új munkásait, akik munkásságukat ígérik anyaszentegyházunk szolgálatára.

60. szám. Tárgyaltatott a berei lelkész által beterveztett csomaközi missiói jelentés, mely beszámol a Csomaközön, Mezőpetriben, Reszegén, Karulypusztán, Fényen, Vadán és a „Csanálosi Ligeten“ végzett missiói munkáról. Munkája sikeres végzéséhez lelkész egyházkerületi közgyűléstől missziói segélyt és utiájtalányt kér. Jelenti, hogy Mezőpetriben az istentisztelet megzavartatik.

Egyházmegyei közgyűlésünk örömmel vesz tudomást a csomaközi missiói munkákról s készséggel tesz eleget a berei lelkész kérésének s a maga részéről is kéri egyházkerületi közgyűlésünket, hogy a csomaközi missiói kör részére nagyobb segélyt, 6—8000 leit utaljon ki, melyből a fontos körzet állandó gondozás alatt tartható legyen. Egyben utasítja lelkészt,

hogy a missiói munkája alkalmával tapasztalt és elkövetett sérelmekről pontos jelentést tegyen Esperesnek, aki a megtorlásról gondoskodni fog.

61. szám. Az 1935. év június hó 26-iki vihar Érkörtvélyesen a templom és az egyik iskolatetejét erősen megrongálta, ennek a megjavításához és részben új anyagpótláshoz szükséges fedezetet pótköltségvetés útján óhajtja előteremteni nevezett egyházközség olyképen, hogy évi rendes pénzkivetésének 50%-ára van szüksége. Bejelenti, hogy a munkálatok halasztást nem tűrtek, miért is a pótköltségvetésnek egyházmegyei elnökség által történt jóváhagyása után egyház a szükséges munkálatokat el is végeztette.

Az érkörtvélyesi presbitérium 36-1935. szám alatt hozott azon határozatát, melyben a templom és az egyik iskola megrongált tetőzetének rendbehozására szükséges 24450 leut pótdó-kivetés útján akarja biztosítani - az E. T. III. t. cz. 16 §. alapján megerősíti és a beterjesztett indokolt kérelem alapján feljogosítja az érkörtvélyesi egyházközséget, hogy a hiányzó szükséges összeg fedezése céljából egy év tartamára az évi rendes pénzkivetésnek 50%-áig pótdó-kivetést fogantositson.

62. szám. A királydaróci lelkipásztor a díjlevelében szereplő 90 Koronának az egyházkerületi közgyűlés 127-7-1926. számú határozata értelmében a jelen körülmények szerinti átértékelését kéri olyképpen, hogy 1 Korona 24 Leuval vétessék egyenlőnek és így a díjlevelben feltüntetett 90 Korona helyett 2160 Leunak fizetésére köteleztessék egyházközség.

Egyházmegyei közgyűlés a számvevőségi jelentés kapcsán hozott vonatkozó határozatával egyezően elkötelezi a királydaróci presbitériumot, hogy lelkész részére a díjlevel szerint biztosított 90 Korona készpénzértéknek megfelelő 2160 Leut 14 napon belül szolgáltatassa ki, s erről lelkész a határnap elteltével tegyen jelentést esperesi hivatalnak.

63. szám. Tárgyaltatott a megerősítés végett beérkezett királydaróci vagyonleltár.

Egyházmegyei közgyűlés a beérkezett vagyonleltárt nem erősíti meg, mivel az hiányosan és hibásan van kiállítva, s azzal az utasítással adja vissza, hogy dolgozza teljesen át és 14 nap alatt terjessze be esperesi hivatalhoz, esperest pedig megbizsa a megerősítő záradék rávezetésével.

64. szám. Tárgyaltatott Horváth Pál volt csomaközi helyetteslelkész hasznos beruházási kérelme, melyben 2.700 tőke szőlőnek és 1.000 drb. karónak az értékét külön-külön és egyenként másfél Leuban kéri megállapítani.

Mivel felek között időközben egyezség jött létre, egyházmegyei közgyűlés ahhoz hozzájárul. Ennek értelmében Ármos Zsigmond lelkész-utód a meglevő tőkéért, vagy karóért darabonként másfél Leut, a most már hasznavehetetlen tőkéért és karóért pedig félelnyi értéket fog fizetni Horváth Pál beruházó helyettes lelkésznek, mivel a kár nagyobb része a hosszadalmas birtokba-átvétel ideje alatt esett.

65. szám. A törvényi egyházközség a lelkészi állás üresedése idején adócsökkentést eszközölt és az így fedezetlen összeget a lelkészi javadalom fennmaradó részéből fedezte. Egyházmegyei közgyűlés 1935, április hó 25.-én utasította presbitériumot, hogy az egyházi adók csökkentett összegét szedje be és fektesse Egyházfenntartó alapba.

Ezen utasítás alapján járt el egyházközség presbitériuma, mely kivetés ellen özv. Bodoky Gyuláné és 14 társa felebbezést adott be.

Egyházmegyei közgyűlés az iratokból megállapítja, hogy presbitérium az új adókulcs szerinti egyházi adókivetést 1935, július hó 7.-én tartott ülésén fogadta el. — E. T. III. tc. 19. paragr. — értelmében ezen új adókivetés jegyzékét 15 napra közszemlére kellett kitenni, tehát a közszemlére kitétel határideje július hó 22, ettől számított 8 napon belül jogában állott minden egyháztagnak, kik a kive-

tést magukra nézve sérelmesnek tartották, megfelelőbbezni.

Özv. Bodoky Gyuláné és 14 társa által 1935, július hó 20.-án beadott felebbezés ezek alapján a törvényes időben adatott be, miért is annak első fokon leendő elbírálása végett az összes iratok a börvelyi egyházközség presbitériumához visszaküldetnek.

Egyházmegyei közgyűlés már most figyelmezteti felebbezőket, hogy felebbezésük okához képest a szükséges bizonyítékokat szerezzék be és azt a presbitérium előtt meghallgatásuk során szolgáltatassák be.

66. szám. Olvastatott az érkörtvélyesi egyháznak azon bejelentése, hogy Nagy Ágnes érkörtvélyesi ref. egyháztág az egyháznak egy telket adományozott kb. 30.000 Lei értékben, amely telekkönyvileg át is iratott az egyház nevére.

Egyházmegyei közgyűlésünk örömmel vesz tudomást Nagy Ágnes buzgó érkörtvélyesi egyháztág ajándékaról s érlékes adományáért ezuton is hálás köszönetét fejezi ki az ajándékozóknak, a nevét és tettét jegyzőkönyvünkben megörökíti.

67. szám. A szaniszlói presbitérium 105—1935. sz. határozatával kimondotta, hogy a 358 sz. kat. birtokiv alapján egyház használatában levő 4 kat. hold és 1326 □-öl — a lelkész használatában levő — 357. sz. birtokivben feltüntetett 5 kat. hold és 447 négyszög öl, és a 356. sz. birtokivben feltüntetett, a tanító használatában levő 2 kat. hold és 33 négyszög öl összesen 12 kat. hold és 206 négyszög öl területü homok földet jó minőségü fekete földdel, esetleg megfelelő más fehér homok földdel kicseréli, illetve e homok földeket eladják és az eladási áron azonnal más földet vesz. Lelkész és tanító ehhez a maguk részéről hozzájárultak, mert ez rájuk nézve hasznos és előnyös. Egyházmegyei közgyűlés elvi hozzájárulását kéri, hogy az illetőkkel komoly formában vehessék fel a tárgyalást.

Egyházmegyei közgyűlés a szaniszlói presbitériumnak 105—1935 sz. határozatát, mely a

tanító használatában levő 356. sz. birtokivben foglalt 2 hold és 33 négyszögöl, a lelkész használatában levő, a 357. sz. birtokivben foglalt 5 hold és 447 négyszögöl, s az egyház használatában levő 358. sz. birtokivben foglalt 4 hold és 1326 négyszögöl területű homok földnek eladására, avagy jobb minőségű fekete földdel, avagy fehér homok földdel leendő kicserélésére vonatkozik, — az E. T. I. tc. 15. par. b) és g) pontjainak figyelembe vétele mellett, — elvi jóváhagyással akként látja el, hogy egyházközség mindennemű ez irányban foganatosított intézkedése csak felsőbb egyházi hatóságai jóváhagyása után válik érvényessé. Erre figyelemmel különösen felhívja egyházmegyei közgyűlés egyházközséget, hogy az eladást illetően, avagy a cserére vonatkozóan az érvényben levő törvényünk alapján anyaszent-egyházunk érdekeit tartsa szem előtt és minden esetben a megállapodások csak felsőbb hatóságai jóváhagyásától feltételezetten köthetők.

68. szám. A nagykárolyi református egyházközség beterjeszti a presbitérium 76—1935. sz. határozatát, melyben kimondja, hogy a nagykárolyi 1991. sz. telekkönyvi betétben A. 1-3 sorszám alatt felvett 7655/1., 7655/2. és 7656. h-r-sz. alatt elfekvő 790 négyszögöl területű; a nagykárolyi szőlőskertben levő be nem ültetett ingatlant — mely lelkésznek személyéhez kötötten a nagykárolyi presbitérium 1929 évi január hó 12 napján tartott gyűlésének 7. számú határozatával használatra átadatott — eladja s ennek árát a paróchia építésére kívánja felhasználni. Lelkész a szőlő használatáról lemond, illetve megújítja az 1924 évi szeptember hó 28-án tartott 86—1924. sz. határozatban foglalt nyilatkozatát.

Beterjeszti az egyház elnöksége és Pelcz József és neje nagykárolyi lakosok között kötött szerződés tervezetét, melyet a presbitérium nem tárgyalt le.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nagykárolyi lelkészi szőlő eladását azzal a határozott kikötéssel, hogy annak eladási árát a paróchia

építésre köteles fordítani — jóváhagyja — s felhatalmazza elnökséget, hogy amennyiben presbitérium a beterjesztett szerződéstervezetet elfogadja s ennek megfelelően a vonatkozó szabályszerű presbiteri határozatot pótlólag beterjeszti esperesi hivatalhoz — a szerződésre a jóváhagyási záradékot rávezesse.

Tekintettel arra, hogy a lelkész használatában lévő szőlőföld nincsen befoglalva a lelkési díjlevélbe s a rajta lévő épület is nagyon rossz karban van, az eladást fenti feltételek mellett egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyja s megerősítés végett egyházkerületi közgyűléhez felterjeszti.

69. szám. Bartus Jenő kismajtényi lelkész e. m. belmissziói előadói és lelkész-dékáni tisztségéről lemond.

Egyházmegyei közgyűlés a lemondást elfogadja s belmissziól előadónak ismét Gargya Gézát, dékánnak pedig Veress Kálmánt választja meg.

70. szám. Kerekes Zsigmond szamosdobi földbirtokos nem fogadván el a világi tanácsbiróságot,

Egyházmegyei közgyűlés 1936. január 1. határidővel szavazást rendel el egy világi tanácsbirói tisztségre s felkéri esperes urat a szavazással kapcsolatos teendők végrehajtására

71. szám. Jegyzőkönyvhitelesítőkül

Bartus Jenő és Kiss Ferencz lelkészek küldetnek ki, aztán esperes a 245. dics. 10. verse elénekzése után imádsággal zárja be a gyűlést.

K. m. f.

Kovács Lajos
egyházmegyei lelkészi főjegyző.

Veress Kálmán
egyházmegyei lelkészi aljegyző.

Gönczy Sándor
esperes.

Hitelesítők:

Bartus Jenő
Kiss Ferenc
lelkészek.

BIRÓSÁGI ÜGYEK

1. Jegyzőkönyv.

Felvételett Nagykárolyban, 1935. október 17. napján a nagykárolyi református egyházmegyei bíróságnak időszaki tanács-választó ülésén.

Jelen vannak : Gönczy Sándor esperes, Dr. Nagy Sándor e. m. gondnok elnöklete alatt Kovács Lajos, Lovász Béla, Gargya Géza, és Veress László lelkészi tanácsbírák. Kovács Lajos ugy is, mint lelkészi főjegyző, Veress Kálmán, lelkészi, ifj. Nagy Sándor világi aljegyző. Dr. Kölcsey Ferencz e. m. ügyész.

Dr. Nagy Sándor e. m. gondnok, tárgyalást vezető elnök, az E. T. V. tc. 13. par. alapján felhívja bíróságot az időszaki tanács megalakítására. Egyházmegyei bíróság az időszaki tanácsot a következő tagokból választotta meg :

Elnökség : Gönczy Sándor esperes, Dr. Nagy Sándor e. m. gondnok.

Rendes tagok : Kovács Lajos, Lovász Béla lelkészi, Domahidy István világi tanácsbírák.

Póttagok : Gargya Géza lelkészi, Pásztóhy Dénes világi tanácsbírák.

K. m. f.

A nagykárolyi református egyházmegyei bíróság :

Gönczy Sándor
egyházi elnök.

Dr. Nagy Sándor
világi elnök.

Kovács Lajos
jegyzőkönyvvezető.

2. Laczák Dezső telebbezése a kiküldött bíróság elnökségének felfüggesztő végzése ellen.

V é g z é s.

Egyházmegyei bíróság, mint kiküldött, időszaki bíróság, Laczák Dezső éradonyi lelkes felebbezését elutasítja.

I n d o k o k :

Bíróság az iratokból megállapította, hogy Laczák Dezső ellen kettős fegyelmi eljárás van folyamatban, mindkettő hivatalból indított. Fennforogni látszik a felsőbb egyházi hatóság elleni izgatás esete is, így felebbezését elutasítani kellett.

K. m. f.

A nagykárolyi református egyházmegye közigaz-
FEDEZET.

1	Multévi pénztármaradvány	177
2	1934 évi hátralékok egyházaktól	16494
3	1935 évi közigazgatási járulék egyházaktól	22174
4	Egyházmegyei jegyzőkönyv árából	1700
5	Fuwardijból egyházaktól	2210
6	Napidijakból egyházaktól	3700
7	Géresi lelkészválasztás költségeiből	500
8	Érdengelegi fegyelmi ügyből	3000
9	Börvelyi lelkészválasztás költségeiből	12000
10	Bekebelezési díjakból egyházak után	1800
11	Bekebelezési díjakból lelkészek után	1600
12	Berei lelkészválasztás költsége	2000
13	Számadási nyomtatványokért egyházaktól	4000
14	Veress Ferenc büntetés pénze	3000
15	Egyházi adófőkönyvi nyomtatványokból	4000
16	Bekebelezési díjakból tanítók után 4x250 leu	1000
		<u>79355</u>

M é r l e g :

Fedezet : 79355 leu

Szükséglet : 71210 „

Mutatkozó maradvány : 8145 „

Megerősített az e. m. 1935 okt. 17-én tartott
közgyűlésében 54—1935. sz. határozattal.

gatási pénztárának költségelőirányzata 1935 évre.

SZÜKSÉGLET.

1	Irodai szerek esperesi iroda részére	4000
2	” ” főjegyzői ” ”	500
3	Esperesi tiszteletdíj	6000
4	Főjegyzői ”	1500
5	Jegyzői ”	500
6	Pénztáros ”	500
7	Számvevő tiszteletdíja hátralékkal	1800
8	Tanácsbírói díjak	2000
9	Bizottságok napidija	2000
10	Egyház- és iskolalátogatók napidija	5000
11	Egyházmegyei jegyzőkönyvek nyomdaköltsége	14000
12	Egyházkerületi képviselők uti és napidija	2000
13	Belmissziói előadó nap és fuvardija	600
14	Egyházlátogató küldöttség fuvardija	2210
15	Esperesi segédlelkész tiszteletdíja	3000
16	Egyházmegyei nyomtatványok nyomdaköltsége	1200
17	Számadási nyomtatványokért	4000
18	Hátralékos fuvar és napidijak	3800
19	Hátralékos bizottsági napidijak	2000
20	Hátralékos minősítéskori napidijak	1500
21	Börvelyl lelkészválasztás költségeiből vissza- térítés felebbezőknek	5000
22	Dengelegi fegyelmi ügy költsége és napidij	2000
23	Nagyenyedi kollégium fenntartói járulék hátralék	1000
24	” ” ” ” folyóévi	1000
25	Szatmári főgimnázium ” ” hátralék	300
26	” ” ” ” folyóévi	300
27	Tanítói egyesület által kitűzött pálya munka jutalom	500
28	Előre nem láthatók	3000
		<u>71210</u>

JEGYZŐKÖNYV.

*Felvétellett Nagykárolyban, 1935. október hó 11. napján,
a nagykárolyi református egyházmegye
lelkészi értekezletének gyűlésén.*

Jelen vannak : Kovács Lajos elnöklete alatt : Gönczy Sándor esperes, Armós Zsigmond, Bartus Jenő, Gargya Géza, Kiss Ferenc, Szabó Géza, Szabó Tibor, Veress Kálmán, Veress László, Vöröss Zoltán lelkészek és Márton Ferenc segédlelkész.

1. szám. A 63. dics. I. v. eléneklése után Kovács Lajos imádkozott, majd elnöki megnyitó beszédében rámutat arra, hogy őszi gyűlésünk összehívását nagyfontosságú kérdések megbeszélése tette szükségessé ; tervek, melyek, ha megvalósulnak, korszakalkotók lesznek református egyházunk életében. Tárgyalásuk hosszabb időt és komoly meggondolást igényel. Szeretettel üdvözli a megjelenteket,

a gyűlést megnyitja.

2. szám. Bartus Jenő ismerteti a Királyhágómelléki ref. egyházkerület egyházfegyelmi szabályrendelet tervezetét, mely minden egyháznak megküldetett és aminek életbeléptetése felette szükséges és sürgős.

Lelkészértekezleti gyűlés a tervezeten a következő módosításokat kívánja :

A 2. paragr.-ban e kifejezés helyett : „minden konfirmált egyháztag“, beveendő : „minden 14. életévét betöltött egyháztag“.

Továbbá, amint a nem konfirmáltak, épen úgy az egyház hivatalosai sem vehetők ki a fegyelmezés szabálya alól. Evangeliumi alapon felépült fegyelmezés alól kivétel nem lehet. A fokozatos figyelmezés megfelelő formában minden egyháztagra és vezetőre bevezetendő. Ezért az egyházi tisztviselőket kiemelő rendelkezés helyett beveendő 13-1935. sz. e. m. határozatunk a megfelelő szövegezésben.

A 3. paragr. első bekezdése pótlendő ezzel: „A fegyelmezés megindítandó szóban, vagy írásban történt feljelentésre, avagy hivatalból is.“

A 3. paragr. b.) pontja így módosul: „és vadházasságban élnek és akik a házasságkötésnél az egyházi szertartást igénybe nem veszik“.

A 3. paragr. c.) és e.) pontjainál nagyon fontos a szövegezés, hogy az állami törvények szemelött tartása mellett egyházunk felsőbb érdeke kellő védelemben részesüljön. A fegyelmezés esetei sorra megnevezendők.

A 3. paragr. c.) pontjában e szavak után: „születendő gyermekeik“ beveendő: „más vallásra irattassanak“, vagy a 3. par. f.) ponttal bővitendő: „Akik református egyházunkat bármilyen ok miatt elhagyják“. Ennek megfelelőleg a 4. par.-ban felsorolt fegyelmezési fokozatok között az f. pont alá, mint fegyelmezési fokozat beirandó: „Az egyházunkat elhagyók nem temethetők el ref. temetőben még akkor sem, ha régi megvásárolt családi sírhelyük, vagy sírboltjuk volna“. E javaslatot az meggondolás vezérli, hogy a kilépők ne csak a kötelezettségek alól mentesüljenek, hanem jogigényük is szűnjék meg.

A 9. par. bővitendő ezzel: „A fegyelmező hatóságok határozatai ellen csupán a 4. par. d.) és e.) pontok esetében van helye első fokú felelősségnek.“

3. szám. Gargya Géza ismerteti az „Agisz“ (Általános Gazdasági és Ipari Szövetkezet) mozgalmát, melynek célja, hogy a magyar népet megfelelő olvasmányokkal lássa el. Ismerteti előadi Kiss Bertalan tervezetét is, a „Református könyvbarátok Társasága“ létesítése ügyében, valamint D. Kiss Lajosnak egy megkeresését ref. szellemben szerkesztett politikai napilap megindítása érdekében.

Lelkészertervezletünk az „Agisz“ mozgalmat szükségesnek, hasznosnak találja és pártolni óhajtja. A mozgalmat bővebben ismertető füzetet esperes ur a lelkeszi hivataloknak megfogja küldeni.

A „Ref. Könyvbarátok Társasága“ ügyét minden lelkész a lehetőség szerint propagálni fogja.

A Ref. napilap alapítását D. Kiss Lajos szerkesztő konkrét javaslata alapján megvalósíthatónak találja. Az 1000 drb. 500 Leus részvény jegyzését már most meg kell kezdeni. Egyházmegyénkben 50-60 részvény jegyzésre számíthatunk. A napilap olvasói a Ref. Jövő táborából fog kikerülni, s így ez gyengülni fog. Ezen esetben a Ref. Jövő megmarad kisebb terjedelmű vallásos néplapnak, de ref. napilapot, a mai időkben ref. érdekeink erősebb fegyverét tovább nem nélkülözhetjük.

4. szám. Egyházkerületünk közgyűlése által a „Lelkeszi Önszegélyező Egylet“ tervezetének megalkotására kiküldött bizottságnak a hiv. lap f. évi 24. sz.-ban is közzétett javaslatát Kiss Ferenc ismertetvén,

Lelkésznétekezlet a leközölt javaslatot elfogadja, s kéri az Egylet mielőbbi megalkotását.

5. szám. Kiss Ferenc ismerteti a nagylaki (bánsági e. m.) presbiterium tervezetét egyh. kerületi „Központi Alap“ létesítése tárgyában, mely szerint minden egyház minden hold földje után 50 Leut fizetne be az alap javára.

Lelkésznétekezletünk a tervet szépnek találja, de a mai sokféle terhek miatt nem látja megvalósíthatónak.

6. szám. Simon Imre tanulmányát a vallástankönyvek átdolgozása tárgyában, nevezett távolléte miatt, Veress Kálmán olvassa fel.

A vallástani kézikönyvek átdolgozásának tervét örömmel veszi tudomásul lelkésznétekezlet. Előterjesztését pedig a tárgyban a következőkben óhajtja megtenni: A kerületi előadói jelentés alapján elfogadott elveket lelkésznétekezlet magáévá teszi, azonban VI. és VII. o. kézikönyvében lényeges változtatásokat kíván. A VI. o. tankönyvében a stilus egyszerűsítésen kívül

a
a
ró

bá

kivánatos, hogy az általános egyháztörténelemből kevesebb, s református történelmünkben pedig több anyag legyen tanítható. A Debreczeni féle VII. o. tankönyv a szöveg tagolásával stiláris egyszerűsítéssel lehet eredménnyel tanítható a VII. osztályban, de az alsóbb osztályból konfirmáló falusi gyermek képtelen azzal megküzdni. Tejnek italával kell ezeket táplálni, nem pedig kemény eledellel. (I. Kor. III. 2. Zsid. V. 12., Péter. II. 2.), mert nem csak hitben, de értelemben is gyengék. Sok gyermek a bibliai történeteken kívül csupán azt a vallásos ismeretet viszi ki az életbe, amit a konfirmálás idején tanult, mert ezt az anyagot örömmel szokták tanulni a gyermekek. De ha a konfirmációs anyag elsajátítása leküzdhetetlen nehézségekkel jár, úgy a konfirmándus alig jut föltre az imádságok megtanulásánál. Konfirmációs előkészítő könyvül ma is legkivánatosabb a Szoboszlai Papp István féle, amelyet gyermekeink imádságaival együtt hamar elsajátítottak és aminek egyes kérdéseire a felnőttek is emlékeznek. A III. o. tankönyvében előirt kötelező imádságok is átdolgozandók volnának. A tanulás előtti és utáni imádságokban pedig azonos mondat-kezdések vannak, s emiatt egész osztály téved át nem egyszer egyikből a másikba. Előterjesztésünket több éves gyakorlat után tesszük s a való élet kényszerít erre. Kérjük előterjesztésünk letárgyalását, valamint azt is, hogy az átdolgozott vallástankönyvek a kiadás előtt adassanak ki véleménynyilvánítás céljából a Lelkészerőtekezletnek.

7. szám. Gönczy Sándor esperes elfogadásra ajánlja a nagyszalontai e. m. javaslatát, hogy lelkész és tanító a jövőben ne indítsanak pert egymás ellen polgári bíróság előtt.

Lelkészerőtekezlet a javaslatot elfogadja.

8. szám. Lelkészerőtekezletünk csatlakozik a nagybányai egyházmegye javaslatához, hogy

mielőbb alakíttassék meg az egyházkerületi lel-
készértekezlet is.

9. szám. Bartus Jenő bejelenti lemondását az e. m.
belmissziói előadói tisztségről és ajánlja Gargya Géza
ujból megválasztását.

Értekezletünk a lemondást indokainál fogva
elfogadja, s Gargya Géza újra megválasztása
mellett egyhangulag foglal állást.

10. szám. Lelkészértekezletünk kéri esperes urat,
hogy jövőben az e. m. tisztségek betöltésénél a jelölést
állásfoglalás céljából közölje a lelkeszi karral.

Lelkészértekezlet erre ígéretet nyer.

11. szám. Gönczy Sándor esperes adott esetekből
kifolyólag kéri lelkészértekezletet, határozza el, hogy
egyházmegyei közgyűlésen keresztül felterjesztéssel él az
egyházkerülethez, orvoslást kérve azon sérelmekért, hogy
a világi bíróságok kétségbevonták a református egyház
hatósági jellegét.

Lelkészértekezlet gyűlés jogorvoslat kere-
sése végett a fokozatos felterjesztést határoza-
tilag kimondja.

12. szám. Elnök jegyzőkönyvhitelesítőkül kiküldi
Ármós Zsigmondot és Vöröss Zoltánt, majd Bartus Janő
záróimádsága és a 245. dics. 10. v. eléneklése után
a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Szabó Tibor

az e. m. lelkészértekezlet
jegyzője.

Kovács Lajos

az e. m. lelkészértekezlet
elnöke.

Ármós Zsigmond, Vöröss Zoltán

jegyzőkönyvhitelesítők.

A Nagykárolyi Református Egyházmegye

1935. évi április hó 25. napján Nagykárolyban tartott
rendes tavaszi közgyűlésének és bírósági ülésének

T Á R G Y S O R O Z A T A :

A) KÖZGYŰLÉSI ÜGYEK :

SZÁM	OLDAL
1. Esperes imája.	4
2. Közgyűlés megnyitása.	4
3. Megjelentek számbavétele, megalakulás. K. L.	8
4. Esperesi jelentés. K. L.	9
5. Szavazatbontó-bizottság jelentése.	27
6. Egyházkerületi közgy. 30-a, 70, 76-b, 79, 90, 147, 153—1934. sz. határozatai. K. L.	28
7. Sulyok István püspök urnak részvétnyilvánítás. Esp.	29
8. Nagyszalontai egyházmegyének részvétnyilvánítás. V. K.	30
9. Számvevőszéki jelentés. V. Z.	30
10. Belmissziói bizottság jelentése. G. G.	36
11. Tanügyi bizottság jelentése. V. Z.	45
12. Lelkészértekezlet előterjesztése. K. L.	50
13. Egyházfegyelmi szabályzat. Egyhm. gondnok.	50
14. Királydaróci lelkészválasztás megerősítése. K. L.	51
15. Csomaköz társítása. K. L.	51
16. Börvelyi új adókulcs. K. L.	52
17. Dr. Bodoky Zoltán és társai felebbezése. K. L.	53
18. Kismajtényi tanítói fizetésre vonatkozó egyezség. K. L.	53
19. Ottmayer Gyula tanító terményjárandóságának értéke- lése. K. L.	53
20. V. Kupán Etelka tanítónő felebbezése. K. L.	53
21. Királydaróci kölcsönügy. K. L.	54
22. Királydaróci alapok felhasználása. K. L.	54
23. Dobrai önálló magtárbizottság alakítása. K. L.	55
24. Dobrai közmunkaadó átváltoztatása. K. L.	56
25. Irinyi presbitérium feloszlata. Esp.	56
26. Kismajtényi lelkész fizetésügye. Dr. T. J.	56
27. Börvelyi kölcsön jóváhagyása. Dr. T. J.	58
28. Börvelyi ingatlanvétel. Dr. T. J.	58
29. Géresi földeladás. Dr. T. J.	59
30. Tanítóegyesület javaslata tanterv módosítása iránt. V. Z.	59
31. Tanítóegyesület felterjesztése tanítók tanfolyamon való részvétele alkalmával segélyezés iránt. V. Z.	60
32. Börvelyi lélekszám kiigazítás. V. K.	60
33. Domahidai magtárbuza eladás. V. K.	60
34. Ifj. Nyiri János és társai felebbezése. V. K.	60
35. Berei magtárbuza eladás. V. K.	61

SZÁM	OLDAL
36. Csomaköz segély iránti kérelme. V. K.	61
37. Simon Imre javaslata. V. K.	61
38. Egyházkerületi Önszegélyző megalakítása. V. K.	61
39. Egyházkerületi képviselő választása. V. K.	62
40. Egyházmegyei világi aljegyző lemondása. V. K.	62
41. Egyházmegyei belmissziói előadó és bizottsági tagok választása. V. K.	62
42. Tanügyi bizottsági elnök választása. V. K.	62
43. Építettő bizottsági tag választása. V. K.	62
44. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldése.	63
45. Közgyűlés bezárása.	63

B) BIRÓSÁGI ÜGYEK :

1. Bőrvelyi lelkészválasztás elleni felebbezés. Dr. T. J.	65
2. Szabó Tibor fegyelmi ügye. K. L.	66
3. Kiss Ferenc fegyelmi ügye. G. G.	67
4. Birósági intézkedés berei ügyben. Esp.	67

A

SZI

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

5.

6.

7.

8.

A Nagykárolyi Református Egyházmegye

1935. évi október hó 17-én Nagykárolyban tartott
őszki közgyűlésének és bírósági ülésének

TÁRGYSOROZATA :

A) KÖZGYŰLÉSI ÜGYEK :

SZÁM	OLDAL
46. Esperes imája	70
47. Közgyűlés megnyitása	71
48. Megjelentek számbavétele. K. L.	74
49. Esperes időszaki jelentése. K. L.	74
50. Szavazatbontó-bizottság jelentése K. L.	88
51. Egyházkerületi közgyűlési határozatok. K. L.	88
52. Püspök Ur köszönő levele. K. L.	90
53. Számvevőszéki jelentés. V. Z.	90
54. Egyházmegyei költségvetés. V. Z.	93
55. Lelkészerterkezlet előterjesztései. K. L.	94
56. Egyházfegyelmi szabályrendelet. K. L.	95
57. Bere—Csomaköz jogviszonyának megállapítása K. L.	97
58. Tanítóválasztások megerősítése. V. K.	98
59. Tanítók eskütétele. K. L.	98
60. Csomaközi missziói jelentés. V. K.	98
61. Érkörtvélyesi pótadókivetés. Dr. T. J.	99
62. Királydaróci díjlevél értékelés. Dr. T. J.	99
63. Királydaróci vagyonleltár megerősítése. V. Z.	100
64. Horváth Pál lelkész hasznos beruházása. V. K.	100
65. Börvelyi adókulcs elleni felebbezés. Dr. T. J.	100
66. Érkörtvélyesi ingatlan adományozása. Dr. T. J.	101
67. Szaniszlói földcsere. Dr. T. J.	101
68. Nagykárolyi szőlőföld eladása. V. K.	102
69. Belmissziói előadó lemondása. V. K.	103
70. Űresedésben lévő egyházmegyei tisztségek betöltése tárgyában intézkedés. V. K.	103
71. Közgyűlés bezárása.	103

B) BIRÓSÁGI ÜGYEK :

5. Időszaki tanács megalakítása.	104
6. Laczák Dezső felfüggesztése elleni felebbezése.	105
7. Költségelőirányzat.	106
8. Lelkészerterkezleti jegyzőkönyv.	108

Esperesi időszaki jelentés.

Közel egy félévi találkozás után ismét együtt vagyunk, hogy egymás szemébe tekintve, egymás kezét megfogva, egymás hite által épülve tovább haladjunk ezen a nehéz uton, melyet az isteni gondviselés számunkra kijelölt. Tavaszi egyhzzmegyei közgyűlésünk alkalmával azt a megállapítást tettem, hogy egyházi életünk sok-sok nyomoruságért elsősorban magunk vagyunk a felelősek. Most egy félesztengő alkalmával, amikor nemcsak a közöny teszi homályossá egykor ragyogó egyházi életünk napját, hanem azoknak a vallássérelmeknek egész sorozata, melyeket csak legközelebbi közgyűlésünk óta bőségesen tapasztalhattunk, nekünk, akiket az isteni gondviselés a falakra állított, sokkal fokozottabb mértékben éreznünk kell a felelősséget és sokkal nagyobb gonddal, odaadással és hűséggel kell munkálkodnunk, hogy inter muros rend és békesség legyen s a lelkek meptalálják mindazt, amire éheznek és szomjuhozna. Tudom, hogy a feladatt nehéz és szinte lehetetlenségnek tűnik fel előttünk szembeszálni, vagy csak megállani a jogtalanság mindent elsőprő dühöngő viharában, melynek célja magyar református anyaszentegyházunk meggyengítése, iskolánk lassu méreggel való megölése s ez a politika a legdrágábbat, szívünket, lelkünket, nyelvünket akarja elvenni tőlünk, hogy azután maradék nélkül; hitvány mértéknélküli kijátszott figurák legyünk, akikre már vagy nincsen szükség, vagy pedig akik csak rut „sybarita vázzá lettünk.“ Ugy hiszem, hogy minden gondolkozni tudó magyar református ember érzi azt, hogy egyházunk, iskolánk, sőt református vallásunk szabad gyakorlata komoly veszedelemben van. Ma, amikor már konkrét eset van arra, hogy református szülő nem élhet a kultusztörvényben lefektetett jogával, mert a meghalt apa után anyára szállt törvényadta jogot nem ismerik el s a gyermeket éjszaka erőszakkal tépik le beteg anyja kebléről (gencsi eset), harangjainkat, templomainkat, vallásunkat büntetlenül gyalázzhatják (dobrai eset), birói ítéletben megállapítva kimondatik, a kultusztörvény megállapítása ellenére, hogy az

egyház nem hatóság, hanem csak magánalakulat s az egyház presbitériuma, mint hatóság nem intézkedhetik s tett intézkedéséért, melyben a mulasztást és kárt okozó gondnokkal szemben az anyagi felelősséget megállapította, lelkészt, főgondnokot, presbitereket egyéneként megbüntetik (nagykárolyi eset.) Nagyon szomorú és kilátástalan perspektíva nyílik előttünk s komor sötét felleg huzódott jövő egyházi életünk egén. Egyházi életünket még szomorubbá teszi az iskolai év elején a beiratások alkalmával sorozatosan előfordult sérelem, amikor sok helyen, így például Domahidán, Érkötvéyesen, Gencsen, Géresen, Irinyben a helybeli állami iskolai igazgatók erőszakkal akadályozták meg a törvény helytelen magyarázásával, hogy iskoláinkban nem vehetők, csak korlátolt számban növendékek, és pedig úgy, hogy az egyes tantermekben a tanulók létszámát ők állapították meg az állami oktatásról szóló törvény IV. fejeletének B. §. 65. cikke alapján 50—30 növendéket számolva egy tanteremre. Sőt több helyen előfordult az (Érkötvéyesen, Gencs, Géres), hogy az első osztályban egyáltalán nem akartak engedni felvenni növendékeket, hanem azt akarták, hogy a törvényes létszám a felsőbb osztályos növendékekből teljen ki s ezért az első osztályos növendékek deklarációját erőszakosan visszatartották. Gencsen személyesen szálltam ki, próbálván megértetni az állami tanítóval s a görög kath lelkésszel a törvény rendelkezését, azonban eredménytelenül. A hivatalomhoz beérkezett sérelmekről a Főtiszteletű Püspök Urnak azonnal jelentést tettem.

Mindehez hozzájárul az is, hogy egyes egyházközségekben a helyi hatóságok nem engedélyeznek semmiféle belmissziói munkát, sőt vallásos estélyek tartását sem. Ezzel megakadályozzák hűveink lelki életének munkálását s a református öntudat erősítését s elvonják református hűveinket attól, hogy a vágyódó lélek az Ige forrásánál kielégülést nyerjen. A felsorolt konkrét esetek zsomorúan bizonyítják, hogy nekünk mindig nehezebb és nehezebb küzdelmet kell vívnunk, kulturánk, nyelvünk, fajunk, egyházunk, iskolánk megtartása érdekében s meg kell találnunk azt az utat, azokat az eszközöket és módokat, melyeknek felhasználása mellett a román

állam szupremáciája alatt az élethez való jogunkat egyházi és kulturális érdekeink megtartása mellett biztosítani tudjuk. Egyházi autonomiánk gyökerében van megtámadva, a polgári bíróságunk előtt egyházi törvényeinket nem ismerik el, szabad vallásgyakorlatunk corlátozva van s az állam a jus advocatie-t megtagadja, vagy nem adja meg. Ez a küzdelem számunkra ma már élet-halál harcot jelent s nekünk kötelességünk a jogorvoslást megkeresni, elsősorban egyházi főhatóságunk útján, de ha ilyen módon nem sikerülne, kérnünk és zörgetnünk kell s el kell mennünk, ha a szükség úgy kívánja Őfelsége a királ trónusáig, sőt még azon tul is. Törvényhozás szervünk a zsinat összehívása ma már elodászhatlan életkérdést jelent, mert államjogi helyzetünk tisztázása pillanatnyi halasztást sem szenvedhet, mert a késedelemből egyházi életünkre beláthatatlan követhetmények származhatnak.

A mult év őszén eszközölt vagyon és jövedelembevallása alapján megállapított s nagymértékben leszálított államsegély lelkészeink között általában nagy csalódést hozott, ugyananyira, hogy egzes lelkészek államsegélye szinte alamizsnává zsugorodott össze s még mindig az államsegély további csökkentésének a veszélye fenyeget az ujabban előforduló jövedelem értékelése alapján. A csalódás minket váratlanul nem ért, hiszen ebben már megedzódhattünk, de kérdés, hogy vajon presbitériumaink és hiveink méltányolják-e ezt a nagy arányu veszteséget, legalább az által, hogy az egyháztól eredő fizetéseket pontosan és késedelem nélkül szolgáltatják ki lelkészeinknek. Érdekeink megvédése és az igazságos s a többségi felekezeti lelkészekkel egyenlő elbánás kivívása céljából az egyetemes lelkészértekezlet összehívása elodászhatatlan parancs kell, hogy legyen mindannyiunk számára s ezért ezuton is tisztelettel kérjük a Főtiszteletü és Méltóságos Püspök Urat, hogy az egyházkerületi lelkészértekezlet összehívásáról intézkedni sziveskedjék.

Hogy a fentebb felsorolt sulyos bajokon némiképen segíteni tudjunk, ahoz elsősorban hiveink öntudata s igaz keresztyén élete, református anyaszentegyházunkhoz való törhetet'en ragaszkodása, buzgósága és hithüség

szükséges s ott kell, hogy lebegjen minden igaz református magyar ember előtt Krisztus Urunknak parancsa „Légy hiv mindhalálig“.

(Folytatását lásd a 75. lapon.)

Az esperesi jelentés első három oldalát az oláh cenzura törölte, a felszabadulás után, pótlólag kinyomatott.

